

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI**

**PSİKOLOJİK DANIŞMAN ADAYLARINDA TERAPÖTİK İTTİFAK VE
BAĞLANMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İsmail KUŞCI

TOKAT

Ocak, 2019

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

PSİKOLOJİK DANIŞMAN ADAYLARINDA TERAPÖTİK İTTİFAK VE
BAĞLANMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İsmail KUŞCI

Birinci Danışman: Prof. Dr. Tahsin İLHAN

İkinci Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Yusuf SARIKAYA

TOKAT

Ocak, 2019

ETİK SÖZLEŞME

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgi toplama ve raporlaştırma sürecinin Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğine, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna, genel akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak gerçekleştirildiğini; bu tez çalışmasını “intihali engelleme” programı ile taradığımı, bana ait olmayan tüm bilgi, düşünce ve bulgulara atıf yaptığımı ve kaynağımı gösterdiğimi beyan eder, sorumluluğun tarafıma ait olduğunu kabul ederim.

Tarih: 07/01./2019

Tezi hazırlayan Öğrencinin

Adı Soyadı

İsmail KUŞCI

İmza

Jüri İmza Sayfası

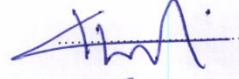
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

İsmail KUŞCI' nin Psikolojik Danışman Adaylarında Terapötik İttifak ve Bağlanma adlı çalışması 07.01.2019 tarihinde jürimiz tarafından Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

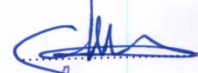
Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Kemal BAYTEMİR

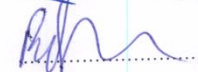
Üye (Tez Danışmanı): Prof. Dr. Tahsin İLHAN

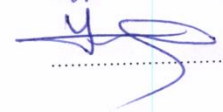
Üye : Doç. Dr. Üyesi Uğur AKIN

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Rukiye ŞAHİN

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Yusuf SARIKAYA (2. Danışman)

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2019

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Özellikle son yıllarda ortak faktörlerle ilgili artan araştırma sonuçları danışma sürecinde takip edilen yaklaşım ve modelden farklı olarak başka etkenlerin (umut, terapötik ilişki ve danışana ilişkin faktörler) danışma sürecini etkilediği ortaya koymuştur. Terapötik ilişki ortak faktörler yaklaşımı çerçevesinde ele alınan değişkenlerden biridir. Yapılan çalışmalarda terapötik ilişkinin niteliği ile psikolojik danışma çıktıları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Terapötik ilişki kapsamında ele alınan değişkenlerin en önemlilerinden biri terapötik ittifak olarak görülmektedir. Araştırmalar, terapötik ittifakın kuramlardan ya da modellerden bağımsız şekilde danışma sonuçlarını yordadığını göstermektedir. Bu çalışmada da danışman-danışan terapötik ittifakını yordayan bazı değişkenler araştırılmıştır.

Psikolojik danışmanlık eğitim programlarında, öğrencilerin psikolojik danışma yapmaya yönelik yeterliliklerini artırmak amacıyla çeşitli teorik ve uygulamalı eğitimler verilmektedir. Bu uygulamalı eğitimlerden en önemlilerinden biri bireyle psikolojik danışma uygulamaları dersi kapsamında yürütülen süpervizyon uygulamasıdır. Terapötik ittifak hem danışman-danışan ilişkisinde hem de süpervizör-danışman aday ilişkisinde ortaya çıkmaktadır. Ortak faktörler araştırmalarında ortaya konan bulgulara benzer şekilde, süpervizyon terapötik ittifakının da süpervizyon sonuçlarını yordayan en önemli değişkenlerden biri olduğu bilinmektedir. Danışman adayının süpervizörüyle kurduğu terapötik ittifak ile danışanı ile kurduğu terapötik ittifakın ilişkili olduğu görülmektedir. Böylece bu çalışmada süpervizyon terapötik ittifakının danışman-danışan terapötik ittifakı üzerindeki yordayıcı etkisi araştırılmıştır.

Süpervizyon uygulamalarında danışan, danışman aday ve süpervizörden oluşan üçlü bir yapı yer almaktadır. Danışma sürecini etkileyen, danışmana yönelik faktörler alanyazında sıklıkla araştırılmaktadır. Bu çalışmada da üçlü yapının ortasında yer alan danışman adaylarının temel kişilik yapılarından biri olan bağlanma stilleri araştırılmıştır. Danışman adaylarının bağlanma stillerinin danışma sürecinde hem danışanla hem de süpervizörle kurulan terapötik ittifakı etkileyecek potansiyele sahip olmasından dolayı bu değişkenlerin araştırılması önemli görülmüştür. Araştırma sonucunda psikolojik danışmanlar, alan araştırmacıları, alan eğitimcileri ve süpervizörler için önerilerde bulunulmuştur.

TEŞEKKÜR

Akademik hayata adım attığım ilk günden itibaren özellikle kariyerimde önemli bir dönüm noktası olan yüksek lisans eğitimim boyunca görüş ve düşünceleri ile sürekli bana destek olan, bu araştırmanın gerçekleştirilmesine pozitif katkıları olan birçok insana sonsuz teşekkürlerimi sunmak isterim.

Öncelikle akademik yaşamımın ilk günlerinden itibaren bana desteğini ve güvenini esirgemeyen, yüksek lisans eğitimime başlayarak kendisini daha iyi tanıma fırsatı yakaladığım; disiplinin, profesyonelliğin ve içtenliğin en iyi örneklerini kendi şahsında gösteren, derslerinde kendisinden çok şey öğrendiğim tez döneminde de tüm sorularıma bıkmadan ve usanmadan güler yüzle cevap veren, pozitif geribildirimleri ile çalışma motivasyonuma katkılar sunan, kariyer gelişimimde olduğu gibi kişisel anlamda da karşılaştığım zorlukları bilgi, deneyim ve pozitif kişiliğiyle aşmama yardımcı olan, yaşama karşı sağlam ve dayanıklı duruşuyla yaşamımda önemli bir rol model olan ve iyi ki tanıdığım dediğim, değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Tahsin İLHAN'a en içten duygularıyla teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

İkinci tez danışmanım olmayı kabul eden, ihtiyaç duyduğumda, bana yardımcı olan, tez hazırlama sürecinde bilgi ve önerileriyle bana ve tezime katkı sağlayan, araştırmanın gerçekleştirilmesinde de pozitif ve yapıcı geribildirimler sunan ve kendisiyle çalışmaktan mutluluk duyduğum Dr. Öğr. Üyesi Yusuf SARIKAYA'ya, her ihtiyaç duyduğumda, bana bütün samimiyeti ve şefkati ile yardımcı olan, zorlu tez hazırlama sürecinde bilgeliğiyle beni teşvik eden değerli hocam ve jüri üyesi Dr. Öğr. Üyesi Rukiye ŞAHİN'e, yapıcı eleştirileriyle çalışmamın son halini almasında katkıları olan jüri üyelerim Doç. Dr. Uğur AKIN'a ve Dr. Öğr. Üyesi Kemal BAYTEMİR'e en içten duygularıyla teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum. Çalışma sürecinde benden yardımlarını esirgemeyen çalışma arkadaşlarım Sayın Mesut ÖZTÜRK ve Sayın Elif Tuğçe GÜLER'e çok teşekkür ediyorum.

Akademik hayata başlamam ve tez çalışmam konusunda beni yüreklendiren yüksek lisans eğitimim sürecinde onlara ayırdığım ilginin azalmasına rağmen gösterdikleri anlayış, duyarlılık ve verdikleri destek için kıymetli eşim ve biricik kızıma sonsuz sevgi, saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum. Son olarak; bende emeği olan, bugünlere gelmemde katkısı olan herkese en içten şekilde teşekkür ederim. İyi ki varsınız.

ÖZET

PSİKOLOJİK DANIŞMAN ADAYLARINDA TERAPÖTİK İTTİFAK VE BAĞLANMA

Kuşci, İsmail

Yüksek Lisans, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

Tez Birinci Danışmanı: Prof. Dr. Tahsin İLHAN

Tez İkinci Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Yusuf SARIKAYA

Ocak 2019, xi + 88 sayfa

Bu araştırmanın amacı, psikolojik danışman adaylarının bağlanma stillerinin ve süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifakın danışmanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı ne düzeyde yordadığını incelemektir. İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı araştırma, 7 devlet üniversitesinden en az 3 oturum danışma yapmış ve süpervizyon almış 361 son sınıf psikolojik danışman adayı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama araçları, olarak Kişisel Bilgi Formu, Terapötik İttifak Ölçeği: Psikolojik Danışman Formu, Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Süpervizör Terapötik İttifak Envanteri: Danışman Formu kullanılmıştır. Araştırmanın hipotezleri Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı ve Çoklu Doğrusal Regresyon analizi yöntemleriyle incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre danışman adaylarının güvenli bağlanma stillerinin danışman-danışan terapötik ittifakını olumlu yönde ve anlamlı bir şekilde yordadığı ortaya çıkmıştır. Kaygılı-saplantılı bağlanma stili danışman-danışan terapötik ittifakı amaç ve görev alt boyutlarını anlamlı yordamazken bağ alt boyutu ve danışman-danışan terapötik ittifakı toplam puanını anlamlı yordamaktadır. Kaçınmacı bağlanma stili ise sadece danışman-danışan terapötik ittifakı bağ alt boyutunu anlamlı şekilde yordamaktadır. Psikolojik danışman adaylarının süpervizörleriyle kurdukları süpervizyon terapötik ittifakının danışman-danışan terapötik ittifakı amaç, görev ve bağ alt boyutları ile danışman-danışan terapötik ittifakı toplam puanı üzerinde anlamlı ve olumlu yönde bir yordayıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bulgular alanyazınla birlikte tartışılmıştır. Araştırmanın son bölümünde araştırmanın sonuçları kapsamında; psikolojik danışmanlara, alan araştırmacılara ve alan eğitimcileri ile süpervizörlere yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Danışman-Danışan Terapötik İttifakı, Bağlanma Stilleri, Süpervizyon Terapötik İttifakı

ABSTRACT

THERAPEUTIC ALLIANCE AND ATTACHMENT IN COUNSELOR CANDIDATES

Kuşci, İsmail

Master of Science, Psychological Counseling and Guidance Department

First Advisor: Prof. Dr. Tahsin İLHAN

Second Advisor: Assist Prof. Dr. Yusuf SARIKAYA

January 2019, xi + 88 pages

This study aims to investigate the extent to which psychological counseling candidates' attachment styles and the therapeutic alliance they established with their supervisors predicted the therapeutic alliance they built with their clients. The study using the relational survey model was conducted on 361 senior counseling candidates from 7 state universities who held at least 3 counseling sessions and received supervision. The data collection tools used in the study were a Personal Information Form; the Therapeutic Alliance Scale: Psychological Counselor Form; the Scale of Attachment Styles in Interpersonal Relations; and the Working Alliance Inventory/Supervision: Counselor Form. The hypotheses of the study were analyzed using Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Multiple Linear Regression analysis. According to the findings of the study, it was found that the secure attachment styles of counseling candidates predicted the client's therapeutic alliance in a positive and significant way. While the anxious-ambivalent attachment style did not significantly predict the goal and task subscales of the client therapeutic alliance, it significantly predicted the total score and bond subscale of the client therapeutic alliance. The avoidant attachment style only significantly predicted the bond subscale of the client therapeutic alliance. It was concluded that the supervisory therapeutic alliance that was formed by counselors with their supervisors was a significant and positive predictor of the goal, task and bond subscales of client therapeutic alliance and the total score of client therapeutic alliance. The findings were discussed in line with previous researches. In the last section of the study, recommendations for the counselors, researchers and supervisors were made within the scope of the findings of the study.

Keywords: Counselor-Client Therapeutic Alliance, Attachment Styles, Supervisory Therapeutic Alliance

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Hipotezler	7
Araştırmanın Önemi	7
Sayıtlar.....	8
Sınırlılıklar.....	8
Tanımlar.....	9
BÖLÜM II.....	10
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	10
Terapötik İttifak.....	10
Kuram ve Yaklaşımlar Açısından Terapötik İttifak	11
Terapötik İttifak ve Psikoanalitik Yaklaşım	11
Terapötik İttifak ve Birey Merkezli Yaklaşım.....	12
Terapötik İttifak ve Bilişsel Yaklaşım	13
Post Modern Psikolojik Danışma Kuramlarında Terapötik İttifak	15
Çözüm odaklı danışma kuramı.....	15
Öyküsel danışma.	15
Ortak Faktör Modelleri ve Terapötik İttifak	16
Lambert'in (1992) ortak faktörler modeli.	17
Wampold'un (2001) ortak faktörler modeli.	17
Süpervizyon	18
Süpervizyon İlişkisi	20
Süpervizyon Terapötik İttifakı.....	21
Süpervizyon Terapötik İttifakını Etkileyen Faktörler	23
Süpervizörlerle İlgili Faktörler	23
Süpervizyon Alan Kişiyne İlişkin Faktörler	24
Süpervizör ve Süpervizyon Alan Kişiyne Etkileşimine Dayalı Faktörler	24
Süpervizyon Terapötik İttifakı İle Danışman Danışan Terapötik İttifakı İlişkisi.....	24
Bağlanma Kuramı.....	27
İçsel Çalışan Modeller	28
Ainsworth ve Üçlü Bağlanma Modeli	30

Hazan ve Shaver'in Üçlü Bağlanma Modeli.....	31
Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Bağlanma Modeli	32
Güvenli Bağlanma.....	33
Kayıtsız/Kaçınmacı Bağlanma.....	33
Kaygılı/Saplantılı Bağlanma.....	34
Korkulu Bağlanma.....	34
Bağlanma Stilleri ve Danışman- Danışan Terapötik İttifakı Arasındaki İlişki	35
Süpervizyon Terapötik İttifakı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki	38
BÖLÜM III	42
YÖNTEM.....	42
Araştırmanın Modeli.....	42
Araştırma Grubu	42
Veri Toplama Araçları.....	44
Kişisel Bilgi Formu.....	44
Terapötik İttifak Ölçeği: Psikolojik Danışman Formu (TİÖ)	44
Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği (BSÖ).....	44
Süpervizör Terapötik İttifak Envanteri: Danışman Formu (STİE)	45
Verilerin Analize Hazırlanması	45
Çoklu Bağlantı (multi-collinearity).....	45
Uç Veri Analizi	46
Artık Değerler	46
Doğrusallık ve Normallik	46
Verilerin Analizleri.....	46
BÖLÜM IV	48
BULGULAR.....	48
Betimleyici İstatistikler.....	48
Bağımsız Değişkenlerin Bağımlı Değişkenlerle İlişisine Yönelik Bulgular	48
Çoklu Regresyon Analizine İlişkin Bulgular.....	50
Danışman-Danışan Terapötik İttifakının Amaç Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Bulgular.....	50
Danışman-Danışan Terapötik İttifakı Görev Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Bulgular.....	51
Danışman-Danışan Terapötik İttifakı Bağ Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Bulgular	52

Danışan Terapötik İttifakının Yordanmasına (Toplam Puan) İlişkin Bulgular	53
BÖLÜM V.....	55
TARTIŞMA	55
BÖLÜM VI.....	61
SONUÇ VE ÖNERİLER	61
Sonuçlar	61
Öneriler	62
Psikolojik Danışmanlar İçin Öneriler	62
Alan Araştırmacıları İçin Öneriler	62
Alan Eğitimcileri ve Süpervizörler İçin Öneriler.....	63
KAYNAKLAR.....	65
EKLER	82
EK-1. Kişisel Bilgi Formu.....	82
EK-2. Terapötik İttifak Ölçeği Psikolojik Danışman Formu (TİÖ)	83
EK-3. Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği (BSÖ).....	84
EK-4. Süpervizör Terapötik İttifak Envanteri: Danışman Formu (STİE).....	85
EK-5. Ölçme Araçları Uygulama İzinleri.....	87
EK-6. Yazarın Özgeçmişi.....	88

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırma Grubuna İlişkin Bazı Bilgiler.....	43
Tablo 2. Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler	48
Tablo 3. Değişkenler Arası Pearson Momentler Çapımı Korelasyonu Değerleri.....	49
Tablo 4. Amaç İle İlgili Yapılan Çoklu Regresyon Analiz Sonuçları.....	50
Tablo 5. Görev İle İlgili Yapılan Çoklu Regresyon Analiz Sonuçları.....	51
Tablo 6. Bağ İle İlgili Yapılan Çoklu Regresyon Analiz Sonuçları.....	52
Tablo 7. Danışan Terapötik İttifakı (toplam puan) İle İlgili Yapılan Çoklu Regresyon Analiz Sonuçları.....	53

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem Durumu

Psikolojik danışma bireyin, ailenin veya grupların kendini anlaması, farkındalık kazanması, problemlerini tanımlaması, problemleri için çözüm yolları geliştirmesi, sağlıklı kararlar alması, çevresiyle uyumlu olması ve sağlıklı iletişim geliştirebilmesi amacıyla yapılan profesyonel bir yardım süreci olarak görülmektedir. Araştırmalar psikolojik danışma hizmetlerinin problem durumları için etkili olduğunu göstermektedir (Lambert, 2013; Moloney, 2016; Norcross ve Lambert, 2011). Psikolojik danışma hizmetlerinin etkili olduğu kanıtlanmış olsa da psikolojik danışmada bu etkilerin nasıl ortaya çıktığına yönelik sorular devam etmektedir. Bunu ele almanın bir yolu da genel terapötik süreçleri araştırmaktır.

Alanyazın incelendiğinde araştırmacılar genel olarak yardım hizmetleri ile yardım sunulan ilişkisine ve ittifak üzerine odaklanmaktadır. Yardım sunulan kişi ya da gruplarla ilgili ilişkinin ve ittifakın araştırılması psikolojik danışmanlar arasında olduğu gibi tıp, psikiyatri, eğitim, sosyal hizmetler, hemşirelik, fizik tedavi ve adli bilimler araştırmacıları arasında da odak konulardan biri haline gelmiştir (Horvath ve diğerleri, 2014). Bununla birlikte, psikolojik danışma çıktılarına önemli katkıda bulunan faktörlerin başında danışanlarla kurulan terapötik ilişki gelmektedir (Duncan ve Miller, 1999; Erskine, 2015; Hubble, Moloney, 2016). Alanyazına bakıldığında bunu destekler şekilde araştırmacılar tarafından çoğunlukla vurgulanan ve psikolojik danışma sonuçlarını etkileyen en önemli faktörlerden biri terapötik ilişki olarak vurgulanmıştır (Cohen, 1988; Elvins ve Green, 2008; Gelso ve Carter, 1985; Gelso ve Carter, 1994; Goldfried ve Davila, 2005; Horvath, Del Re, Flückiger ve Symonds, 2011; Huppert ve diğerleri, 2014; Norcross, 2002; Priebe ve McCabe, 2006; Wampold, 2010). Terapötik ilişkinin doğasını anlamaya yönelik olarak Hill (1991) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada terapötik ilişkiyle ilgili değişkenler; sözel olmayan davranışlar, sözel müdahale davranışları, gizil davranışlar, terapötik süreçteki konuşulanlarla ilgili içerikler, terapötik süreçte kullanılan teknik ve yöntemler, empatik anlayış ve kişilerarası stil ve terapötik ittifak gibi başlıklar altında incelenmiştir. Terapötik ilişki incelendiğinde ise göze çarpan en önemli kavram terapötik ittifaktır. Terapötik ittifak terapötik ilişkinin bir

parçası olarak kabul edilmektedir (Horvart ve Luborsky, 1993; Norcross, 2002). Bordin (1979) terapötik ittifakı danışma sürecinde psikolojik danışman ve danışan arasındaki amaç, görev ve bağ olarak isimlendirilen üç farklı değişkeni içeren bir yapı olarak tanımlamıştır.

Yapılan araştırmaların sonucunda psikolojik danışma süreçlerinde ortak faktörler olarak adlandırılan, bütün danışma süreçlerinde ortak olan ve olumlu sonuçlara yol açan etmenler önemli olarak görülmektedir (Hubble, Duncan, Miller ve Wampold, 2010; Wampold ve Imel, 2015). Ortak faktörler yaklaşımında benzerliklerin farklılıklardan daha fazla önemli olduğu vurgulanmış ve ortak faktör etkenleri, alanda yapılan araştırmaların meta analiziyle de desteklenmiştir (Wampold, 2001). Bu görüşü destekler şekilde Duncan, Coatsworth ve Greenberg (2009) danışma sürecinin ilk üç oturumunda kurulan etkili bir ilişkiyle danışma sonucunu tahmin edebileceklerini belirtmişlerdir. Ortak faktörlerle ilgili yapılan araştırmalar sonucunda bu ortak faktörlerden en önemlisi terapötik ittifak olarak görülmektedir (Horvath ve diğerleri, 2011). Yapılan araştırmalarda psikolojik danışma sürecinde özellikle, psikolojik danışman ve danışanın zorlukların farkında olması bu zorlukların üstesinden gelmek için iyi bir terapötik ittifak geliştirmesinin danışanın değişimine önemli katkıları olduğu vurgulanmıştır (Safran, 1993). Bundan dolayı danışman danışan arasındaki ilişkinin kalitesi yani aralarında kurulan güçlü bir terapötik ittifak danışma sonuçlarını etkileyen en önemli faktörlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak danışman adaylarının danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakın niteliği ve bunu etkileyen faktörlerin incelenmesi önemli olarak görülmüştür.

Danışman danışan arasındaki ilişki danışman-danışan terapötik ittifakı olarak görülürken danışman adayıyla süpervizör arasındaki benzer ilişki de alanyazında süpervizyon terapötik ittifakı olarak kabul edilmektedir. Süpervizyon genel olarak yardım hizmetleri sunan meslek elemanları ya da adayları ile yardım hizmetleri için gerekli bireylerin yetişmesi için eğitim veren kişi ya da kurumlar arasında kurulan ilişkidir. Roth ve Fonagy (1996) süpervizyonun psikoterapi pratiği için zorunlu bir ön koşul olduğu sonucuna varmışlardır. Benzer şekilde Holloway ve Neufeldt (1995), bir psikoterapi eğitim metodu olarak süpervizyonun danışmanlık için kritik olduğunu belirtmişlerdir. Süpervizörlerin ve danışman adaylarının kişisel gelişimi, psikolojik danışman eğitim programlarının ve danışmanlık mesleğinin önemli bir hedefi olarak görülmektedir (Myers, Mobley ve Booth, 2003). Son yıllarda araştırmacılar süpervizyon sürecini etkili kılan etmenleri ortaya koymak için birçok çalışma yapmışlardır (Borders ve diğerleri, 2014; Falender, Burnes ve Ellis, 2013; Kune ve Rodolfa, 2013; Ladany, Ellis ve Friedlander, 1999). Bu çalışmalarda süpervizyon etkililiği

değerlendirilirken süpervizör ve danışman adayının kişilikleri, davranışları ve süpervizyon ilişkisi değişkenlerinin önemli olduğu belirtilmektedir (Bernard ve Goodyear, 2004; Falender ve diğerleri, 2014; Ganske, Gnilka, Ashby ve Rice, 2015; Holloway, 1992; Ladany ve diğerleri, 2013; Meydan ve Koçyiğit-Özyiğit, 2016; Rønnestad ve Shovholt, 1993; Vespia, Heckman-Stone ve Delworth, 2002; Wilcoxon, Norem ve Magnuson, 2005). Daha açık bir ifadeyle süpervizyon sürecinde uygulanan yaklaşım ve tekniklerden ziyade bu süreçteki ilişki başarılı bir süpervizyon için daha önemli görülmektedir. (Ellis, 2010; Falender ve Shafranske, 2012). Bundan dolayı yakın zamandaki çalışmalar, süpervizyonda kullanılan model veya teorik yaklaşımdan bağımsız olarak, süpervizyon ilişkisinin kalitesinin süpervizyon çıktılarında en büyük etkiye sahip olduğunu göstermiştir (Aponte ve Carlsen, 2009; Holloway, 1992; Lizzio, Wilson ve Que, 2009; Milne ve diğerleri, 2008). Süpervizyon süreçlerinin merkezinde yer alan süpervizyon ilişkisi ile ilgili rol çatışması ve rol belirsizliği (Olk ve Friedlander, 1992), süpervizör rolleri ya da tarzları (Friedlander ve Ward, 1984; Hart ve Nance, 2003; Nelson, Johnson ve Thorngren, 2000; Sarıkaya, 2017) ve süpervizyon terapötik ittifakı (Bahrack, 1989; Bernard ve Goodyear, 2014; Crockett ve Hays, 2015; Efstation, Patton ve Kardash, 1990; White ve Queener, 2003; Wood, 2005) gibi pek çok değişken incelenmiştir. Süpervizyon ilişkisine yönelik değişkenlerin süpervizyondan memnuniyet (Ladany ve diğerleri, 1999), psikolojik danışma öz yeterliği (Ladany ve diğerleri, 1999) gibi süpervizyon çıktılarına olumlu yönde etkilediği bulunmuştur. Süpervizyon terapötik ittifakı süpervizyon ilişkisine yönelik olarak ele alınan değişkenlerden biridir.

Araştırmacılar, süpervizör ile danışman adayı arasındaki güçlü bir terapötik ittifakın, süpervizyon çıktıları açısından etkili sonuçlar ortaya koyduğunu belirtmişlerdir (Mehr, Ladany ve Caskie, 2015; Ofek, 2013). Bundan dolayı birçok araştırmacı özellikle süpervizyon terapötik ittifakını incelemişlerdir (Bahrack, 1989; Bernard ve Goodyear, 2014; Bordin, 1983; Efstation ve diğerleri, 1990; Holloway, 1992; White ve Queener, 2003). Terapötik ilişkideki terapötik ittifaka benzer şekilde, süpervizyon terapötik ittifakı da süpervizör ve danışman adayının mesleki gelişim ve değişim sürecinde temel bir unsur olarak vurgulanmıştır (Ladany ve diğerleri, 1999). Süpervizyon terapötik ittifakı ile ilgili çalışmaların başında Bordin'in (1983), terapötik ittifak ile ilgili çalışmalarını süpervizyon sürecine uyarlayıp oluşturduğu süpervizyon terapötik ittifakı modeli gelmektedir. Bunun dışında Efstation, Patton ve Kardash da (1990) Bordin (1983) kadar kapsamlı olmasa da süpervizyon terapötik ittifakına yönelik açıklamalar getirmişlerdir.

Bordin (1983) terapötik ittifakla ilgili görüşlerini süpervizyon sürecine uyarlamış ve süpervizyon terapötik ittifakını, süpervizör ve danışman adayının amaçlar ve görevler hakkında karşılıklı bir anlayış ortaya koydukları ve güçlü bir duygusal bağ geliştirdikleri bir süreç olarak tanımlamıştır. Bordin (1983) süpervizyon sürecine yönelik amaç ve hedeflerin süpervizör ve danışman adayı tarafından karşılıklı olarak belirlenmesi ve süpervizyon sürecinin erken dönemlerinde müzakere edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca süpervizyona yönelik görevler açıkça tanımlanmış ve üzerinde anlaşılması olmalıdır ve görevler üzerinde anlaşılacak hedeflerle uyumlu olmalıdır. Son olarak, süpervizör, süpervizyon sürecinde kaydedilen ilerlemeyi sürdürmek için danışman adayına gerekli desteği sağlamalı ve danışman adayıyla güvene dayalı bir ilişki kurmalıdır. Özellikle yurtdışında süpervizyon terapötik ittifakının niteliğini etkileyen değişkenleri ortaya koyan birçok araştırma olduğu görülmektedir (Bahrck, 1989; Crockett ve Hays, 2015; Efstation ve diğerleri, 1990; Mehr ve diğerleri, 2015; Ofek, 2013; Wood, 2005). Araştırma sonuçlarına göre süpervizör ile psikolojik danışman adayı arasında gelişen süpervizyon terapötik ittifakı psikolojik danışman adayının profesyonel gelişimine katkıyı sunan önemli unsurlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Aponte ve Carlsen, 2009; Holloway, 1992; Lizzio, Milne ve diğerleri, 2008; Wilson ve Que, 2009).

Türkiye'deki alanyazında süpervizyon süreciyle ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, sınırlı sayıda araştırma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalarda ise psikolojik danışman eğitiminde süpervizyon ve süpervizyon modelleri (Atik, Güç, ve Çelik, 2016; Koç, 2013; Meydan, 2014; Siviş-Çetinkaya ve Kararımak, 2012), süpervizyon süreci ile ilişkili ölçme araçlarının uyarlanması ve geliştirilmesi (Erkan Atik ve Yıldırım, 2015; İlhan, Sarıkaya, Başkal, ve Yöntem, 2015; Sarıkaya ve İlhan, 2016), süpervizyon yaşantıları (İlhan, Rahat, ve Yöntem, 2015; Satıcı ve Türküm, 2015) süpervizyon teknik, yöntemleri ve psikolojik danışma uygulamaları (Aladağ ve Bektaş, 2009; Aladağ ve Kemer, 2015; Atik, 2012; BüyükgözeKavas, 2011; Denizli ve diğerleri, 2009; Kemer ve Aladağ, 2013; Zeren ve Yılmaz, 2011), süpervizyon ve çok kültürlülük (Kağnıcı, 2015), süpervizör eğitimi (Koçyiğit ve İşleyen, 2015), ve süpervizyon ilişkisi (Meydan ve Koçyiğit Özyiğit, 2016; Sarıkaya, 2017) gibi konular araştırılmıştır. Uluslararası alanyazın incelendiğinde Trad (1995) danışman adaylarının süpervizörleri ile kurdukları ittifakın olumlu olması durumunda danışman adaylarının danışmanlarıyla kurdukları terapötik ittifakın da olumlu olduğunu belirtmiştir. Gnilka, Chang ve Dew (2012) danışmanların danışanları ile kurdukları terapötik ittifak ile süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifak arasından anlamlı ilişki bulmuşlardır. Burke

(1991) ve Patton ve Kivlighan (1997) da süpervizör danışman ittifakının danışman-danışan ittifakının güçlü bir yordayıcısı olduğunu bulmuşlardır.

Türkiye’de doğrudan süpervizyon terapötik ittifakı ile ilgili çok sınırlı sayıda çalışmaya (örn., Sarıkaya, 2017; Soygüt, 2004) rastlanılmıştır. Bu çalışmada ise süpervizyon terapötik ittifakının özyeterlikle olan ilişkisi incelenmiştir. Türkiye’de psikolojik danışman eğitiminde süpervizyon terapötik ittifakıyla ilgili yapılan çalışmaların çok sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Psikolojik danışman eğitiminin önemli unsurlarından biri danışman adayıyla süpervizör arasında kurulan süpervizyon terapötik ittifakı olduğu için uluslararası alanyazında çalışmalar olsa da Türkiye’deki uygulamalarda bu ilişkinin niteliğini araştırmak önemli görülmüştür.

Araştırmanın bir diğer değişkenini oluşturan bağlanma stilleri kişilerarası ilişkilerde önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle profesyonel bir yardım hizmeti olan psikolojik danışma sürecinde danışman adaylarının bağlanma stillerinin danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı nasıl etkilediği alanyazında sıkça araştırılmaktadır. Alanyazın incelendiğinde, bağlanmayla ilgili ilişkileri yöneten dinamiğin, bebek/çocuk ile anne/ona bakım veren birey arasındaki ilişki biçimi olduğu vurgulanmıştır. Bu kavram temel olarak, bireyin hayatta kalmasına yardım ederek yaşamın devamlılığını sağlamakla ilgili işleviyle ele alınmıştır (Cassidy ve Shaver, 2008). Bu ilk kurulan ilişki ya da bağ bebeğin anneye ya da bakım veren kişiyle ilk sosyalleşme davranışı olarak ortaya çıkmaktadır. Bağlanma, çocuğun hayata gözlerini açtığı ilk andan itibaren kurulmaya başlanan bir ilişki biçimidir ve bu ilişki biçimi yaşamın sonuna kadar bireyin bütün ilişkilerini etkilemektedir (Bowlby, 1969). Bundan dolayı Bowlby’e (1969) göre bağlanmanın çocuk için yaşamsal bir anlamı vardır.

Hazan ve Shaver (1987), Bowlby (1969) ve Ainsworth’ un (1978) çalışmalarını temel alarak bağlanma stillerini üçlü bağlanma modeli ile tanımlamışlardır. Araştırmacılar yetişkinlikteki bağlanmanın, çocuk ve bakım veren arasındaki bağlanmadan farklı olduğunu ancak güvenli, kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stillerinin yetişkinlikte de görüldüğünü ve davranışları etkilediğini öne sürmüşlerdir (Collins ve Read, 1990; Hazan ve Shaver, 1987; Shaver, Hazan ve Bradshaw, 1988). Güvenli bağlanma stili olan yetişkinlerin; kendine güvenen, sosyal olarak girişken, yakın ilişkiler kurmaktan rahatsızlık duymayan, sağlıklı yakın ilişkiler kuran, romantik ilişkilerinde güven veren kişiler oldukları ve bu kişilerin ilişkilerinin daha nitelikli ve sürdürülebilir olduğu bulunmuştur (Hazan ve Shaver, 1987; Shaver ve diğerleri, 1988; Collins ve Read, 1990; Cooper, Shaver ve Colins, 1998). Kaygılı bağlanma stili geliştirmiş yetişkinlerin ise kendilerine güvenmeyen, reddedilmek ve terk

edilmekten korkan, benlik saygıları düşük olan ve kıskançlık duygularını yoğun bir şekilde yaşayan, romantik ilişkiler kurmayı arzulayan fakat reddedilmekten korkan ve bundan dolayı çok sık romantik ilişki eğilimi gösteren kişiler oldukları belirtilmiştir (Hazan ve Shaver, 1987; Shaver ve diğerleri, 1988; Collins ve Read, 1990; Cooper ve diğerleri, 1998). Kaçınmacı bağlanma stili geliştiren yetişkinlerin ise yakın ilişkilerden kaçındıkları, nitelikli yakın ilişki kuramadıkları, gerçek aşkın asla olamayacağını düşündükleri, herkese karşı şüphe duydukları, başkalarını güvensiz olarak algıladıkları ve benlik saygıları yüksek olan kişiler oldukları belirtilmiştir (Hazan ve Shaver, 1987; Shaver ve diğerleri, 1988; Collins ve Read, 1990; Cooper ve diğerleri, 1998).

Yapılan birçok araştırmada bağlanmanın sadece kişilerarası ilişkilerde değil, psikolojik danışma sürecinde terapötik ittifakın gelişmesi ve sürdürülmesinde önemli bir role sahip olduğu saptanmıştır (Berant ve Obegi, 2009; Gelso ve Hill, 2005; Farber, Lippert ve Nevas, 1995; Kivlighan, Patton ve Foote, 1998; Levy ve Kelly, 2009; Mohr, Farber ve Metzger, 2009; Obegi, 2008; Tyrrell, Dozier, Teague ve Fallot, 1999). Bu araştırmalarda özellikle güvenli bağlanma stiline sahip danışmanların daha iyi ve olumlu terapötik ittifak kurdukları vurgulanmıştır (Dunkle ve Friedlander, 1996; Eames ve Roth, 2000; Petrowski ve diğerleri, 2011). Ayrıca güvensiz (kaygılı-saplantılı ve kaçınmacı) bağlanma stiline sahip danışmanların danışanlarıyla daha zayıf bir terapötik ittifak kurdukları belirtilmiştir (Bruck ve diğerleri, 2006; Eames ve Roth, 2000; Schauenburg ve diğerleri, 2010; Bernecker, Levy ve Ellison, 2013). Danışanların danışmaya olan bağlılıklarını artırmak için danışmanların empatik anlayış, duyarlı olma ve duygu kontrolünü sağlayabilme gibi güvenli bağlanma stili ile ilişki belirli özelliklerinin olması özellikle terapötik ittifakın kurulması için önemli görülmektedir (Diamond, Stovall-McClough, Clarkin ve Levy, 2003).

Bağlanma stillerinin dışında danışman-danışan terapötik ittifakını etkileyen bir diğer önemli faktör ise süpervizyon terapötik ittifakı olarak görülmektedir. Türkiye'deki alanyazın araştırıldığında ise hem bağlanma stillerinin (İşlegen, 2011; Kandemir, 2017; Soygüt, 2004) hem de süpervizyon terapötik ittifakının (Sarıkaya, 2017) danışman-danışan terapötik ittifakı üzerindeki ilişkisine yönelik sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Bağlanma danışman-danışan terapötik ittifakıyla birlikte süpervizyon terapötik ittifakını da etkilemektedir. Türkiye'deki psikolojik danışman adaylarının bağlanma stillerinin ve süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifakın danışman-danışan terapötik ittifakı üzerinde nasıl bir etkisinin olduğunu ortaya koymak bu çalışma için önemli görülmüştür.

Bu çalışmada psikolojik danışman adaylarının bağlanma stillerinin ve süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifakın danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı ne düzeyde yordadığı araştırılmıştır. Psikolojik danışman adaylarının bağlanma stillerinin ve süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifakın danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı ne düzeyde yordadığı incelenmiştir.

Hipotezler

H₁. Psikolojik danışman adaylarının bağlanma stilleri danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı anlamlı şekilde yordamaktadır.

H₂. Psikolojik danışman adaylarının süpervizörleri ile kurdukları terapötik ittifak, danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı anlamlı şekilde yordamaktadır.

Araştırmanın Önemi

Ortak faktörler kuramı ve kanıt temelli araştırmalar sonucunda danışma sürecinin başarıya ulaşması için terapötik ittifakın önemli bir faktör olduğu ortaya konulmuştur (Duncan, Coatsworth ve Greenberg, 2009; Lambert, 1992; Wampold, 2001). Danışma çıktıları açısından incelendiğinde çıktıları etkileyen en önemli faktörlerden birinin terapötik ittifak olduğu görülmektedir. Danışma süreci danışman ve danışan etkileşimi sonucu ortaya çıkan bir yapıdır. Bundan dolayı danışanla ilgili faktörler önemli olduğu kadar danışman danışan ilişkisiyle ortaya çıkan faktörler de önemlidir. Danışman danışan ilişkisi içerisindeki en önemli faktörlerden biri terapötik ittifak olarak görülmektedir. Çünkü psikolojik danışma sürecinde danışman adaylarının danışanlarıyla ortak amaçlar belirlemeleri ve bu amaçlara ulaşmak için üstlenmeleri gereken görev ve sorumlulukları işbirliği içerisinde ele almaları danışma sürecinin başarıya ulaşması için en kritik etkenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu amaçların belirlenmesi, görev ve sorumlulukların paylaşılması ve işbirliğinin sağlanmasında danışman adaylarının özellikle bağlanma stilleri etkili olmaktadır. Bağlanma stilleri bireylerin çocukluk yaşantılarında geliştirdikleri içsel temsilleri yetişkin ilişkilerinde genellemesiyle ortaya çıkmaktadır. Danışman adaylarının da geçirmiş oldukları çocukluk yaşantılarına bağlı olarak bu temsilleri danışanlarına genellemesi beklenmektedir. Bu çalışma sonucunda elde edilen sonuçlar terapötik ittifakı ve terapötik ittifakın kurulmasında danışman adayının bağlanma stillerinin etkisini ortaya koyması açısından önemli olarak görülmektedir.

Danışman danışan terapötik ittifakını etkileyen bir diğer değişken olan süpervizyon terapötik ittifakı ise psikolojik danışman adaylarının eğitiminde çok önemli bir yer tutmaktadır. Psikolojik danışma eğitimi alan danışman adaylarının ilk danışmanlık yaşantılarının şekillenmesinde süpervizörlerinin çok önemli bir yeri vardır. Bundan dolayı danışman adaylarının daha sonraki mesleki yaşamlarında danışmanlık mesleğini icra etmelerinde ve yaptıkları danışmaların başarıya ulaşmasında süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifak belirleyici olacaktır. Bundan dolayı özellikle psikolojik danışman adaylarının eğitim sürecinde süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifak ve bu ittifakın danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifak üzerindeki etkisinin araştırılması önemli görülmüştür.

Araştırmanın değişkenlerini oluşturan danışman adayının bağlanma stilleri ve süpervizörleriyle kurdukları süpervizyon terapötik ittifakının danışman adayının danışanı ile kurduğu ittifak üzerinde ne gibi etkiler oluşturacağına bilinmesi alanyazına önemli katkılar sunabilir. Özellikle süpervizyon terapötik ittifakının danışman-danışan terapötik ittifakı üzerindeki etkisiyle ilgili yurtiçi alanyazında yeterli araştırma bulunmamaktadır. Psikolojik danışman adaylarının eğitiminde önemli bir faktör olan süpervizyon süreci ve bu süreç içerisindeki süpervizör - danışman aday ilişkisi süpervizyon eğitimi etkileyen en önemli etkenlerden biri olduğu için önemli görülmektedir.

Sayıtlar

1. Alanyazın incelendiğinde danışmanla danışan arasındaki terapötik ittifakın oluşması için en az üç oturum danışma yapılmış olması önerilmektedir (Dykeman, 1995). Bundan dolayı danışman-danışan terapötik ittifakının kurulması için üç oturumun yeterli olduğu varsayılmıştır.
2. Süpervizyon terapötik ittifakının kurulması için kaç oturum süpervizyon almaları gerektiği ile ilgili alanyazında herhangi bir sınır değere ulaşılamadığı için danışman-danışan terapötik ittifakındaki gibi üç oturumun yeterli olacağı varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırma psikolojik danışmanlık ve rehberlik programlarında eğitim gören son sınıf psikolojik danışman adayları ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları genellenirken bu sınırlılığa dikkat edilmelidir.

2. Alanyazında danışman-danışan terapötik ittifakının her iki tarafın da algısına dayalı bir şekilde ölçüldüğü çalışmalar vardır. Bununla birlikte, bu araştırmada danışan danışman arasındaki ittifak sadece psikolojik danışman adaylarının algıları üzerinden ölçülmüştür.
3. Süpervizyon terapötik ittifakı danışman adaylarının algısı üzerinden ölçülmüştür.

Tanımlar

Danışman-Danışan Terapötik İttifakı: Bordin (1979), terapötik ittifakı psikolojik danışmada psikolojik danışman ve danışan arasındaki amaç, görev ve bağ olarak isimlendirilen üç farklı değişkeni içeren bir yapı olarak tanımlamıştır.

Amaç: Bordin (1979), psikolojik danışman ve danışanın birlikte belli ortak amaçları belirlemesi amaçların ulaşılabilirliği ve nasıl ulaşılacağı ile ilgili ortak bir karara varmaları olarak tanımlamıştır.

Görev: Bordin (1979), psikolojik danışman ve danışanın psikolojik danışma boyunca üstlenecekleri görevler ya da kullanacakları tekniklerle ilgili olarak ortak bir karara varmaları olarak tanımlamıştır.

Bağ: Bordin (1979), psikolojik danışman ve danışanın ilişkilerinde empatik anlayış, karşılıklı güven ve koşulsuz kabulü içeren ilişki ve kişisel bir bağ oluşturma süreci olarak tanımlamıştır.

Süpervizyon Terapötik İttifakı: Bordin (1983) süpervizyon terapötik ittifakını süpervizör ile danışman adayı arasında amaç, görev ve bağ olarak isimlendirilen üç farklı değişkeni içeren bir yapı olarak tanımlamıştır.

Bağlanma: Bowlby (1969), bağlanmayı bebeğin/çocuğun anne ya da bakım veren kişiyle kurduğu ilişki ve iletişimin bir bağ oluşturduğunu ve bu bağın çocuğun daha sonraki yaşam dönemleri ve yaşantılarında etkileşimde bulunduğu kişilerle olan ilişkilerini etkilediği bir süreç olarak tanımlamıştır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde, öncelikle terapötik ittifak, süpervizyon terapötik ittifakı ve bağlanma stilleri değişkenleri ve bu değişkenlerin birbirleriyle olan ilişkisi anlatılmış, daha sonra ise alanyazındaki ilgili çalışmalara yer verilmiştir.

Terapötik İttifak

Araştırmacılar yaklaşık yarım yüz yıldır genel olarak yardım hizmetleri ile yardım sunulan ilişkisine ve ittifak üzerine odaklanmaktadır. Yardım sunulan kişi ya da gruplarla ilgili ilişkinin ve ittifakın araştırılması psikolojik danışmanlar arasında olduğu gibi tıp, psikiyatri, eğitim, sosyal hizmetler, hemşirelik, fizik tedavi ve adli bilimler araştırmacıları arasında da odak konulardan biri haline gelmiştir (Horvath ve diğerleri, 2014). Alanyazın incelendiğinde araştırmacılar tarafından çoğunlukla vurgulanan ve psikolojik danışma sonuçlarını etkileyen önemli bir faktör terapötik ilişki olarak görülmüştür (Cohen, 1988; Elvins ve Green, 2008; Gelso ve Carter, 1985; Gelso ve Carter, 1994; Goldfried ve Davila, 2005; Horvath ve diğerleri, 2011; Huppert ve diğerleri, 2014; Norcross, 2002; Priebe ve McCabe, 2006; Wampold, 2010). Terapötik ittifak terapötik ilişkinin bir parçası olarak kabul edilmektedir (Horvath ve Luborsky, 1993; Norcross, 2002).

Bordin (1979), terapötik ittifakı psikolojik danışmada psikolojik danışman ve danışan arasındaki amaç, görev ve bağ olarak isimlendirilen üç farklı değişkeni içeren bir yapı olarak tanımlamıştır. *Amaç*, psikolojik danışman ve danışanın beraber belli ortak amaçları belirlemesi amaçların ulaşılabilirliği ve nasıl ulaşılacağı ile ilgili ortak bir karara varmalarıdır. *Görev*, psikolojik danışman ve danışanın psikolojik danışma boyunca üstlenecekleri görevler ya da kullanacakları tekniklerle ilgili olarak ortak bir anlayış geliştirmeleridir. *Bağ* ise, psikolojik danışman ve danışanın ilişkilerinde empatik anlayış, karşılıklı güven ve koşulsuz kabulü içeren bir ilişki biçimi oluşturma sürecidir.

Sonraki yıllarda terapötik ittifaka ilişkin farklı tanımlamalar da yapılmıştır. Örneğin, Bedi, Davis ve Arvay, (2005) terapötik ittifakı bir danışan ve danışman arasındaki karşılıklı ilişkinin kalitesi ve gücü olarak tanımlamıştır ve bu karşılıklı ilişkinin hem duygusal unsurları hem de işbirlikçi çalışma unsurlarını içerdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca Nath, Alexander ve

Solomon'a (2012) göre bu unsurlar psikolojik danışmanla danışan arasındaki bağ (beğenme, dikkat, saygı ve güven), hedefler üzerindeki işbirliği, fikir birliği ve bunların nasıl ele alınacağını içermektedir ve danışanın değişimi için kritik etken olduğu vurgulanmaktadır. Horvath ve Bedi'ye (2002) göre ise terapötik ittifak, hem danışan hem de psikolojik danışman için bilinçli ve amaçlı bir süreçtir. Terapötik ittifakla ilgili Dryden (2011), psikolojik danışmanın içten katkısı, empatik anlayışı ve kabulüne vurgu yaparken Muran ve Barber (2011), ise terapötik ittifakı danışman ve danışanın nasıl birlikte daha iyi çalışabileceklerini gösteren bir araç olarak görmüşlerdir. Gaston (1990) ise terapötik ittifakın bilişsel ve duyuşsal iki yönünün olduğunu bilişsel yönün amaç ve sorumluluk yapılarını kapsadığını duyuşsal yönün ise kişisel bağ yapısını kapsadığını belirtmiştir. Terapötik ittifakın farklı boyutlarına vurgu yapan tanımlamalar olmuşsa da alanyazında en çok kabul gören ve diğer tanımlardaki boyutları da içeren en kapsamlı tanım Bordin'in (1979) yaptığı tanımdır (Crits-Cristoph, ConnollyGibbons ve Hearon, 2006).

Terapötik ittifakın özellik ve niteliğinin psikolojik danışma sürecinin çıktılarına dair en güçlü yordayıcılardan biri olduğu belirtilmektedir (Horvath ve Bedi 2002, Horvath ve diğerleri, 2011; Horvath ve Symonds 1991). Terapötik ittifak, terapötik bağ, yardımlaşma ittifakı ve çalışma ittifakı gibi terimler yıllardır birbirinin yerine kullanılmakla birlikte (Bedi, Davis ve Arvay, 2005; Horvath ve Bedi, 2002; Martin, Garske ve Davis, 2000; Horvath ve Luborsky, 1993) Bordin'in (1979) çalışma ittifakı kavramı (working alliance), ittifak araştırmalarında en çok kullanılan terim olmuştur (Crits-Cristoph ve diğerleri, 2006). Bununla birlikte, bazı yazarlar ve araştırmacılar (ör., Greenson, 1965; Hausner, 1998) çalışma ittifakı ve terapötik ittifakın ayrı tanımlar olması gerektiğini belirtmişlerdir. Hausner (1998), önce bir ittifakın yani ilişkinin kurulmasının gerekli olduğunu daha sonra ilişkinin daha özel bir hali olan terapötik ittifakın mümkün olduğunu belirtmiştir. Bu çalışma içinde, terapötik ittifak terimi hem çalışma ittifakını hem de terapötik ittifak tanımlarını içerecek şekilde kullanılmıştır.

Kuram ve Yaklaşımlar Açısından Terapötik İttifak

Terapötik İttifak ve Psikoanalitik Yaklaşım

Psikoanalitik yaklaşım geleneksel tıptan ayrı olarak danışman danışan arasında konuşma ve ilişkiye dayalı yeni bir tedavi yaklaşımı ortaya koymuştur ve bu yaklaşımın etkisiyle etkileşim ve ilişkinin niteliği önem kazanmıştır (Hausner, 1998). Psikoanalitik kuramın öncülerinden Freud ise psikolojik danışman ile danışan arasında gelişen aktarım ve

karşıt aktarım kavramlarını kullanarak danışman danışan ilişkisine değinen ilk kuramcıdır (Wexler, 2006). Freud, psikolojik danışma sürecinin ön koşulu olarak danışmanların danışanlarıyla terapinin devamı için ilişkisel bir bağ geliştirmeleri gerektiğini vurgulamıştır (Hatcher, 2011; Shaughnessy, 1995).Yine aynı şekilde Freud danışanlarının danışmayı terk etmesinin ve danışmada direnç göstermelerinin geçmiş yaşantılarındaki problemlili ilişkilerinden kaynaklandığını fark etmiş ve danışanlarını danışmada tutmak için ilişkinin önemini vurgulamıştır (Muran ve Barber, 2011). Ancak Wexler'e (2006) göre pozitif aktarım sırasında danışan ile danışman arasında oluşan ilişkinin (ya da ittifakın) nasıl bir etki oluşturacağına ya da bu ilişkinin yerini neye bırakacağına ilişkin Freud'un çalışmalarında kanıtı dayalı herhangi bir sonuca ve çalışmaya rastlanmamaktadır.

Zetzel (1956), Freud'un aktarım olarak tanımladığı işbirliğini ve Sterba'nın (1934) ego ittifakı olarak adlandırdığı çalışmalarını genişletmiş, sezgisel bir süreç olarak nitelendirdiği terapötik ittifak kavramını ortaya koymuştur. Greenson (1965) ise etkili bir terapötik ittifakın kurulması için gerekli olan şartlar üzerinde durarak danışan ve danışmanın aktif ve bilinçli katılımı üzerinde durmuştur. Strupp (1973) ise terapötik ittifakta danışmanların kişisel özellikleri ve kendileri ile ilgili farkındalık düzeylerinin belirleyici olabileceğini ileri sürmüştür.

Psikoanalitik yaklaşıma göre danışmada en fazla iyileştirici etkiyi aktarım ve karşıt aktarımdan meydana gelen ilişki oluşturmuş (Hausner, 1998) ve bu ilişkide danışmanların tarafsızlığının önemine sıkça vurgu yapılmıştır (Shaughnessy, 1995). Hausner'a (1998) göre, danışmada danışanların içgörü ve birlikte çalışma duygularının güçlendirilmesi için psikolojik danışmanların danışanlarına saygılı davranmaları, onlara katı kurallar ve düzenlemeler yapmamaları gerekmektedir. Çünkü danışmada daha tarafsız bir yaklaşım danışanların kendilerini ifade etmeleri için gerekli şartların sağlanmasıyla birlikte terapötik ilişkiyi koruyucu niteliktedir (Hausner, 1998).

Terapötik İttifak ve Birey Merkezli Yaklaşım

Rogers (1957) danışmayı iki insan arasındaki ilişki ve etkileşim olarak görmüş, danışan ve danışmanın eşit olduğunu belirtmiştir. Fakat daha sonraki süreçte Rogers terapötik ittifakta psikolojik danışmana danışandan daha fazla önem vermiş psikolojik danışmanın kişilik özelliklerinin önemli bir etken olduğunu vurgulamıştır. (Constantino, Arnow, Blasey ve Agras, 2002; Wexler, 2006). Rogers (1957) danışmanın danışanla kurduğu iletişimi doğru algılamasına ve fark etmesine önem vermiş ve bundan dolayı ilişkilerin kişinin anlaşıldığını,

empatik olarak dinlenildiğini ve yargılanmadığını hissettiği zaman geliştiğini belirtmiştir. Bu yaklaşıma göre danışmanlar hiçbir şekilde değerlendirmelerde bulunmazlar, tanılamının ve değerlendirmenin danışanları bir nesneye dönüştürdüğünü ve danışanla olan terapötik ittifakı bozduğunu ileri sürerler. (Murdock, 2016; Watson ve Kalogerakas, 2011). Rogers (1957), psikolojik danışmanın tüm danışanlarının değerlerini ve deneyimlerini açık ve kabul edici bir tavır ile kabul etmesinin danışanıyla güçlü yakın ve karşılıklı bir ilişki kurulması için gerekli olduğunu vurgulamıştır (Watson ve Kalogerakas, 2011). Yine aynı şekilde Rogers (1957), empati, koşulsuz kabul ve saydamlığı terapötik ittifakta esas olarak görmüştür (Norcross, 2002; Weiner ve Bornstein, 2009). Bundan dolayı Rogers, psikolojik danışmanın empatik, uyumlu olma ve danışanı koşulsuz olarak kabul etme becerisinin terapötik ittifak ve kazanımlar için yeterli terapötik koşulları sağladığını vurgulamıştır (Horvart ve Luborsky, 1993).

Terapötik ittifak kavramı birey merkezli danışmanın danışanla olan ilişkiyi çokça vurgulamasından dolayı daha çok ön plana çıkmış, terapötik değişimin temeli olarak görülmüş ve bu görüş zamanla diğer yaklaşımlar tarafından benimsenmiştir (Soygüt ve Işıklı, 2008). Birey merkezli danışmanlar, daha iyi bir ittifak kurmak için danışanların kendilerini yönetebileceklerini ve davranışlarının sorumluluklarını alabileceklerine inanmışlardır (Van der Veen, 1998). Her ne kadar, birey merkezli danışma çoğu zaman danışmayı iki yönlü olarak (danışman - danışan) olarak görse de, Rogers danışan danışman ilişkisine yönelik sadece danışmanın doğru tutumuna yönelik bir varsayım ortaya koymuş fakat danışanların böyle bir ilişkiye girme ve cevap verme yetenek ve motivasyonundaki gereklilikleri ele almamıştır (Horvart ve Luborsky, 1993; Horvath, 2000; Wexler, 2006). Bundan dolayı birey merkezli danışmada terapötik ittifakla ilgili araştırmaya ve kanıta dayalı sınırlı sayıda sonuçlar elde edilmiştir (Wexler, 2006).

Terapötik İttifak ve Bilişsel Yaklaşım

Bilişsel yaklaşımı esas alan danışmanlar terapötik ilişkiyi aktif işbirliğine dayanan bir yapı olarak görmüşlerdir (J. Beck ve Emery, 2005; Reinecke ve Freeman, 2003;). Bu yüzden danışanlarının danışma sürecine olan bağlılık, inanç ve motivasyonlarını artırmak için hedef ve beklentileri ifade eden yazılı açıklamaları kâğıda aktararak terapötik ilişkiyi geliştirmeye ve artırmaya önem verirler (Holtzworth-Munroe ve Jacobson, 1991). Bilişsel yaklaşımın ilk dönemlerinde tanılama yapmak ve gerekli müdahaleleri oluşturmak daha ön planda olduğu için duygusal bağa daha az önem verildiği konusunda bazı eleştiriler bulunmaktadır (Reinecke

ve Freeman, 2003). Terapötik ittifaktaki duygusal bağ yönünün, danışmadaki çıktılar açısından daha olumlu sonuçlara sebep olduğunu gösteren ortak faktörler modeli gibi güncel araştırmalardan etkilenen pek çok uygulayıcı danışanlarıyla kurdukları ilişkilerinde empati ve danışanla yakınlığa daha fazla önem vermişlerdir (Gehart, 2017). Güven oluşturmaya başlamak için danışanlarla ilk temastan itibaren onlarla uyum içinde olmanın önemi vurgulanmış ve olumlu ilişkilerin, olumlu danışma sonuçları ile bağlantılı olduğu vurgulanmıştır (Raue ve Goldfried, 1994).

J. Beck (2016) danışanlarla kurulan bağda empatik ifadelerin, kullanılan kelimelerin, yüz ifadelerinin ve beden dilinin doğru kullanımının terapötik ilişkinin niteliğini artırdığını belirtmiştir. Meichenbaum (1997) da bilişsel yaklaşımı esas alan danışmanlarda yakınlık, empati ve yargılayıcı olmayan tutum gibi pozitif danışman özelliklerinin terapötik ilişkide daha etkili olduğunu belirtmiştir. Bilişsel terapiyi esas alan diğer uygulayıcılar da aynı şekilde sıcaklık, saygı, içtenlik ve güvene önem vererek terapötik ilişkinin önemini vurgulamışlar ve bu yönüyle birey merkezli kuramcılarla benzerlik göstermişlerdir (Newman ve Beck, 1990). Fakat bilişsel danışmadaki empatinin işlevselliği ile birey merkezli danışmadaki empatinin işlevselliği aynı değildir. Örneğin bilişsel yaklaşımı esas alan danışmanlar terapötik ilişkide duygusal bağ oluşturmak için empatiyi bir araç olarak kullanırken (Gehart, 2017), birey merkezli danışmayı esas alan danışmanlar için empati araç değil bizzat müdahaledir (Rogers, 1961).

Beck (1979), terapötik ittifakın olmasını danışanın sorunlarını belirlemek ve gerekli müdahaleler yapmak için ön şart olarak belirtmiş ve bunun için ittifaka dayalı öğrenme kavramını kullanmıştır. Beck'in (1979), ortaya koyduğu ittifaka dayalı öğrenme modeli, bilişsel-davranışçı danışmanlarca bilişsel değişimin ayrılmaz bir parçası olarak görülmüştür. Süreç içerisinde danışanların bağlanma ile ilgili problemlerinde, uyum problemlerinde ve akılcı olmayan inançlar ile ilgili çalışmalarda terapötik ilişkinin çok fazla katkısının olduğu belirtilmiştir (Kazantzis, Freeman, Fruzzetti, Persons ve Smucker, 2013). Danışanla daha aktif bir işbirliğine girmek, danışana ilgi ve anlayış gösterip empati kurmak, danışanların kişiliğine ve tarzına uygun müdahaleler geliştirmek, danışanın stresini azaltmak, her bir oturum sonunda danışandan geribildirim almak terapötik ittifakın geliştirilmesinde önerilen hususlardır (J. Beck, 2016)

Post Modern Psikolojik Danışma Kuramlarında Terapötik İttifak

Çözüm odaklı danışma kuramı. Çözüm odaklı danışmada değişimi oluşturan en kritik faktör danışman ve danışanın işbirliğine dayalı ilişkidir (De Shazer ve Coulter, 2012; Murdock, 2016; Sklare, 2018). Bu işbirliğinde gerçekçi hedefler oluşturmak ve bu hedeflere ulaşmak için çözüm yolları oluşturulmalıdır (Selekman, 2008). Danışanı ilgiyle dinleme, danışanların benzersiz yaşantılarını ortaya çıkarabilmek için varsayımlardan kaçınma (O’Hanlon ve Weiner-Davis, 1989), danışanların çözümü ortaya çıkarabilecek beceriye sahip olduklarına inanma (Franklin, Tepper, McCollum ve Gingerich, 2012) ve danışanın dilini kullanma (De Jong ve Berg, 2002) bu yaklaşımda terapötik ittifakı güçlendiren unsurlar olarak tanımlanmıştır. Çözüm odaklı danışma yaklaşımında sorunu daha çözülebilir şekilde tanımlamak, umut aşılabilir için problemin ilişki ve zaman bağlamında ele alınıp sınırlandırılması gerektiği belirtilmiştir (O’Hanlon ve Beadle, 1999). Umudun ve iyimserliğin çözüm odaklı danışma yaklaşımında terapötik ittifakı kurmak için en önemli unsurlar olduğu vurgulanmıştır (Miller, Duncan ve Hubble, 1996). Çözüm odaklı danışmanlara göre değişim kaçınılmazdır bundan dolayı ilişkilerde, duygularda ve davranışlarda değişim süreklidir bu yüzden geliştirdikleri varsayımlarında danışmada her zaman ilerlemenin olabileceğini belirtirler (Guterman ve Noelia, 2006; O’Hanlon ve Weiner-Davis, 1989).

Çözüm odaklı danışma yaklaşımlarında üç çeşit danışan-danışman ilişkisi vardır. Bunlar müşteri, şikâyetçi ve ziyaretçi tipleri olarak tanımlanmışlardır. *Müşteri*, problemi tanımlar, problemi kabul eder ve problemin çözümünde kendisinin yer almasının önemli olduğuna inanır. *Şikâyetçi*, problemi tanımlar, çözümün ve değişimin bir başkasının davranışında ya da dışsal olaylardaki değişime bağlı olduğuna inanır ve çözüm için danışmanın yönlendirmesine hazırdır. *Ziyaretçi*, Sorunu kabul etmez, şikâyet etmez ama çoğu zaman başkaları onları şikâyet eder ve çoğu zaman kendisi danışmaya başvurmaz yakın çevresi ya da arkadaşları danışmaya getirir (De Shazer 1988; Mostert, Mostert ve Johnson, 1997). Dolayısıyla, terapötik ittifakın geliştirilmesinde danışan-danışman ilişkisinin niteliği de önemli bir unsurdur.

Öyküsel danışma. Öyküsel danışma yaklaşımındaki danışman-danışan ilişkisinin temel felsefesi Kant’ın düşüncelerine dayanmaktadır. Kant’a göre kişinin hayatı ile ilgili kendi kurallarını belirlemesi nasıl bir yaşam süreceğini, neler yapacağını ve nasıl davranacağını belirler. (Dyck, 2000). Öyküsel danışmanlar, psikolojik danışma, terapi ve tedavi gibi kavramları güç mesajı içerdiği için reddetmiş danışmanı bir moderatör olarak ele almışlardır. (White ve Epston, 1990). Danışanı ise sosyal yapılandırmacı felsefenin etkisi ile bir uzman

olarak görmüşlerdir. (Morgan, 2000; White, 2011; West-Olatunji ve Rush-Ossenbeck, 2016; Gehart, 2017). Bu anlayış danışmanların danışanlarını güvenilir, iyi niyetli, içinde bulunduğu yaşam durumlarını sürekli olarak geliştirme ve daha iyiye götürme çabasında olan, yetenekli ve yaşamda karşılaştığı problemlerin üstesinden gelebilecek potansiyele sahip bireyler olarak görmelerini sağlamıştır (Dyck, 2000; Morgan, 2000).

Öyküsel danışmadaki terapötik ilişki danışan ile birlikte şekillenen bir süreçtir (Anderson, 1997). Başka bir ifadeyle yol gösterici, destekleyici ve kılavuzluk eden kişi olan danışmanla uzman olarak görülen danışan arasında hiyerarşinin söz konusu olmadığı daha demokratik bir ilişki vardır (Anderson, 1997; Dyck, 2000). Bu yaklaşımda danışman danışanın daha iyi bir içgörü kazanarak nitelikli bir işbirliği yapması için yardımcı yazarlık yapar (Morgan, 2000). Yardımcı yazarlık yapan danışman terapötik ilişkiyi sağlamayı öncelikli hedef haline getirir. Danışman danışanı olumsuz etkileyen problem odaklı öyküyü bozan tamamlayıcı bir unsurdur (Dyck, 2000) ve danışmanlar danışanlarda her zaman değişimin olabileceğini, problemleri öyküye rağmen alternatif öykülerin yazılabileceği varsayımını kabul ederler (Dyck, 2000).

Ortak Faktör Modelleri ve Terapötik İttifak

Son yıllarda, profesyonel alanyazın ortak faktör tartışması üzerine odaklanmıştır ve bununla ilgili birçok araştırma yapılmıştır. (Blow, Sprenkle ve Davis, 2007; Lambert, 1992; Sprenkle ve Blow, 2004; Sprenkle, Davis ve Lebow, 2009; Wampold, 2001). Özellikle son kırk yıldaki araştırmaların genelinde danışanın terapötik ilişkiye yönelik algısının olumlu danışma çıktılarıyla ilişkili olduğu, bundan dolayı danışanın terapötik ilişkiye yönelik algısının ölçülmesi önem kazanmıştır (Kirschenbaum ve Jourdan, 2005). Ortak faktörler yaklaşımında benzerliklerin farklılıklardan daha fazla önemli olduğu vurgulanmış ve ortak faktör etkenleri, alanda yapılan araştırmaların meta analiziyle de desteklenmiştir (Wampold, 2001). Bu görüşü destekler şekilde Duncan, Coatsworth ve Greenberg (2009) danışma sürecinin ilk üç oturumunda kurulan etkili bir ilişkiyle danışma sonucunu tahmin edebileceklerini belirtmişlerdir. Hem klinik çalışmalar hem de araştırma bulguları terapötik ilişkinin en az uygulanan danışma yaklaşımı kadar danışma sonucunu etkilediğini göstermiştir (Norcross, 2002). Araştırmacılar hem psikolojik danışmada (Lambert, 1992; Wampold, 2001) hem de aile danışmanlığında (Shadish ve Baldwin, 2002) her hangi bir danışma yaklaşımın diğer bir danışma yaklaşımına üstünlüğünü destekleyen oldukça sınırlı kanıtlar olduğunu belirtmişlerdir. Wampold'a (2010) göre danışma sürecinde uygulanan yaklaşımların ilke ve

teknikleri ya aynı ya da az fark oluşturan etkiye sahipler. Miller, Duncan ve Hubble(1997), ortak faktörleri savunurken kuramın rolüne önem vermemişlerdir Sprengle ve Blow(2004), gibi diğer araştırmacılar ise tüm yaklaşımların bütün bunlara rağmen önemli olduğunu hatta bazı belli problem alanlarında bazı kuramların daha etkili olacağını belirtmişler ve ortak faktörleri bir araç gibi kabul etmişlerdir. Gehart (2017) ortak faktörü savunanların danışanın problemlerine çözümler sunmaktan ziyade, yapılandırılmış oturumlar uygulayarak, danışma sürecinde danışanlara güven verdiklerini belirtmektedir. Alanyazında Wampold'un (2001) ve Lambert'in (1992) meta analiz çalışmaları neticesinde oluşturdukları iki ayrı model bulunmaktadır.

Lambert'in (1992) ortak faktörler modeli. Lambert(1992) danışma çıktılarını etkileyen dört faktör olduğunu belirtmiştir. Bunlar; danışan faktörü, terapötik ilişki faktörü, danışma modeli ya da yaklaşımı faktörü ve pozitif beklenti (umut/plasebo) faktörü olarak adlandırılmıştır. *Danışan faktörü*, danışanın motivasyonunu, değişim isteğini, problem çözme kaynaklarını ve danışanın algıladığı sosyal destek gibi unsurları içermektedir. *Terapötik İlişki*, danışanın algısı üzerinden danışma ilişkisinin kalitesine yönelik değerlendirmelerdir. *Terapötik model faktörü* danışmada takip edilen yaklaşım ile kullanılan teknik ve yöntemleri kapsarken; pozitif beklenti faktörü ise danışanın probleminin çözüleceğine yönelik inancı ve umudunu içermektedir. Lambert'e (1992) göre, danışan faktörü danışma çıktılarının %40'ını, terapötik ilişki %30'unu, terapötik model %15'ini ve pozitif beklenti %15'ini açıklamaktadır.

Wampold'un (2001) ortak faktörler modeli. Wampold (2001) yaptığı meta analiz çalışması sonucunda Lambert'in modeline benzer bir model ortaya koymuştur. Wampold'un (2001) 1100 araştırma ile yaptığı meta analiz çalışması sonucunda, danışma çıktılarını etkileyen üç faktörün olduğu görülmüştür. Bunlar; terapötik model faktörü, genel faktörler ve bilinmeyen faktörler olarak adlandırmıştır(Wampold ve Imel, 2015). Wampold (2001) *Terapötik model faktörü*, danışmanın danışmada takip ettiği yaklaşımın kendine özgü teknik ve yöntemlerinin katkısını içermektedir. *Genel faktörler*, danışma sürecindeki terapötik ittifak, umut ve beklentiler gibi değişkenleri kapsamaktadır. *Bilinmeyen faktörler*, bilinen değişkenler dışındaki bilinmeyen faktörleri içermektedir. Wampold'a (2001) göre, terapötik model faktörü danışma çıktılarının %8'ini, genel faktörler %70'ini ve bilinmeyen faktörler ise %22'sini açıklamaktadır.

Süpervizyon

Süpervizyon konusundaki araştırmalar psikolojik danışmanlar için önemli olduğu kadar sosyal hizmetler, hemşirelik, tıp, psikiyatri, eğitim, fizik tedavi ve adli bilimler araştırmacıları arasında da önemli görölmekte ve çalışılmaktadır (Watkins, 1997; Wheeler ve Cushway, 2013). Alanyazında süpervizyon ile ilgili meslek kuruluşlarından araştırmacılar kadar birçok farklı tanımlama yapılmıştır. Örneğin İngiltere Psikoterapi ve Danışma Derneği (British Association for Counseling and Psychotherapy BACP, 1996); süpervizyonu uygulayıcıların bilgi ve yetkinliklerini geliştirmelerini, kendi uygulamalarının sorumluluğunu üstlenmelerini ve karmaşık durumlarda danışmanların korunmasını ve gelişimlerinin devamını sağlayan resmi bir mesleki destek ve öğrenme süreci olarak tanımlamıştır. Alanyazındaki bir diğer eski tanımlama ise Loganbill, Hardy ve Delworth (1982) tarafından yapılmıştır. Loganbill ve diğerleri (1982), süpervizyonu bir kişinin diğer kişide terapötik yetkinlik gelişimini kolaylaştırmak için standartların belirlendiği yoğun, kişilerarası odaklı, bire bir ilişki olarak tanımlamışlardır. Bir diğer tanımlamada ise Holloway (1995) süpervizyonu tecrübeli bir uygulayıcının bir başka uygulayıcı üzerindeki denetleyiciliği olarak tanımlamıştır. Aynı şekilde Falender ve Shafranske (2004) ise süpervizyonu gözlem, değerlendirme, geri bildirim, bilgi, becerilerin öğretimini içeren ve bilimsel bilgi uygulamalarını geliştirmeyi amaçlayan eğitim ve öğretimin işbirlikçi bir kişilerarası süreçle kolaylaştırıldığı farklı bir mesleki faaliyet olarak tanımlamışlardır. Bunlar gibi birçok tanımlama olmasına rağmen Milne'ye (2009) göre alanyazında en popüler ve yaygın olarak kullanılan süpervizyon tanımı Bernard ve Goodyear tarafından yapılan tanımlamadır. Bernard ve Goodyear (2014) göre süpervizyon bir mesleğin daha kıdemli bir üyesi tarafından, genellikle aynı meslek mensubunun üyeleri olan daha genç bir meslektaşına veya meslektaşlarına sağlanan bir hizmettir. Bu ilişkide değerlendirme vardır ve hiyerarşiktir, zamana yayılmıştır. Kıdemsiz bireylerin profesyonel işlevselliğini artırma, aynı zamanda danışmanlara sunulan profesyonel hizmetlerin kalitesinin izlenmesi ve süpervizör olarak meslekte uzmanlaşmak isteyen bu bireylere tescil makamı olarak verilen hizmet şeklinde tanımlanmıştır. Daha sonra Milne (2009) yaptığı çalışmalar sonucunda Bernard ve Goodyear'ın (2004) yaptığı tanımı belirlediği kriterlere (*kesinlik, ayrıntılılık, ölçülebilirlik ve doğrulanabilirlik*) göre yetersiz bulmuş ve süpervizyonu tecrübeli bir süpervizör gözetiminde çalışılan, vakayı temel alan ve ilişki odaklı olup danışman adaylarına uygulamalı ve teorik eğitimin bir arada verildiği ve destek sağlandığı profesyonel bir hizmet olarak tanımlamıştır.

Süpervizyon genel olarak yardım hizmetleri sunan meslek elemanları ya da adayları ile yardım hizmetleri için gerekli bireylerin yetişmesi için eğitim veren kişi ya da kurumlar arasında kurulan ilişkidir. Roth ve Fonagy (1996) süpervizyonun psikoterapi pratiği için zorunlu bir ön koşul olduğu sonucuna varmışlardır. Benzer şekilde Holloway ve Neufeldt (1995), bir psikoterapi eğitim metodu olarak süpervizyonun danışmanlık için kritik olduğunu belirtmişlerdir. Süpervizyon süreci en temelde klinik ve yönetsel olarak ikiye ayrılmıştır (Bradley ve Ladany, 2001; Bernard ve Goodyear, 2014; Haynes, Corey, Moulton ve Muratori, 2010). Psikolojik danışman eğitiminde en çok kullanılan süpervizyon yöntemi klinik süpervizyon yöntemidir (Bernard ve Goodyear, 2014; Haynes ve diğerleri 2010; Ladany ve diğerleri, 1999). Günümüzde klinik süpervizyon kavramsallaştırmasına ilişkin üç temel yaklaşım tanımlanmıştır kuram temelli süpervizyon yaklaşımları, gelişimsel süpervizyon yaklaşımları ve sosyal süreç veya sosyal rol yaklaşımları (Bernard ve Goodyear 2014; Falender ve Shafranske 2004).

Kuram temelli süpervizyon yaklaşımları, psikolojik danışman eğitiminde ilk ortaya çıkan yaklaşımlardır (Watkins, 1997). Kuram temelli süpervizyon yaklaşımları süpervizyon sürecinde danışman adaylarının eğitiminde ve gerekli becerilerin öğretilmesinde bağlı oldukları yaklaşımların kuramsal kavram, varsayım ve yöntemleri kullanmaktadırlar (Holloway, 1995; Bradley ve Gould, 2001). Ayrıca süpervizyon sürecinin psikolojik danışma sürecine göre daha az terapötik ve daha çok eğitsel olduğu vurgulanmaktadır (Bernard, 1992; Freeman ve McHenry, 1996; Pearson, 2006). Kuram temelli süpervizyon yaklaşımları içerisinde psikodinamik süpervizyon yaklaşımı, birey merkezli süpervizyon yaklaşımı, bilişsel davranışçı süpervizyon yaklaşımı, gestalt terapi süpervizyon yaklaşımı, sistemik süpervizyon yaklaşımı ve yapılandırmacı yaklaşıma dayalı süpervizyon modelleri gibi belli başlı yaklaşımlar yer almaktadır (Watkins, 1997; Milne, 2009; Bernard ve Goodyear, 2014; Haynes ve diğerleri, 2010).

Gelişimsel süpervizyon yaklaşımlarında, psikolojik danışman eğitiminin gelişimsel bir süreç olduğu kabul edilir (Bernard ve Goodyear, 2014). Bu yaklaşımlarda danışman adayının süpervizör gözetimi altında farklı süpervizyon gelişim görevlerini yerine getirmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur (Stoltenberg, 1981; Stoltenberg ve McNeill, 2010). Gelişimsel süpervizyon yaklaşımlarında danışman adayının gelişim süreci, bu süreci tanımlayan farklı aşamalar ve süpervizörlerin danışan adayının gelişimini sağlamak için müdahale edebilecekleri gelişim evreleri belirlenmiştir (Bernard ve Goodyear, 2014). Gelişimsel süpervizyon yaklaşımları aşama ve süreç modelleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Stoltenberg

(1981) tarafından geliştirilen bütünleşik gelişimsel süpervizyon yaklaşımı aşamalı modellerden biridir. Gelişimi süreç boyunca inceleyen yaklaşımlar ise yansıtıcı uygulama yaklaşımı, vaka temelli süpervizyon yaklaşımı, Rønnestad ve Skovholt'un (1993) yaşam boyu gelişim yaklaşımı ve Loganbill, Hardy ve Delworth (1982) yaklaşımı yer almaktadır (Holloway, 1995; Watkins, 1997; Milne, 2009; Bernard ve Goodyear, 2014; Haynes ve diğerleri, 2010).

Sosyal rol veya sosyal süreç yaklaşımlarında danışman adayının süpervizyon süresince ortaya çıkan çeşitli öğrenme ihtiyaçlarını tespit ederek, süpervizörlerin süpervizyon ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılayan belirli rolleri (ör. öğretmen, danışman, rehber) etkin bir şekilde seçerek ve kullanarak, süpervizyon deneyimini gerçekleştirme sürecidir (Watkins, 2014). Bu yaklaşımlar Bernard'ın (1997) ayrıştırıcı yaklaşımı ve Holloway'in sistem yaklaşımlarıdır (Holloway, 1992). Kuram temelli yaklaşımların aksine gelişimsel ve sosyal süreç yaklaşımları süpervizyon süreci için özel olarak oluşturulmuştur. Bundan dolayı hem gelişimsel hem de sosyal süreç yaklaşımları herhangi bir kuram temelli süpervizyon yaklaşımlarının çalışmalarıyla bütünleştirilebilmektedir (Watkins, 2014).

Süpervizyon İlişkisi

Son yıllarda araştırmacılar süpervizyon sürecini etkili kılan etmenleri ortaya koymak için birçok çalışma yapmışlardır (Ladany ve diğerleri, 1999; Borders ve diğerleri, 2014; Falender ve diğerleri, 2013; Kune ve Rodolfa, 2013). Etkili süpervizyon süreci için net ve açık tespitler bulunmamakla birlikte, araştırmacılar sürekli olarak süpervizyon sürecinin belirli bileşenlerini incelemiş ve tartışmışlardır (Falender, Shafranske ve Ofek, 2014; Ladany, Mori ve Mehr, 2013; Holloway, 1992). Süpervizyon etkililiği değerlendirilirken süpervizör ve danışman adayının kişilikleri, davranışları ve süpervizyon ilişkisi önemli olarak görülmüştür (Rønnestad ve Shovholt, 1993; Bernard ve Goodyear, 2004; Meydan ve Koçyiğit-Özyiğit, 2016; Ganske ve diğerleri, 2015; Falender ve diğerleri, 2014; Ladany ve diğerleri, 2013; Vespia ve diğerleri, 2002; Wilcoxon ve diğerleri, 2005; Holloway, 1992). Daha açık bir ifadeyle süpervizyon sürecinde uygulanan yaklaşım ve tekniklerden ziyade bu süreçteki ilişki başarılı bir süpervizyon için daha önemli görülmektedir. (Falender ve Shafranske, 2012; Ellis, 2010). Bundan dolayı yakın zamandaki çalışmalar, süpervizyonda kullanılan model veya teorik yaklaşımdan bağımsız olarak, süpervizyon ilişkisinin kalitesinin süpervizyon çıktılarında en büyük etkiye sahip olduğunu göstermiştir (Holloway, 1992; Aponte ve Carlsen, 2009; Lizzio ve diğerleri, 2009; Milne ve diğerleri, 2008).

Süpervizyon süreçlerinin merkezinde yer alan süpervizyon ilişkisi ile ilgili rol çatışması ve rol belirsizliği (Olk ve Friedlander, 1992), süpervizör rolleri ya da tarzları (Friedlander ve Ward, 1984; Hart ve Nance, 2003; Nelson ve diğerleri, 2000; Sarıkaya, 2017) ve süpervizyon terapötik ittifakı (Bahrack, 1989; Efstation ve diğerleri, 1990; Wood, 2005; Crockett ve Hays, 2015; Bernard ve Goodyear, 2014; White ve Queener, 2003; Sarıkaya, 2017) gibi pek çok değişken incelenmiştir. Süpervizyon ilişkisine yönelik değişkenlerin süpervizyondan memnuniyet (Ladany ve diğerleri, 1999), psikolojik danışma öz yeterliği (Ladany ve diğerleri, 1999) gibi süpervizyon çıktılarını olumlu yönde etkilediği bulunmuştur.

Süpervizyon Terapötik İttifakı

Süpervizyon terapötik ittifakı süpervizyon ilişkisine yönelik olarak ele alınan değişkenlerden biridir. Araştırmacılar, süpervizör ile danışman adayı arasındaki güçlü bir terapötik ittifakın, süpervizyon çıktıları açısından etkili sonuçlar ortaya koyduğunu belirtmişlerdir (Mehr ve diğerleri, 2015; Ofek, 2013). Bundan dolayı birçok araştırmacı özellikle terapötik ittifakı incelemişler ve bununla ilgili çalışmalar ortaya koymuşlardır. (Bahrack, 1989; Bernard ve Goodyear, 2014; Bordin, 1983; Efstation ve diğerleri, 1990; Holloway, 1992; White ve Queener, 2003). Danışman-danışan ilişkisindeki terapötik ittifaka benzer şekilde, süpervizyon terapötik ittifakı da süpervizör ve danışman adayının mesleki gelişim ve değişim sürecinde temel bir unsur olarak vurgulanmıştır (Ladany ve diğerleri, 1999). Bu çalışmaların başında ise Bordin'in (1983), terapötik ittifak ile ilgili çalışmalarını süpervizyon sürecine uyarlayıp oluşturduğu süpervizyon terapötik ittifakı modeli gelmektedir. Bunun dışında Efstation, Patton ve Kardash da (1990) Bordin (1983) kadar kapsamlı olmasa da süpervizyon terapötik ittifakına yönelik açıklamalar getirmişlerdir.

Süpervizyon terapötik ittifakının kuramsal temeli Bordin'in (1979) terapötik ittifak çalışmasına dayanmaktadır. Bordin (1983) sonraki yıllarda terapötik ittifakla ilgili görüşlerini süpervizyon sürecine uyarlamıştır. Bordin (1983) süpervizyon terapötik ittifakını, süpervizör ve danışman adayının amaçlar ve görevler hakkında karşılıklı bir anlayış ortaya koydukları ve güçlü bir duygusal bağ geliştirdikleri bir süreç olarak tanımlamıştır. Bordin (1983) süpervizyon sürecine yönelik amaç ve hedeflerin süpervizör ve danışman adayı tarafından karşılıklı olarak belirlenmesi ve süpervizyon sürecinin erken dönemlerinde müzakere edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca süpervizyona yönelik görevler açıkça tanımlanmış ve üzerinde anlaşılmalı ve görevler üzerinde anlaşılacak hedeflerle uyumlu olmalıdır. Son

olarak, süpervizör, süpervizyon sürecinde kaydedilen ilerlemeyi sürdürmek için danışman adayına gerekli desteği sağlamalı ve danışman adayıyla güvene dayalı bir ilişki kurmalıdır. Özetle, Bordin (1983) süpervizyon terapötik ittifakını amaç, görev ve bağ olarak isimlendirilen üç farklı boyutu içeren bir yapı olarak tanımlamış ve kavramsallaştırmıştır.

Süpervizyon terapötik ittifakının amaç boyutu aynı zamanda değişim için gerekli olan bir unsur olarak ele alınmaktadır. Amaçlar süpervizör ve danışman adayı tarafından belirlenirken danışman adayının gelişim düzeyi ve bireysel ihtiyaçları dikkate alınmalıdır. Bordin (1983), süpervizyon sürecine yönelik başlıca amaçları danışman adayının belirli becerilere hâkim olmasını sağlamak, danışana yönelik algısını geliştirmek, süreçle ilgili farkındalığını geliştirmek, öğrenme ve uzmanlaşmaya yönelik problemlerle başa çıkma becerileri geliştirmek, kavramsal ve kuramsal anlayışını derinleştirmek ve hizmet standartlarını korumak olarak sıralamıştır. .

Süpervizyon terapötik ittifakının görev boyutu süpervizör ve danışman adayının süpervizyon sürecinde belirlenen amaçlara ulaşmaları için gerçekleştirmeleri beklenen görevlerle ilgili ortak bir karara varmalarınıdır. Süpervizyon terapötik ittifakının gücü, süpervizyon sürecinde görevler üzerinde ne derece anlaşıldığına değil aynı zamanda bu görevlerle amaca ne kadar ulaşıldığı ve görevlerin ne kadar yerine getirildiğine de bağlıdır. Bordin (1983) süpervizyon sürecinde yararlı olabilecek çeşitli görevleri tanımlamıştır. Danışman adayının danışanı ile yaptığı oturumun yazılı bir rapor hazırlaması ve bunun süpervizör tarafından değerlendirilmesi; danışman adayına belirli beceriler ile duygularını ve öz farkındalığını geliştirmeye yönelik dönüt verilmesi; ses kaydı, video kaydı ya da çeşitli belgelendirmelere yönelik incelemeler yapılması ya da danışman adayının doğrudan gözlenerek geri bildirim verilmesi bu görevlere örnek olarak verilebilir (Bordin, 1983; Ladany ve Bradley, 2011).

Bağ ile süpervizör ve danışman adayı arasında birbirinin iyiliğini gözetme, karşılıklı güven duyma ve paylaşım içerisinde olmayı kapsayan ilişkiyel bir süreç kastedilmektedir. Süpervizyon sürecindeki amaçlar ve süpervizyon görevi arasındaki uyumun derecesi, süpervizör ve danışman adayı arasındaki bu empatik anlayış, sevgi ve güven duygularının güçlenmesinde etkilidir (Bradley ve Ladany, 2001; Beinart, 2004). Duygusal bağ hem bireysel hem de grup süpervizyon sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır (Bradley ve Ladany, 2001; Beinart, 2004). Bordin (1983), süpervizör olmanın duygusal bağı bozabilecek bir doğaya sahip olduğunu vurgulayarak, süpervizör ve danışman adayı arasındaki güç farklılığından

kaynaklı kaygı ve gerginliği önleyecek güçlü bir terapötik ittifakın kurulması gerektiğini belirtmiştir. Burke, Goodyear ve Guzzard (1998) ise süpervizyon sürecindeki değerlendirmenin süpervizyon terapötik ittifakının önemli bileşenlerinden olan bağı zayıflatabileceğini vurgulamışlardır. Araştırmalar süpervizyon sürecinde sadece bağ bileşeninin bile olumlu değişimi etkileyebileceğini göstermektedir (Patton ve Kivlighan, 1997).

Alanyazında süpervizyon terapötik ittifakı ile ilgili bir diğer tanımlamayı ise Efstation, Patton ve Kardash (1990) yapmıştır. Efstation ve diğerleri (1990) süpervizyon terapötik ittifakını, süpervizörün belli bir hedef çerçevesinde teknik bilgi ve becerileri aracılığıyla danışman adayını etkilemesi ve danışman adayının da bu teknik, bilgi ve becerileri öğrenmek konusunda gösterdiği istek ve davranışlardan oluşan ilişki olarak tanımlamışlardır.

Süpervizyon terapötik ittifakı belirli bir psikoterapi modeline veya yaklaşıma özgü değildir (Bernard ve Goodyear, 2004). Tüm süpervizyon yaklaşımlarında, başarılı bir süpervizyon terapötik ittifakı kurmak süpervizyon sürecine önemli katkılar sağlar. Danışman adayları süpervizyon terapötik ittifakı ile değişim sürecini özümseme, psikolojik danışma becerilerini geliştirme, öz-farkındalığı arttırma, terapötik süreçteki rollerini anlama, mesleki gelişimlerini sınırlayan engelleri ele alma ve danışan ile ilgili durumları kavramsallaştırma yeteneklerini geliştirmek gibi süpervizyon hedeflerine daha kolay ulaşabilirler (Bordin, 1983).

Süpervizyon Terapötik İttifakını Etkileyen Faktörler

Süpervizörlerle İlgili Faktörler

Bernard ve Goodyear (2014) beş süpervizör niteliğinin veya davranışının süpervizyon terapötik ittifakını etkilediği belirtmişlerdir. Bunlar; süpervizörün tarzı veya stili, süpervizörün uzmanlığı, süpervizörün kendini açma davranışı, süpervizörün bağlanma stili, duygusal zekâsı ve süpervizörün etik davranışı. Bunların dışında alanyazın incelendiğinde süpervizör ile ilgili kaygı (Muse-Burke, Ladany ve Deck, 2001) faktörünün de ele alındığı görülmektedir. Süpervizyon terapötik ittifakını güçlendirmek için Ellis (2010) bazı süpervizör görevleri belirtmiştir. Bunlar; süpervizyon terapötik ittifakını kurmak için güçlü bir ilişki kurma, iletişim becerilerini etkin kullanma ve dinleme, empati becerisini etkin bir şekilde kullanma, danışman adayını cesaretlendirme ve mesleki gelişimi için teşvik etme, süpervizyon sözleşmesi yapma ve danışman adayından bilgilendirilmiş onam alma, psikolojik

danışma oturumlarını izleme ve geri bildirim verme, danışman adayının olumsuzluk ve eksiklikleri yerine yeterliliklerine odaklanma olarak sıralanmıştır.

Süpervizyon Alan Kişiy İlişkin Faktörler

Alanyazın incelendiğinde süpervizyon alan kişi ile ilgili faktörler kaygı, utanç, direnç, aktarım, olumsuz süpervizyon deneyimi, bağlanma stilleri ve kendini açmama davranışı gibi belli başlı faktörler olarak öne çıkmaktadır (Bordin, 1983; Muse-Burke ve diğerleri, 2001; Bernard ve Goodyear, 2014; Borders, 2009; Bennett, 2008; Watkins, 1995). Süpervizyon alan kişiy yönelik faktörlerden en önemlisi kaygıdır (Bernard ve Goodyear, 2014; Borders, 2009). Kaygı durumu mesleğe yeni başlayan psikolojik danışmanlar ve eğitim alan danışman adaylarında daha çok görülmektedir (Muse-Burke ve diğerleri, 2001). Danışman adaylarının kaygıyla baş etmelerinde en önemli faktör süpervizyon sürecinin yapılandırılması olarak görülmektedir (Bernard ve Goodyear, 2014; Borders ve Brown, 2005).

Süpervizör ve Süpervizyon Alan Kişiy Etkileşimine Dayalı Faktörler

Süpervizyon terapötik ittifakını etkileyen diğer bir kavramsal bileşen, sosyal etkileşim ve etki süreci olup bu süreç terapötik ittifakın gelişmesinde önemli bir işlev görmektedir (Pepinsky ve Patton, 1971). Pepinsky ve Patton'a göre (1971), psikolojik danışma bir tür sosyal etkileşim ve sosyal etkidir. Terapötik ittifakın amacına benzer bir şekilde, süpervizyon terapötik ittifakı da sosyal etkileşim ve etki yoluyla danışman adayının gelişiminde değişiklik oluşturmaya yönelik bir mekanizma görevi görmektedir (Efstation ve diğerleri, 1990). Süpervizyon sürecinde etkileşime dayalı olarak çok kültürlülükle ilişkili demografik özellikler (örn. etnik köken, cinsiyet, ırk, cinsel yönelim), rol çatışması ve rol belirsizliği gibi faktörler ortaya çıkmaktadır (Stoltenberg, 1998; Muse-Burke ve diğerleri, 2001; Duan ve Roehlike, 2001; Friedlander ve diğerleri, 1986; Ladany ve Friedlander, 1995; Borders ve Brown, 2005; Falender ve diğerleri, 2013; Bernard ve Goodyear, 2014).

Süpervizyon Terapötik İttifakı İle Danışman Danışan Terapötik İttifakı İlişkisi

Süpervizyon sürecine dâhil olan herkesin beraber nasıl bir etkileşim ortaya koydukları araştırmacıların çalışma konuları arasına girmektedir. Süpervizyon süreci danışan, psikolojik danışman ve süpervizörün oluşturduğu üçlü bir yapı olarak görülmekte ve bu yapı paralel süreçler olarak tanımlanmaktadır (Bernard ve Goodyear, 2014). Psikodinamik yaklaşımın ortaya koyduğu paralel süreç kavramı psikolojik danışman ve danışan arasındaki aktarım-

karşıt aktarım ve yansıtma gibi süreçlerin süpervizör ile psikolojik danışman adayı arasındaki ilişkiye yansması olarak görölmektedir (Searles, 1955; Feltham ve Dryden, 1994; Muse-Burke ve diğerleri, 2001; Borders ve Brown, 2005). Alanyazın incelendiğinde paralel süreçler kavramıyla ilgili net bir tanımlamanın olmadığı neredeyse bütün açıklamaların yalnız örnek vakalarla yapıldığı görölmektedir (ör., DeLucia, Bowman ve Bowman, 1989; McNeil ve Worthen, 1989; Alpher 1991; Doehrman, 1976; Friedlander, Siegel ve Brenock, 1989; Jacobsen, 2007). Bu yapıda danışman adayı farkında olmadan danışanın problemlerini kendi problemiymiş gibi süpervizyon sürecine getirebilmektedir (Borders ve Brown, 2005). Bununla birlikte, bazı araştırmacılar bu süreci iki yönlü görmekte olup danışman adayı danışmadaki etkileşimi süpervizyon sürecine getirmekle birlikte aynı şekilde danışman adayı süpervizyonda ki etkileşimini de danışmaya taşımaktadır (Doehrman, 1976; Jacobsen, 2007).

Paralel süreçlerle hem olumlu hem de olumsuz davranışların aktarımı olabilmektedir (Borders ve Brown, 2005). Bu süreçler işlevsel olarak kullanıldığında süpervizyon terapötik ittifakını güçlendirip süreci olumlu olarak etkilemekle birlikte süpervizyon sürecinde süpervizör tarafından yansıtılacak olumsuz duygular nedeniyle de zarar görebilmektedir (McNeil ve Worthen, 1989; Borders ve Brown, 2005). İlk kez danışma yapan danışman adayları çok fazla olumlu geri bildirim ihtiyacı duymaktadırlar. Ayrıca becerilerinin ve danışman kimliklerinin değerlendirileceğine ilişkin kaygıya kapılmaktadırlar (Stoltenberg ve McNeill, 1997). Bu noktada süpervizörün bu kritik süreci fark edip erken müdahalede bulunması gerekmektedir. Paralel süreçlerde danışman adayında farkındalık oluşması amacıyla süpervizör tarafından bazı müdahale yöntemleri (rol oynama, model olma, dinleme, vb.) kullanılmaktadır (Bernard ve Goodyear, 2014; Borders ve Brown, 2005).

Alanyazın incelendiğinde süpervizyon ilişkisiyle danışman danışan ilişkisi arasında bazı farklar olduğu görölmektedir. Araştırmacılar bu farkları şu şekilde özetlemişlerdir. Süpervizyon ilişkisi danışma ilişkisinden daha yapılandırılmış, hiyerarşik bir ilişkidir. Süpervizyon ilişkisi bir öğrenme sürecini de içermekle beraber bu ilişkide değerlendirme vardır. Ayrıca süpervizyonda güç unsuru olup mesleki bir ilişki söz konusudur (Doehrman, 1976; Gray ve Fiscalini, 1987; Patton ve Kivlighan, 1997). Patton ve Kivlighan (1997), süpervizyon ilişkisine dâhil olan kişilerin özelliklerinin terapötik ittifakı etkileme olasılığının yüksek olduğunu öne sürmektedirler. Ayrıca Patton ve Kivlighan (1997) danışanları ile güçlü bir ittifakın gelişmesini engelleyen olumsuz kişilik özelliklerine sahip danışman adaylarının, süpervizörleriyle de benzer sorunlarla karşılaşma olasılıklarının yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Aynı şekilde Kokotovic ve Tracey (1990), danışanın kişilerarası ilişkilerinin

ve aile ilişkilerinin süpervizyon terapötik ittifakı ve danışman-danışan terapötik ittifakını öngördüğünü belirtmişlerdir.

Alanyazın incelendiğinde süpervizyon terapötik ittifakı ile danışman-danışan terapötik ittifakı arasındaki ilişkiyi inceleyen sınırlı sayıda araştırmaya rastlanılmıştır. Süpervizyon terapötik ittifakı ile danışman-danışan terapötik ittifakı arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla Trad (1995) doktora öğrencileri ile bir araştırma yapmıştır. Bu araştırma sonucunda danışman adaylarının süpervizörleri ile kurdukları ittifakın, danışman adaylarının danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı olumlu yönde ve anlamlı olarak yordadığı bulunmuştur. Fakat süpervizör ile danışman adayı arasında kurulan ittifak zayıf olduğunda danışmanın danışanıya kurduğu ittifakın zayıf olduğu görülmüştür.

Gnilka, Chang ve Dew (2012) psikolojik danışman adayları üzerinde bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmada psikolojik danışmanların algıları üzerinden danışanları ile kurdukları terapötik ittifak ile süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifak arasından anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu çalışmada danışmanların stres altındayken danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakla süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifak arasında olumsuz yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Burke (1991) yapmış olduğu bir araştırma sonucunda süpervizör danışman ittifakının danışman danışan ittifakının güçlü bir yordayıcısı olduğunu bulmuştur. Patton ve Kivlighan (1997) tarafından danışman adayları ile yapılmış çalışmada süpervizyon terapötik ittifakı ile danışman-danışan terapötik ittifakı arasında olumlu yönde, anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Gray ve diğerleri (2001) danışman adaylarıyla nitel bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmada danışman adaylarının büyük bir kesimi süpervizyon boyunca olumsuz bir deneyim yaşadıklarını belirtmişlerdir. Danışman adayları bu olayların süpervizyon terapötik ittifakını olumsuz etkilediğini ve bu olumsuz durumların danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı da olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Ayrıca danışman adaylarının çoğunluğu bu olumsuz durumları süpervizörleriyle konuşmadıklarını belirtmişlerdir. Aynı şekilde Daly (2003) danışman adaylarıyla nitel bir araştırma yapmıştır. Araştırmada planlı, amaç yönelimli, duygusal açıdan destekleyici ve objektif değerlendirme yöntemleri kullanan süpervizörlerle daha etkili çalıştıklarını ve terapötik ittifaklarının da arttığını bununda danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Ladany ve diğerleri (1999) danışman adaylarıyla gerçekleştirdikleri bir çalışmada danışman adaylarının yarısından fazlasının süpervizörlerinin en az bir kere çeşitli etik ihlallerine maruz

kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu ihlallerden dolayı danışman adaylarının süpervizörleri ile kurdukları ittifak arasında olumsuz yönde ilişki bulunmuş ve bu durumun sonucu olarak danışman adaylarının danışanlarıyla kurdukları ittifakla olumsuz yönde ilişkili olduğu bulunmuştur.

Bağlanma Kuramı

Bağlanma kuramı, birçok bilimsel çalışma alanının (örn. psikiyatri, psikobiyojoloji, sosyobiyojoloji, gelişim psikolojisi, etyoloji, bilgi işleme kuramı) etkileşimiyle oluşturulmuştur (Bretherton, 1992). Bunun nedeni ise Bowlby'in bağlanma kuramının anlaşılması için birçok bilimsel çalışma alanından yararlanılması gerektiğiyle ilgili çalışma sonuçlarıdır (Bretherton, 1992). Araştırmacılar, insanlardaki bağlanmayı hayvanlardaki basımlamayla ilişkilendirip aslında bağlanma kavramının hayvanlarla ilgili yapılan çalışmalardan etkilenecek ortaya çıktığını belirtmişlerdir (Lorenz, 1985; Bretherton, 1992; Soysal ve diğerleri, 2005). Bağlanma olgusunun, sadece insanlarda değil tüm memeli hayvanlarda da görülmesi ve biyolojik bir temelinin olması bağlanmayla ilgili birçok çalışmanın ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır (Bretherton, 1992; Siegel, 2012). Bağlanma konusundaki araştırmalar John Bowlby ve çalışma arkadaşlarının hayvanlar üzerinde yaptıkları gözlem ve deneylerle başlamıştır. Bowlby hayvanlarla yaptığı gözlemlerden anneye yakın durmanın ve anneyi takip etmenin yavruların yaşama şansını artırdığını belirtmiştir. Bununla beraber insanlardaki bağlanmanın hayvanlardaki bağlanmanın ötesinde işlevlerinin olması gerektiğini vurgulamıştır.

İnsanlarda bağlanma ile ilgili çalışmalar ilk olarak Bowlby tarafından 1950 yılında Dünya Sağlık Örgütü'nün düzenlediği bir bilimsel etkinlikte ortaya konmuştur. Bu çalışmada Bowlby annelerinden erken dönemde ayrılan erkek çocuklarında, ergenlik ve yetişkinlik dönemi yaşanan suçluluk duygusunun arttığını belirten bir rapor sunmuştur. Daha sonraki süreçte bağlanmayla ilgili çalışmalar ilgi görmeye başlamıştır. (Bowlby, 1969).

Dünya Sağlık Örgütü'nün yayınladığı raporda yer alan Bowlby'in (1988) çalışmasına göre çocukluk döneminin ilk üç yılındaki anne eksikliğinin çocuklarda giderek artan ruhsal ve fiziksel zayıflık ile hastalık potansiyeli oluşturacağı vurgulanmıştır. Bu raporun çok fazla etki oluşturmasına karşın raporun en çok eleştirilen yanı anne eksikliğinin niçin ve nasıl bu duruma yol açtığını açıklamaması olarak görülmüştür (Bowlby 1988, Hazan ve Shaver 1994).

Alanyazın incelendiğinde, bağlanmayla ilgili ilişkileri yöneten dinamiğin, bebek/çocuk ile anne/ona bakım veren birey arasındaki ilişki biçimi olduğu vurgulanmıştır.

Bu kavram temel olarak, bireyin hayatta kalmasına yardım ederek yaşamın devamlılığını sağlamakla ilgili işleviyle ele alınmıştır (Cassidy ve Shaver, 2008). Bu ilk kurulan ilişki ya da bağ bebeğin anneye ya da bakım veren kişiyle ilk sosyalleşme davranışı olarak ortaya çıkmaktadır. Bowlby (1969), bebeğin daha yaşamın ilk günlerinde kendisine bakım verecek ve güven sağlayacak birisini aradığını ileri sürmüştür. Bebek büyüdükçe anne ya da bakım verenle kurulan bağ sayesinde daha sonra akraba, arkadaş çevresi ve sosyal çevresi ile yeni bağlar kurmaya çalışmaktadır (Soysal ve diğerleri, 2005).

Bowlby'e (1969) göre bağlanmanın çocuk için yaşamsal bir anlamı vardır. Bağlanma, çocuğun hayata gözlerini açtığı ilk andan itibaren kurulmaya başlanan bir ilişki biçimidir ve bu ilişki biçimi yaşamın sonuna kadar bireyin bütün ilişkilerini etkilemektedir (Bowlby, 1969). Bowlby (1969) bağlanmayı, bebeğin/çocuğun anneye ya da bakım veren kişiyle kurduğu ilişki ve iletişimin bir bağ oluşturduğunu ve bu bağın çocuğun daha sonraki yaşam dönemleri ve yaşantılarında etkileşimde bulunduğu kişilerle olan ilişkilerini etkilediği bir süreç olarak tanımlamıştır. Bağlanma, birçok kaynakta ise çocuk ile bakım veren arasında gelişen, bebeğin/çocuğun bakım verenle yakınlık arayışı ile kendini gösteren, daha çok stres durumlarında gözükken, tutarlılığı, dayanıklılığı ve devamlılığı olan duygusal bir bağ olarak tanımlanmaktadır (Işık-Terzi ve Ergüner-Tekinalp, 2013; Kesebir, Özdoğan Kavzoğlu ve Üstündağ, 2011; Thompson, 2002).

Bowlby (1969, 1979, 1982) stres durumlarında bağlanmanın üç temel işlevi olduğunu belirtmiştir: güvenlik sığınağı olma, güvence üssü olma, yakınlığı sağlama ve koruma. Bowlby (1982), bağlanmanın işlevlerinin çocuğun davranışlarında net bir şekilde gözlenebileceğini belirtmiştir. Bağlanma genelde birincil bakıcı durumunda olan anne ve anneden yansıyan sıcaklık ile gerçekleşmektedir (Soysal ve diğerleri, 2005). Anne, kendi bakım verenleri olan anne ve babası ile sıcak, güvenli sevgi dolu bir bağ oluşturmuşsa bu durum yakın ilişkilerine, evliliğine ve çocuğu ile olan ilişkisini de etkilemektedir (Habip, 1996; Soysal, 1999; Zeanah, Boris ve Larrieu, 1997).

İçsel Çalışan Modeller

Bowlby (1969), ilk oluşan bağlanma ilişkilerinin yetişkinlikteki diğer ilişkileri etkilediğini öne sürerek içsel çalışan modellerden söz etmiş ve bu modeller Bowlby'in bağlanma kuramının temelini oluşturmuştur. Bu modele göre bireyler bebeklik, çocukluk ve yetişkinlik dönemleri boyunca diğer bireylerle kuracakları ilişkilerle ilgili zihinsel temsillerini içeren bilişsel haritalar oluştururlar (Bowlby, 1969; Işık-Terzi ve Ergüner-Tekinalp, 2013). Bu

haritalar, bağlanma kuramı çerçevesinde bağlanma figürleri ile şekillenen temsillerin, yetişkin dönemdeki ilişkilerde birer şema oluşturmasını sağlamaktadır (Tolan, 2002). Bowlby'in (1969), içsel çalışan modeller olarak adlandırdığı bu modelde insan yaşamı için bağlanmanın üç temel işlevi olduğunu belirtilmiştir. Bunlar, yaşam olaylarına karşı güvenli bir sığınak, fizyolojik ihtiyaçlarını karşılama ve yaşama dönük güvenlik duygusunun gelişimidir. Bowlby (1969), bu modelin çocuğun yaşamış olduğu deneyimlerin gerçek bir temsili olduğunu çocuğun sonraki yaşantıları ve ilişkilerinde bu temsillerin etkisiyle davrandığını belirtmiştir.

Bowlby (1973, 1980) kendilik ve diğerleri olarak iki çeşit içsel çalışan model boyutu belirlemiştir. Kendilik, bebeğin sevilen ve değer verilen bir birey olup olmadığıyla ilgili algılarının yer aldığı boyutunu oluşturmaktadır. Diğerleri boyutu ise bebeğin ihtiyaçlarının yeterli ölçüde karşılanıp karşılanmadığıyla ilgili algıları olarak adlandırılmıştır. İçsel çalışan modelin kendilik boyutunda, anne/bakım veren çocuk problem yaşadığında ulaşılabilir olursa bebeğin/çocuğun istek ve ihtiyaçlarına duyarlı olarak kabul edilir. Bununla birlikte sevgiyle tepki verirse bebek/çocuk kendine yönelik sevgi ve bakımı hak ettiğine dair bir içsel model geliştirecektir (Bretherton, 1992). Fakat bebeğin bakım, korunma ya da sevgi ihtiyaçları karşılanmamışsa bebek/çocuk değersiz ve beceriksiz bir kendiliği olduğuna ilişkin içsel çalışan model geliştirecektir (Bretherton, 1992). İlk bağlanma figürü anne, bebeğin istek ve ihtiyaçlarına duyarlı olursa bebek diğer bireylere ve dış dünyaya güven duyacaktır bu da bebeğin güvenli bir diğerleri modeli geliştirmesini sağlayacaktır. Bağlanma figürü olan anne ve bebek arasındaki bu etkileşimle bebek hem kendisine hem de diğer insanlara ilişkin algılarını barındıran içsel çalışan modelleri geliştirecektir (Bowlby, 1969,1973).

Çocuğun kendine ve diğerlerine yönelik oluşturduğu içsel çalışan modeller, davranışları ve deneyimleri düzenleyen bilişsel haritalarla da ilişkili olmaktadır. İlk bağlanmanın gelişmesiyle bebek daha sonraki yaşantılarında ilişki biçimlerinin temellerini atıp, yetişkin ilişkilerindeki davranış örüntülerine yönelik bilişsel haritalar geliştirmektedir (Bowlby, 1969,1973). Rothbard ve Shaver (1994) içsel çalışan modellerin birbirleriyle bağlantılı dört ögesinin olduğunu belirtmiştir. Bunlar: otobiyografik bellek, inançlar/tutumlar, amaçlar/güdüler ve davranış stratejileri olarak adlandırılmıştır. Birçok araştırma bireyin çocukluk dönemindeki bağlanmasının niteliğinin daha sonraki yıllarda yetişkin ilişkilerinin niteliğini etkilediğini ortaya koymaktadır (Banse, 2004). Çocuk ile anne ya da bakım veren arasındaki bağlanma ilişkisi olumlu nitelikteyse, yetişkinlikte kurduğu ilişkilerin olumlu nitelikte olduğu, eğer bağlanma olumsuz nitelikteyse yetişkinlikteki ilişkilerin olumsuz nitelikte olduğu vurgulanmıştır (Waters, Merrick, Albersheim ve Treboux, 2000).

Ainsworth ve Üçlü Bağlanma Modeli

Bowlby'in açıklamalarının etkisiyle Ainsworth (1969) bağlanma davranışını bakıcının çocuğun ihtiyaçlarına olan duyarlılığı ile ilişkilendirmiştir. Bağlanma kuramı Bowlby ve Ainsworth'un beraber yaptıkları çalışmalar sonucu ortaya çıkmış fakat Ainsworth, Bowlby'in çalışmalarını deneysel çalışmalarla test edip geliştirmiştir. Ainsworth ve diğerleri (1978) Bowlby'in (1969) çalışmalarının sonucu olarak bebeklerin kendilerine bakım veren kişilerin buldukları ortamdaki ayrılması ile beraber bebeklerin verdikleri tepkileri deneysel bir çalışmadan sonra sınıflandırıp açıklamışlardır. Yapılan çalışmalar sonucunda çocukların bakım veren kişilerin terk etmesiyle verdikleri tepkilere bağlı olarak üç çeşit bağlanma stili oluşturdukları gözlemlenmiştir: güvenli bağlanma, kaygılı bağlanma, kaçınmacı bağlanma.

Güvenli bağlanan çocuklar, anne/bakım verenden ayrıldığında ya da anne/bakım veren tarafından yalnız bırakıldığında, ilk başta kısa süreli huzursuz olmaktadır. Daha sonra çocuklar bu duruma kolay uyum sağlayarak annelerini arama ve anneleriyle yakınlık kurma davranışı göstermektedirler. Yapılan gözlemlerde bu çocuklar, anne ortamı terk ettiğinde ağlarken anne ortama geri döndüğünde anneye yaklaşarak yakınlık kurmak istemişlerdir. Anneyi görüp rahatladıkları zaman da tekrar oyun oynamaya devam etmişlerdir (Bretherton, 2003). Güvenli bağlanan çocuklar, anne ortamdaki ayrıldığında oyun oynamayı azaltırlar ve üzgün görünürler. Fakat anne ortama geri döndüğünde aktif bir şekilde onu karşılarlar ve bir iki dakika ona yakın kaldıktan sonra çevrelerini yeniden keşfetmek için istekli bir şekilde oynamaya devam etmektedirler (Crain, 2015).

Kaygılı bağlanan çocuklar, anneleri ortamdaki ayrıldığında yoğun bir kaygı ve gerilim yaşamışlar ve tanımadıkları kişilerle iletişim kurmamışlardır. Anneleri ortama geri döndüğünde ise annelerine sıkıca sarılıp ayrılmak istememişlerdir (Bretherton, 2003; Crain, 2015). Kaçınmacı olarak bağlanan çocuklar ise anne ortamdaki ayrıldığında üzülmezken anne ortama geri döndüğünde yakınlık kurmaya çalışmamışlar ya da anneye kötü davranmışlardır. Ayrıca anne çocukla oyun oynamak istemesine karşın çocuk anneye oyun oynamayı reddetmiştir. Bu çocuklar anne ile yeniden bir araya geldiğinde anneleri ile duygusal ve fiziksel temas kurmaktan kaçınmaktadırlar (Hollist ve Miller, 2005).

Güvenli bağlanma tepkileri veren çocukların anneleri/bakım veren kişi, çocuklara karşı duyarlı ve onlardan gelen istekleri olumlu karşılarken kaygılı çocukların anneleri çocuklarının istek ve beklentilerine karşı tutarsız davranışlar sergilemiş, çocukları ile olan etkinliklerini devam ettirmeyen, aksatan anneler olarak görülmüşlerdir. Ayrıca kaçınmacı çocukların anneleri ise çocuklarına karşı genellikle soğuk tepkiler veren, onların yakınlık

isteklerini reddeden ve yakın temastan kaçınan kişiler olarak belirtilmiştir. Ainsworth ve diğerlerinin (1978) yaptığı bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular; alanda yapılan diğer araştırmalarca desteklenmiş, çocukluk döneminde gelişen bağlanma stiline ergenlik ve yetişkinlik döneminde devam ettiği vurgulanmıştır (Bacaksız, 2011). Son olarak alanyazın incelendiğinde Hazan ve Shaver (1987), Bowlby ve Ainsworth 'un çalışmalarını temel alarak bağlanma stillerini üçlü bağlanma modeli ile tanımlamış olsa da daha sonra Bartholomew ve Horowitz (1991) bu üçlü bağlanma stilini dörtlü bağlanma stili ile yeniden oluşturmuşlardır.

Hazan ve Shaver'in Üçlü Bağlanma Modeli

Hazan ve Shaver (1987), çalışmalarında Bowlby ve Ainsworth' un ortaya koyduğu bağlanma kuramının temel bileşenlerini kullanmış ve Bowlby'in bağlanma kuramı ile pek çok ilişki alanının açıklanabileceğini ileri sürmüşlerdir. Bowlby'in içsel çalışan modellere ilişkin tanımlamaları ve Ainsworth' un geliştirdiği bebek bağlanma stilleri ile ilgili açıklamalarını esas alarak yetişkinlerde üçlü bağlanma modelini geliştirmişlerdir (Hazan ve Shaver, 1987). Hazan ve Shaver'in (1987), çalışmalarında Ainsworth' un geliştirdiği üçlü bağlanma stiline, yakın ilişkilerdeki bağlanma stilleri ile benzerlik gösterdiği vurgulanmıştır. Hazan ve Shaver (1987) yakın ilişkilerdeki sevginin bağlanmayla eşdeğer olduğunu çocuklardaki bağlanma davranışları ile ortak özelliklerinin olduğunu belirtmişlerdir. Aynı şekilde araştırmacılar da yetişkinlikteki bağlanmanın, çocuk ve bakım veren arasındaki bağlanmadan farklı olduğunu ancak güvenli, kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stillerinin yetişkinlikte de görüldüğünü ve davranışları etkilediğini öne sürmüşlerdir (Hazan ve Shaver, 1987; Shaver ve diğerleri, 1988; Collins ve Read, 1990).

Bu açıklamalar çerçevesinde Hazan ve Shaver (1987), Ainsworth'un kavramsallaştırdığı güvenli, kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stillerini yetişkinlerin yakın ilişkilerinde tekrar ele almışlardır. Hazan ve Shaver'in üçlü bağlanma modeline göre yetişkinlerin romantik ilişkilerdeki bağlanma davranışları çocuklukta bağlanma stillerinin etkisiyle oluşmaktadır. Bu sınıflandırmaya göre yapılan araştırmalar sonucunda güvenli bağlanma stili geliştirmiş yetişkinlerin; kendine güvenen, sosyal olarak girişken, yakın ilişkiler kurmaktan rahatsızlık duymayan, sağlıklı yakın ilişkiler kuran, romantik ilişkilerinde güven veren kişiler oldukları ve bu kişilerin ilişkilerinin daha nitelikli ve sürdürülebilir olduğu bulunmuştur (Hazan ve Shaver, 1987; Shaver ve diğerleri, 1988; Collins ve Read, 1990; Cooper ve diğerleri, 1998). Kaygılı bağlanma stili geliştirmiş yetişkinlerin ise kendilerine

güvenmeyen, reddedilmek ve terk edilmekten korkan, benlik saygıları düşük olan ve kıskançlık duygularını yoğun bir şekilde yaşayan, romantik ilişkiler kurmayı arzulayan fakat reddedilmekten korkan ve bundan dolayı çok sık romantik ilişki eğilimi gösteren kişiler oldukları belirtilmiştir (Hazan ve Shaver, 1987; Shaver ve diğerleri, 1988; Collins ve Read, 1990; Cooper ve diğerleri, 1998). Kaçınmacı bağlanma stili geliştiren yetişkinlerin ise yakın ilişkilerden kaçındıkları, nitelikli yakın ilişki kuramadıkları, gerçek aşkın asla olamayacağını düşündükleri, herkese karşı şüphe duydukları, başkalarını güvensiz olarak algıladıkları ve benlik saygıları yüksek olan kişiler oldukları belirtilmiştir (Hazan ve Shaver, 1987; Shaver ve diğerleri, 1988; Collins ve Read, 1990; Cooper ve diğerleri, 1998). Kaçınmacı bağlanma stili olan bireylerin romantik ilişkilerde bağlanma ve doyum seviyelerinin düşük olduğunu vurgulanmıştır (Gentzler ve Kerns, 2004).

Bartholomew ve Horowitz'in Dörtlü Bağlanma Modeli

Bu modelde Bowlby'in (1969, 1973) içsel çalışan modellerde tanımladığı kendilik (olumlu ve olumsuz) ve diğerleri (olumlu ve olumsuz) unsurları ele alınmıştır. Bartholomew ve Horowitz'in (1991) araştırmalarında bireyin kendilik modelinin olumlu veya olumsuz olması, kendini sevgi ve desteğe layık görüp görmemesine göre değerlendirilirken, diğerleri modelinin olumlu veya olumsuz olması ise diğer kişileri güvenilir bulup bulmamasına göre değerlendirilmiştir. Örneğin olumlu kendilik temsili, kimseden onay beklemeden gelişen yüksek özsaygı ve sevilebilirlik olarak kendini göstermektedir. Olumsuz kendilik temsili ise düşük özsaygı ve sürekli onay alma ihtiyacı hissetme olarak görülmektedir. Aynı şekilde olumlu diğerleri temsili kişi için önemli olan bağlanma figürlerinin güvenilir ve ulaşılabilir olmasına ilişkin beklentileri içermekte iken olumsuz diğerleri temsili ise yakın ilişkilerde başkalarının güvenilemez ve ulaşılamaz olmasına ilişkin beklenti ve inançları içermektedir (Bowlby, 1969, 1973).

Bartholomew ve Horowitz (1991) yetişkin bağlanma stillerini, Bowlby'in içsel çalışan modellerindeki ana unsurlardan iki zihinsel temsil olan kendilik ve diğerlerine ilişkin temsiller bağlamında farklı bir şekilde sınıflandırmışlardır. Bu modelde, kendilik ve diğerleri temsillerinin olumlu veya olumsuz olmasına bağlı olarak dört temel bağlanma stili geliştirmişlerdir. Bunlar; güvenli bağlanma, kayıtsız/kaçınmacı bağlanma, kaygılı/saplantılı bağlanma ve korkulu bağlanma olarak sınıflandırılmıştır. Daha sonra bu model, dörtlü bağlanma modeli olarak tanımlanmıştır (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Dörtlü bağlanma

modelinin üçlü bağlanma modelinden önemli bir farkı da Bartholomew ve Horowitz'in üçlü bağlanma modeline korkulu bağlanma stilini eklemeleridir. Korkulu bağlanma stili ise bireyin yakın ilişkilerinde olumsuz kendilik algısı ve olumsuz diğerleri algısından oluşmaktadır. Olumlu bir kendilik modeli ve olumlu bir diğerleri modeli olan birey güvenli bağlanma stili geliştirirken korkulu bağlanma stili olan birey ise olumsuz bir kendilik modeli ve olumsuz bir diğerleri modeline sahiptir. Kaçınmacı bağlanma stili geliştiren bireylerin kendilik modeli olumlu, diğerleri modeli olumsuz olmaktadır. Son olarak, saplantılı bağlanma stili geliştiren bireylerde ise kendilik modeli olumsuz, diğerleri modeli olumlu olmaktadır (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Güvenli Bağlanma. Güvenli bağlanan bireyler, yakın ilişkiler kurarken olumlu bir kendilik modeli ve olumlu bir diğerleri modeline sahiptirler. Bu durum yakın ilişkilerinde kendilerini sevmeye değer görürken diğerlerine yönelik sevinebilir ve güvenilebilir olduklarını görmelerini sağlamaktadır. Güvenli bağlanan bireyler, başkalarıyla kendi özerkliklerini kaybetmeden yakınlık kurabilirler, başkalarının da yakınlık kurmasına izin vermektedirler. Yakın ilişkilerinde tutarlı ve dikkatli olup güvenilir olmaktadırlar (Bartholomew ve Shaver, 1987; Bartholomew ve Horowitz, 1991). Güvenli bağlanan bireylerin stres altındayken daha rahat davranabildikleri yaşadıkları ayrılıklarda daha az kızgınlık duygusu yaşadıkları ve problem yaşadıkları kişilere karşı daha tutarlı davranışlar sergiledikleri belirtilmiştir (Bartholomew ve Shaver, 1987; Davis, Shaver ve Vernon, 2003).

Kayıtsız/Kaçınmacı Bağlanma. Hazan ve Shaver'in (1987) kaçınmacı stili ile benzerlik göstermektedir. Bartholomew ve Horowitz'in (1991) bu modelinin, Hazan ve Shaver'in (1987) sınıflandırmalarından farkı ise yapılan araştırmalar sonucunda Bartholomew ve Horowitz (1991) kaçınmacı bağlanma stilini, kayıtsız bağlanma stili ve korkulu bağlanma stili olarak yeniden sınıflandırmışlardır. Kayıtsız/kaçınmacı bağlanan bireyler, yakın ilişkiler kurarken olumlu bir kendilik modeli başkalarına karşı ise olumsuz bir diğerleri modeline sahiptirler. Kayıtsız/kaçınmacı bağlanan bireylerin, başkalarıyla paylaşımda bulunmak istemedikleri, yakınlık ilişkiler kurmada isteksiz davrandıkları ve akranları tarafından daha düşmanca algılandıkları belirtilmiştir. Başkalarının yakınlık isteğine karşı kayıtsızdırlar ve yakın ilişkileri önemsememektedirler. Kendilerini yeterli görmekteler ve hayal kırıklığına uğramamak için başkalarına güvenmemektedirler. Bunun sonucu olarak kendilerini değerli görme eğilimindedirler ve özerkliklerine aşırı derecede önem verip kendi kaynaklarına güvenmektedirler. Başkalarına karşı mesafeli durarak, bağlanma ihtiyaçlarını reddederek herhangi bir reddedilme durumuna karşı olumlu kendilik algılarını korumaktadırlar (Collins

ve Feeney, 2004). Bartholomew ve Shaver (1998) ise bu kişilerin yakın ilişkilerin önemi ile ilgili net bir kararlarının olmadığını belirtmişlerdir.

Kaygılı/Saplantılı Bağlanma. Kaygılı/saplantılı bağlanma stiline sahip bireyler, yakın ilişkiler kurarken olumsuz bir kendilik modeli ve olumlu bir diğerleri modeli çerçevesinde davranmaktadırlar. Bu durum yakın ilişkilerinde kendilerini sevmeye layık görmeyip, değersiz olarak görme eğiliminde iken diğerlerine yönelik daha olumlu değerlendirmeler yapmaktadırlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Kaygılı/saplantılı bağlanan bireyler, yakın ilişkilerde sınırları korumakta zorluk çeken, kendilerini yetersiz gören, başkalarının onayını önemseyen ve bundan dolayı sürekli onay ihtiyacı içinde olan, tutarsız davranışlar sergileyen ve abartılı tepkiler veren kişilerdir. Kaygılı/saplantılı bağlanma stiline sahip kişiler yakın ilişkilerde diğerleri tarafından değerli ve yeterli bulunmak için çaba harcamaktadırlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Kaygılı/saplantılı bağlanan bireyler, devamlı olarak ilişkileriyle ilgili takıntılıdır ve ilişkileriyle ilgili gerçekçi olmayan beklentiler göstermektedirler. Yakın ilişkiler kurmak istemelerine rağmen reddedilme ve terkedilme durumlarından dolayı aşırı kaygı duymaktadırlar (Collins, Feeney, 2004).

Korkulu Bağlanma. Bartholomew ve Horowitz'in (1991) bağlanma stillerine kattıkları dördüncü bağlanma stildir. Korkulu bağlanma stiline sahip bireyler, yakın ilişkilerinde olumsuz bir kendilik modeli ve olumsuz bir diğerleri modeli geliştirmişlerdir. Yakın ilişkilerinde kendilerini sevmeyi hak etmeyen, değersiz görmektedirler. Bundan dolayı bu kişilerde kabul edilmeme korkusu yoğun bir şekilde yaşanmaktadır. Başkalarını ise güvenilmez ve reddedici olarak tanımlayıp, onlarla yakınlık kurmaktan kaçınarak reddedilme durumuna karşı kendilerini korumaktadırlar (Bartholomew ve Shaver, 1998; Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Araştırmalar güvenli bağlanma stili olan yetişkinlerin çocuklukta yaşadıklarında bakım veren kişiyi sıcak, ihtiyaçlarına zamanında karşılık veren, güvenilir ve duyarlı olarak tanımladıkları, güvenli bağlanma dışındaki diğer bağlanma stillerine sahip yetişkinlerin ise; çocuklukta yaşadıklarında daha az sıcak, daha az duyarlı, daha az güvenli ve daha az hazır bulunan olarak tanımladıklarını göstermektedir (Bartholomew ve Shaver, 1998; Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bundan dolayı çocukluk döneminde bakım veren kişiyle kurulan bağlanmanın yetişkinlerin yaşamında, bireylerin bağlanma stillerinin tahmin edilmesinde kritik öneme sahip olduğu ayrıca çocukluk dönemi yaşantılarının yetişkinlikteki ilişkileri etkilediği görülmektedir.

Bağlanma Stilleri ve Danışman- Danışan Terapötik İttifakı Arasındaki İlişki

Psikolojik danışmanların çocukluk yaşantıları ve deneyimleri danışanla kurdukları ilişkilerini etkilemektedir (Rubino ve diğerleri, 2000). Yapılan birçok araştırma sonucunda bağlanma kuramının, bakım veren ve çocuk ilişkisinden başka, yetişkin romantik ilişkileri (Collins ve Read, 1990; Cooper ve diğerleri, 1998; Hazen ve Shaver, 1987; Shaver ve diğerleri, 1988), süpervizyon ilişkilerini (White ve Queener, 2003), psikolojik danışman-danışan ilişkilerini (Berant ve Obegi, 2009; Gelso ve Hill, 2005; Farber ve diğerleri Kivlighan, Patton ve Foote, 1998; Levy ve Kelly, 2009; Mohr, Farber ve Metzger, 2009; Obegi, 2008; Tyrrell ve diğerleri, 1999) etkilediğini göstermektedir. Bundan dolayı birçok kuramcı ve araştırmacı Bowlby'in bağlanma stillerinin terapötik ilişki içerisindeki işlevine ilişkin çalışmalar yapmışlardır (Berant ve Obegi, 2009; Black ve diğerleri, 2004; Bruck ve diğerleri, 2006; Bucci ve diğerleri, 2016; Eames ve Roth, 2000; Farber ve diğerleri, 1995; Farber ve Metzger, 2009; Levy ve Kelly, 2009; Meyer ve Pilkonis, 2001; Mohr, Gelso ve Hill, 2005; Obegi, 2008).

Eames ve Roth (2000) psikolojik danışmanların bağlanma stillerinin terapötik ittifakın kurulma derecesiyle önemli ölçüde ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Bundan dolayı güvenli bağlanma stiline sahip danışmanlar daha güçlü terapötik ittifaklar kurarken, güvenli bağlanma gerçekleştirilmeyen danışmanlar daha zayıf terapötik ittifak kurmaktadır (Eames ve Roth, 2000). Bazı araştırmalara göre danışman adayının danışanla kuracağı iyi bir terapötik ilişkiyle içsel çalışan modellerin değişimi sağlanabilmektedir (Dozier, Cue ve Barnett, 1994; Harris, 2004; Phelps, Belsky ve Crnic, 1998; White, 2004). Phelps ve diğerleri (1998), bu durumu kazanılmış güven olarak tanımlamaktadır. Bu kazanılmış güven tanımlamasına göre, kurulacak iyi bir terapötik ittifakla kişiler güvensiz bağlanma stillerinden güvenli bağlanma stiline geçebilmektedirler. Araştırma sonuçlarına göre güvenli bağlanma stiline sahip olan psikolojik danışmanların hem kaygılı hem de kaçınmacı bağlanan danışanlarla etkili psikolojik danışma yaptığı ve danışanlarında güvenli bağlanma stilini geliştirebilecekleri ortaya çıkmıştır (Dozier ve diğerleri, 1994; Harris, 2004). Yine araştırma sonuçlarına göre danışmanların danışanlarına karşı sergileyeceği yakınlık ve duyarlılıkla danışanların güvenli bağlanma stili geliştirmesine katkıları olabileceği belirtilmiştir (Harris, 2004).

Danışanların danışmaya olan bağlılıklarını artırmak için danışmanların empatik ve duyarlı olma, duygu kontrolünü sağlayabilme ve yansıtma yapma gibi belirli özellikleri olmalıdır (Diamond ve diğerleri, 2003). Bu özellikler genellikle güvenli bir bağlanma stili ile

ilişkilendirilmektedir. Bu nedenle, güvenli bir bağlanma stiline sahip danışmanların, danışanlarına daha iyi hizmet sunma imkânları daha yüksek olmaktadır (Schauenburg ve diğerleri, 2010). Güvenli bir bağlanma stiline sahip danışman, danışanın güvenli olmayan iç çalışma modellerinin tetiklediği olumsuz ilişki kalıplarını daha az etkilemektedir (Dozier, 1990; Schauenburg ve diğerleri, 2010). Kaygılı bağlanma stiline sahip danışmanlar, direnç gösteren zor danışanlardan uzaklaşmak istemektedirler ayrıca kaygılı bağlanma stiline sahip danışmanlar ise suçluluk duygusu yaşamakta ve danışanları için yeterli olmadıklarından korkmaktadırlar (Schauenburg ve diğerleri, 2010).

Schauenburg ve diğerlerinin (2010) yaptıkları çalışmadaki danışmanların büyük çoğunluğu güvenli bağlanma stiline sahip kişilerden oluşmaktadır. Güvenli bağlanma stiline sahip danışmanlar kişiler arası ilişkilerde problem yaşayan danışanlarla daha iyi bir terapötik ittifak kurmaktadırlar (Schauenburg ve diğerleri, 2010). Bu bulgular, güvenli bağlanma stilleri olan danışmanların, yüksek düzeyde belirti gösteren ve direnç oluşturan danışanlara karşı daha yüksek düzeyde başarı gösterdiklerini ortaya koymaktadır. Rubino ve diğerleri (2000) danışan terkleri ile ilgili yaptıkları çalışmada bağlanma stilleri ile terk arasında doğrudan ilişki bulmuşlardır. Güvenli bağlanma dışında bağlanma stillerine sahip danışmanların güvenli bağlanma stiline sahip danışanlara göre daha az empatik yanıtlar verdikleri bulunmuştur (Rubino ve diğerleri, 2000).

Danışmanların geçmiş ilişkilere dair içsel temsillerinin (içsel çalışan modeller) danışanları ile hem oturum süreci üzerinde hem de terapötik ittifakın kalitesi üzerinde güçlü bir etkisi olduğu bulunmuştur (Henry, Schacht ve Strupp, 1990; Henry ve Strupp, 1994). Meyer ve Pilkonis (2001), danışmanların danışmadaki sorunları ele alma becerilerinde ve danışanla kurulacak iyi bir terapötik ittifak için güvenli bağlamanın önemli bir rol oynadığını belirtmişlerdir. Güvenli bağlanma stiline sahip olan danışmanların, kaygılı bağlanma stiline sahip danışmanlarla karşılaştırıldığında terapötik ittifakın içindeki kopmalarla daha kolay başa çıktıkları vurgulanmıştır (Meyer ve Pilkonis, 2001). Bir diğer araştırmada güvenli bağlanma stiline sahip danışmanların danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifak arasında anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki görülürken güvensiz bağlanma stiline sahip danışmanların danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifak arasında ise negatif yönde ilişki olduğu görülmektedir (Bruck ve diğerleri, 2006). Lawson ve Brossart'ın (2003) danışmanların anne-babalarıyla olan ilişkileri ile kurdukları terapötik ittifak düzeylerinin incelendiği bir diğer araştırmada ise, anne-babalarıyla sağlıklı bir ilişkisi olan danışmanların danışanlarıyla daha

sağlıklı terapötik ittifak kurdukları belirlenmiş ve terapötik ittifak becerisinin danışmanın çıktılarını olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.

Danışan danışman ilişkisinin araştırıldığı başka bir çalışmada ise güvensiz bağlanma stillerine sahip danışmanların kendilerini bağımlı ve kırılgan olarak niteleyen danışanlarına karşı süreç içerisinde daha uzun süreli müdahale girişiminde buldukları tespit edilmiştir (Dozier ve diğerleri, 1994). Güvensiz bağlanma stiline sahip danışmanların içerisinde ise kaygılı bağlanma stiline sahip danışmanların kaçınmacı bağlanma stiline sahip danışmanlara göre danışanlarında daha çok bağımlılık ihtiyacı algıladıkları belirtilmiştir. Dunkle ve Friedlander (1996) tarafından yapılan bir diğer çalışmada ise 73 danışmanın bağlanma stilleri ve bu danışmanların terapötik ittifak düzeyleri arasında nasıl bir ilişki olduğuna yönelik araştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda güvenli bağlanma stiline sahip olan danışmanlar, danışanları ile olumlu ve yüksek düzeyde terapötik ittifak kurabilmektedirler.

Sauer, Lopez ve Gomley (2003) tarafından danışman ile danışanın bağlanma stilleri ile erken dönemde kurulan terapötik ittifak arasındaki ilişkinin incelendiği bir diğer çalışmada ise kaygılı bağlanma stiline sahip danışmanların erken terapötik ittifak düzeyleri olumlu ve anlamlı düzeyde oluşurken, zaman değişkeninin etkisi ile ilerleyen oturumlarda terapötik ittifakın olumsuz bir ilişkiye dönüştüğü vurgulanmıştır. Eames ve Roth'un (2000) erken terapötik ittifak ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla 11 danışman ve 30 danışandan oluşan bir grup ile yaptıkları bir diğer çalışmada ise güvenli bağlanma ile terapötik ittifak arasında olumlu yönde ilişki, güvensiz bağlanma (kaygılı-saplantılı ve kaçınmacı) ile terapötik ittifak arasında olumsuz yönde ilişki bulunmuş ve erken ittifak kuran danışmanların büyük çoğunluğunun güvenli bağlanma stillerine sahip danışmanlar oldukları belirtilmiştir. Petrowski ve diğerlerinin (2011) yaptığı bir çalışmada ise danışmanın bağlanma stili ile danışanla kurulan terapötik ittifak arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışmada danışmanın bağlanma stiline danışanla kurulan terapötik ittifak üzerinde anlamlı derecede etkili olduğu bulunmuştur.

Yusof ve Carpenter (2016) tarafından 11 katılımcı ile aile danışmanlarının bağlanma stilleri ile terapötik ittifak düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada ise güvenli bağlanma stiline sahip danışmanların danışanların geliştirdikleri düşmanlık duygusunu yönetmede daha iyi düzeyde terapötik ittifak kurdukları belirtilmiştir. Bernecker, Levy ve Ellison'nun (2013) yaptığı bir meta analiz çalışması sonucunda kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stillerinin terapötik ittifak ile negatif ilişkisi olduğu belirtilmiştir.

Yapılan araştırmalar sonucu danışma oturumları ile ilgili yapılan değerlendirmelerde hem danışmanların hem de danışanların güvenli bağlanma stilleri ile daha iyi terapötik ittifak kurularak olumlu sonuçların alındığı şeklinde değerlendirilmiştir (Bruck ve diğerleri, 2006; Mohr ve diğerleri, 2005). Romano, Fitzpatrick ve Janzen (2008) danışman adaylarının bağlanma stilleri ile terapötik ittifakın araştırıldığı bir diğer çalışma sonucunda ise çeşitli metodolojik sınırlılıklardan dolayı önemli bir sonuç elde edilememiştir. Aynı şekilde Burt (2013) tarafından yapılan bir diğer araştırmada ise danışman adaylarının bağlanma stilleri ile kurdukları terapötik ittifak arasında herhangi anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Türkiye'deki alanyazın araştırıldığında ilk çalışmalardan biri ise bağlanma stilleri ile terapötik ittifak ilişkisinin ele alındığı Soygüt'n (2004) derleme makalesidir. Bu araştırmanın dışında çok az sayıda korelasyonel çalışma yapılmıştır. Bunlardan biri Işlegen'in (2011) bireyle psikolojik danışma uygulaması dersi alan 207 Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik programı dördüncü sınıf öğrencileriyle danışanların bağlanma stilleri ve algıladıkları sosyal desteğin terapötik çalışma uyumunu yordamaya yönelik araştırması olmuştur. Bu araştırmada danışanlar üzerinden yapılmış olup danışman adaylarının bağlanma stili çalışılmamıştır. Araştırmanın veri analizinde bağlanma stilleri değişkeni terapötik ittifak değişkeniyle doğrusal bir ilişki göstermemesinden dolayı veri setinden çıkarılmış daha sonra basit doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak danışanların algıladıkları sosyal desteğin terapötik ittifakı .17 düzeyinde yordadığı ve bu değişkenin terapötik ittifaka ilişkin varyansın %3'n açıkladığı belirtilmiştir. En son yapılan araştırmalardan biri Kandemir (2017) tarafından meslekte en az bir yılını tamamlamış 421 psikolojik danışman üzerinden yaptığı araştırmadır. Bu araştırmanın sonucunda danışmanların bağlanma stilleri ile terapötik ittifak düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bağlanma stillerinin ilişki yönlerine bakıldığında, güvenli bağlanma stili ile terapötik ittifak arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu görülürken, güvensiz (kaygılı ve kaçınmacı) bağlanma stilleri ile terapötik ittifak arasında olumsuz yönlü bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Süpervizyon Terapötik İttifakı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki

Alanyazın incelendiğinde bağlanma stillerinin süpervizyon terapötik ittifakının kalitesine katkıda bulunan önemli faktörlerden biri olduğu görülmektedir (Bennett, Mohr, BrintzenhofeSzoc ve Saks, 2008; Bennett, Mohr, Deal ve Hwang, 2012; Dickson, Moberly, Marshall ve Reilly, 2011; Gnilka, Rice, Ashby ve Moate, 2016; Gunn ve Pistole, 2012; Gustafson, 2015; Menefee ve diğerleri, 2014; Neswald-McCalip, 2001; Renfro-Michel ve

Sheperis, 2009; Riggs ve Bretz, 2006; White ve Queener, 2003). Çok temel ve güçlü bir motivasyon aracı olan bağlanma, süpervizyon sürecinde süpervizör ile danışman adayları arasındaki ilişkiyi etkilemektedir (Bennett, 2008; E. Watkins, 1995). Güvenilir ve duyarlı bir süpervizör, danışman adayının ihtiyaçlarına cevap verebilecek, güvenli bir şekilde öğrenebileceği, çalışabileceği ve keşfedebileceği bir üs olarak görülmektedir. Böylece süpervizyon terapötik ittifakını kurmak daha kolay olmaktadır. Bu durum özellikle danışman adaylarının endişe verici yeni deneyimler karşısında desteğe ihtiyaç duyduklarında önemli olmaktadır (Fitch, Pistole ve Gunn, 2010).

Süpervizyon sürecinde danışman adayının güvenli bir bağlanma ilişkisi daha iyi bir süpervizyon terapötik ittifakı sonuçlarını desteklerken, güvensiz bağlanma ilişkisi ise süpervizyon terapötik ittifakını olumsuz etkilemektedir (Gunn ve Pistole, 2012; Renfro-Michel ve Sheperis, 2009). Hill (1992) güvenli bağlanmanın süpervizör ile danışman adayları arasındaki terapötik ittifakı etkileyen en önemli unsur olduğunu belirten ilk kişilerden olmuştur. Kaygılı bağlanma stillerine sahip olan kişilerin yakın ilişki kurmadaki problemleri süpervizyon sürecinde de belirgin olarak ortaya çıkabilmektedir. Bu tür bağlanma stillerine sahip kişilerin süpervizyonda aktarım ve karşıt aktarım sergilemeleri olası olarak değerlendirilmektedir (Bennett ve diğerleri, 2008). Ayrıca kaygılı bağlanma stiline sahip danışman adayları süpervizörün yönlendirmesine aşırı bağımlılık geliştirebilmekte ayrıca danışanlarının problemlerini hemen çözme isteği içerisinde girip aceleci davranışlar sergilemektedirler (Bernard ve Goodyear, 2014). Diğer taraftan, güvenli bağlanan kişiler süpervizyonda kurdukları ittifakı sağlam temeller üzerine inşa etmektedirler (Pistole ve Watkins, 1995). Danışman adayının güvenli bağlanma stiline sahip olması süpervizörü ile iyi bir süpervizyon terapötik ittifakı kurup danışan için yardım almasını kolaylaştırmaktadır (Neswald-McCalip, 2001). Güvensiz bağlanma stillerine sahip süpervizörlerin tepkilerinde tutarsız olması nedeniyle danışman adayları tarafından güvenli bir üs olarak görülmedikleri, bu nedenle de bu süpervizörlerin süpervizyon terapötik ittifakını etkili bir şekilde kuramadıkları belirtilmektedir. (Bennett ve diğerleri, 2008)

Alanyazın incelendiğinde süpervizyon terapötik ittifakı ile danışman adaylarının bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelendiği araştırma sayısının az olduğu görülmektedir (Menefee ve diğerleri, 2014). Bağlanma stilleri ile süpervizyon terapötik ittifakı ilişkisinin incelendiği bir çalışmada Bennett ve diğerleri (2008) bağlanma stillerinin özellikle süpervizyon terapötik ittifakındaki duygusal bağla daha ilişkili olduğunu ve bununda süpervizyon terapötik ittifakının kalitesini önemli ölçüde etkilediğini bulmuşlardır. Foster'in

(2003) danışman adaylarının bağlanma stilleri ile süpervizörleri arasında kurdukları terapötik ittifak ilişkisinin incelendiği bir diğer araştırmanın sonucunda güvenli bağlanma stili ile terapötik ittifak arasında olumlu ilişki bulunmuştur. Renfro-Michel ve Sheperis 'in (2009) yüksek lisans seviyesindeki danışman adaylarına yönelik yaptıkları bir çalışmada ise güvenli bağlanma biçimlerine sahip olan danışman adaylarının süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifak puanlarının, güvensiz bağlanma stillerine sahip danışman adaylarına göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Kim (1998), yaptığı çalışmada danışman adaylarının bağlanma stillerinin süpervizyon terapötik ittifakını önemli ölçüde yordadığını tespit etmiştir. Gustafson (2015) benzer şekilde güvenli bağlanma stillerine sahip danışman adaylarının daha güçlü bir süpervizyon terapötik ittifakı geliştirdiklerini vurgulamıştır. Dickson ve diğerleri (2011) tarafından danışman adaylarının algıları üzerinden yapılan diğer bir çalışmada ise terapötik ittifakın ve süpervizörlerin bağlanma biçimlerinin arasında bir ilişki bulunduğu, ancak terapötik ittifak ve danışman adaylarının bağlanma stilleri arasında herhangi bir ilişki olmadığı görülmektedir. Danışman adayları süpervizörlerinin bağlanma stillerini güvensiz olarak algıladıklarında, terapötik ittifakı daha zayıf olarak değerlendirmektedirler (Dickson ve diğerleri 2011).

Bennett ve Saks'ın (2006) yaptığı araştırma sonucuna göre güvenli bağlanan danışman adayları süpervizörleriyle daha çabuk ittifak kurmaktadır ve süpervizörlerini güvenli bir sığınak olarak görmektedirler bunun sonucu olarak kendilerini tehdit altında hissettiklerinde veya desteğe ihtiyaç duyduklarında daha önce kurdukları ittifakın etkisiyle süpervizörden destek almaktadırlar. Pistole ve Fitch (2008) tarafından yapılan bir diğer araştırma sonucunda ise süpervizörlerin danışman adaylarının bağlanma stiline uygun olarak davranmadıklarında nitelikli bir süpervizyon terapötik ittifakı kuramadıklarını belirtmişlerdir.

Bennett ve Deal (2009) bağlanma stillerinin süpervizyon terapötik ittifakının kalitesi üzerindeki etkisinin, süpervizörün deneyimli hale gelmesiyle zaman içinde azaldığını belirtmişlerdir. Yine farklı olarak Huber ve diğerleri, (2010) tarafından yapılan araştırma sonucunda ise süpervizyon terapötik ittifakının değişimine farklı zaman dilimlerinde bakarak bir çalışma yapmışlardır. Güvensiz bağlanma stillerine sahip olan danışmanların süpervizyon terapötik ittifakı kurma düzeylerinin zaman içerisinde daha düşük seviyelere gerilediği bulunmuştur. White ve Queener (2003) tarafından psikolojik danışman adaylarıyla gerçekleştirilen çalışmada ise danışman adayının bağlanma stili ile süpervizyon terapötik ittifakı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Gnilka ve diğeri, (2016) tarafından daha geniş bir örneklem kullanılarak yapılan bir çalışmada ise güvensiz bağlanma stiline sahip danışman adaylarının (özellikle kaygılı bağlananların) kurdukları süpervizyon terapötik ittifakının daha zayıf olduğu görülmektedir. Ayrıca Smothers (2010) da yaptığı bir araştırma sonucunda benzer şekilde kaygılı bağlanma stiline sahip danışmanların kurdukları süpervizyon terapötik ittifakının güvenli bağlanma stiline sahip danışmanların kurdukları süpervizyon terapötik ittifakına göre daha zayıf olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde Duffy (2003) tarafından yapılan araştırma sonucunda süpervizörlerin güvensiz bağlanma stiline sahip danışman adaylarıyla çalışırken kurulan süpervizyon terapötik ittifakının daha zayıf geliştiğini belirtmiştir.

Bennett ve diğeri (2008) yaptıkları çalışma sonucunda süpervizyona özgü bağlanma stiline, süpervizyon terapötik ittifakını genel bağlanma stillerinden daha iyi yordadığını ileri sürmüşlerdir. Benzer bulgulara başka araştırmalarda da ulaşılmıştır (Gunn ve Pistole, 2012; Marmarosh ve diğeri, 2013; Menefee ve diğeri, 2014; Renfro-Michel ve Sheperis, 2009). Renfro-Michel ve Sheperis (2009) tarafından yapılan çalışmada ise süpervizyona özgü güvenli bağlanmayla bağlanan danışmanların kurdukları süpervizyon terapötik ittifakı, güvensiz bağlanan danışman adaylarının kurdukları ittifaktan daha güçlü olduğu görülmektedir. Gunn ve Pistole (2012) buna yakın olarak süpervizyona özgü güvenli bağlanmayla süpervizyon terapötik ittifakı arasında olumlu bir ilişki bulmuşlardır. Bennett ve diğeri (2008) bulgularını tekrarlayan Marmarosh ve diğeri (2013) süpervizyon terapötik ittifakının kaçınmacı bağlanma stili olan danışmanlarda daha zayıf olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde Hartig (2004) tarafından yapılan bir çalışmada danışman adaylarının bağlanma stilleri ile süpervizyon terapötik ittifakı arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur.

Sonuç olarak güvenli bağlanma stillerine sahip olan danışmanların, süpervizörleriyle olumlu süpervizyon terapötik ittifakı oluşturma ve sürdürme olasılıkları daha yüksek olarak görülmektedir. Türkiye’de süpervizyon ile ilgili son yıllarda araştırma sayılarında ciddi artış görülmektedir. Fakat Türkiye’deki alanyazın incelendiğinde danışman adaylarının bağlanma stilleri ile süpervizyon terapötik ittifakı arasındaki ilişkinin incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Psikolojik danışman adaylarında terapötik ittifak ve bağlanma stillerinin incelendiği bu çalışma nicel bir araştırmadır. Araştırmada tarama modelleri içerisinde yer alan ilişkiyel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkiyel tarama modeli, iki ve daha çok değişken arasındaki birlikte değişimi veya değişkenlerin değişim derecesini tespit etmeyi amaçlayan ve bu amaçla kullanılan bir modeldir (Karasar, 2016; Cohen, Manion ve Morrison, 2000). Araştırmada, psikolojik danışman adaylarının bağlanma stillerinin ve süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifakın danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı ne düzeyde yordadığı çoklu doğrusal regresyon analizi ile incelenmiştir. Çoklu doğrusal regresyon analizi tarama araştırmalarında değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmaktadır (Büyüköztürk, 2017). Psikolojik danışman adaylarının danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifak (amaç, görev, bağ ve danışman-danışan terapötik ittifakı toplam puanı) araştırmanın bağımlı değişkeni iken, danışman adaylarının süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifak ve bağlanma stilleri (güvenli, kaygılı-saplantılı ve kaçınmacı) ise bağımsız değişkenleri oluşturmaktadır.

Araştırma Grubu

Çalışma için Bireyle Psikolojik Danışma Uygulamaları dersi kapsamında psikolojik danışma oturumları gerçekleştirmiş, ders dönemi boyunca düzenli bir şekilde süpervizyon almış psikolojik danışman adaylarıyla bilgilendirilmiş onam formuyla gönüllü olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında Türkiye İstatistik Kurumunun 2018 istatistikî bölge birimleri sınıflamasından birinci düzeyde ayırdığı 12 bölgeden her bölgede de psikolojik danışma ve rehberlik anabilim dalının olduğu üniversitelerden birer üniversite seçilmiştir (TUİK, 2018). Veri toplamak için seçilen 12 üniversitede psikolojik danışma ve rehberlik anabilim dalında süpervizyon almış son sınıf öğrencilerinin süpervizörleri ve/veya danışmanları telefonla aranarak, ayrıca mail gönderilerek toplamda 750 öğrenciye ulaşmak için plan yapılmış ancak 7 devlet üniversitesinden geri dönüş yapan süpervizör ve

danışmanlardan toplamda 417 veri elde edilmiştir. Katılımcıların doldurduğu ölçek formları incelenmiş, eksik ve hatalı cevaplardan dolayı 15 gözlem veri setinden çıkartılmıştır. Ayrıca danışman-danışan terapötik ittifakında, ittifakın gelişmesi için en az üç oturum danışma yapılmış olması (Dykeman, 1995) ve süpervizyon terapötik ittifakının oluşması içinde benzer şekilde en az üç oturum süpervizyon almış olma varsayımlarının yerine getirilmesi için veri setinden 30 gözlem daha çıkarılmıştır. Son olarak yapılan ön analiz (uç değerler) sonucu 11 gözlem daha veri setinden çıkarılmış ve 361 veri üzerinden analizler yapılmıştır. Araştırma grubuna ilişkin bazı bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Grubuna İlişkin Bazı Bilgiler

		n(%)	\bar{x}	SS
Kaç hafta süpervizyon alındığı	4 - 7	48 (% 12.7)	11.79	3.05
	8 ve üzeri	313 (% 87.3)		
Haftalık kaç saat süpervizyon alındığı	1-3	273 (% 75.7)	2.81	1.85
	4 ve üzeri	88 (% 24.3)		
Süpervizyon sürecinde kaç vakayla çalışıldığı	1	73 (% 20.2)	2.37	1.51
	2	174 (% 48.2)		
	3 ve üzeri	114 (% 31.6)		
Süpervizyon sürecinde kaç oturum danışma yapıldığı	3-5	41 (% 11.4)	11.83	4.34
	6-10	74 (% 20.5)		
	11-15	184 (% 51)		
	16 ve üzeri	62 (% 17.1)		
Takip edilen kuramsal yaklaşım	Bilişsel Davranışçı	227 (% 62.9)		
	Birey Merkezli	58 (% 16.1)		
	Çözüm odaklı	35 (% 9.7)		
	Eklektik	22 (% 6.1)		
	Gestalt	6 (% 1.7)		
	Varoluşçu	5 (% 1.4)		
	Gerçeklik	4 (% 1.1)		
	Adlerian	2 (% 0.6)		
	Psikanaliz	2 (% 0.6)		

Araştırma grubuna ilişkin bilgilerle ilgili Tablo 1 incelendiğinde süpervizyon alınan hafta sayısında danışman adaylarının % 80’den fazlasının sekiz hafta ve üzerinde süpervizyon aldığı görülmektedir. Danışman adaylarının yaklaşık olarak yarısının en az iki vakayla çalıştığı ve on oturumdan fazla danışma yaptıkları göze çarpmaktadır. Takip edilen kuramsal

yaklaşım açısından incelendiğinde ise danışman adaylarının % 60'nın bilişsel davranışçı yaklaşımı takip ettikleri görülmektedir.

Yapılan betimsel istatistikler sonucu araştırma grubundaki katılımcıların yaş aralığının 20-28 ($\bar{x} = 22.13$ $ss = 0.96$) arası olduğu görülmüştür. Katılımcıların 268'i (% 74) kadın ve 93'ü (% 26) erkektir. Psikolojik danışman adaylarının süpervizyon aldıkları öğretim elemanlarının unvanlarına bakıldığında ise en yüksek yüzde % 33 ile Dr. Öğr. Üyesi iken % 21 ile Doçentlerin ikinci sırada % 22 ile Araştırma Görevlileri üçüncü sırada yer almaktadır. Son olarak süpervizyon alış şekline ilişkin katılımcıların yaklaşık olarak %15'inin bireysel süpervizyon aldığı, yaklaşık olarak % 37'sinin grupla süpervizyon aldığı, yaklaşık olarak % 48'nin ise hem bireysel hem de grupla süpervizyon aldığı görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Formda yaş, cinsiyet gibi demografik bilgilerin yanında psikolojik danışman adayının kaç hafta ve haftalık kaç saat süpervizyon alındığı, süpervizyon sürecinde kaç vakayla çalışıldığı, süpervizyon sürecinde hangi kuramsal yaklaşımın takip edildiği, süpervizörün unvanı ve süpervizyonu alış şekli ile ilgili sorular yer almaktadır.

Terapötik İttifak Ölçeği: Psikolojik Danışman Formu (TİÖ)

TİÖ, Kandemir (2017) tarafından geliştirilmiştir. Yirmi maddeden oluşan ölçek, 7'li Likert tipinde olup, her bir madde 1 "bana hiç uygun değil", 7 "bana tamamen uygun" aralığında bir değer almaktadır. TİÖ amaç görev ve sorumluluk ve duygusal bağ olarak toplam üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek geliştirme çalışmasında alt ölçeklerin Cronbach alfa güvenirlik katsayıları amaç için .87, görev ve sorumluluk için .86 duygusal bağ için .68 olarak bulunmuştur (Kandemir, 2017). Cronbach alfa katsayıları bu çalışmada ise amaç için .90, görev ve sorumluluk için .86 ve duygusal bağ için .74 olarak bulunmuştur.

Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği (BSÖ)

BSÖ, Kandemir ve İlhan (2017) tarafından Bowlby'in (1980) bağlanma stilleri temel alınarak geliştirilmiştir. Yirmi bir maddeden oluşan ölçek, 7'li Likert tipinde olup, her bir madde 1 "bana hiç uygun değil", 7 "bana tamamen uygun" aralığında bir değer almaktadır. Ölçek güvenli, saplantılı-kaygılı ve kaçınmacı bağlanma alt boyutlarından oluşmaktadır. BSÖ alt boyutlarının Cronbach alfa güvenirlik katsayıları birinci faktör yani güvenli bağlanma için .80

ikinci faktör yani kaygılı/saplantılı bağlanma için .74 üçüncü faktör yani kaçınmacı bağlanma için .72 olarak bulunmuştur (Kandemir ve İlhan, 2017). Bu araştırmada ise Cronbach alfa güvenirlik katsayıları güvenli bağlanma için .80, kaygılı/saplantılı bağlanma için .76 ve kaçınmacı bağlanma için .74 olarak bulunmuştur.

Süpervizör Terapötik İttifak Envanteri: Danışman Formu (STİE)

STİE, Bahrick (1989) tarafından geliştirilmiş ve Sarıkaya ve İlhan (2015) tarafından Türkçeye uyarlama çalışması yapılmıştır. Orijinali 36 maddeden oluşan STİE, 7’li Likert tipinde olup, her bir madde 1 “hiçbir zaman”, 7 “her zaman” aralığında bir değer almaktadır. Ölçek toplam üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin orijinalinde güvenirlik analizleri gerçekleştirilmemiş daha sonra Trangucci (2013) tarafından Cronbach alfa katsayıları amaç için .88, görev ve sorumluluk için .84 ve sınır için .74 olarak ortaya çıkmıştır. Sarıkaya ve İlhan (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan STİE 34 maddeden ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlarının Cronbach alfa güvenirlik katsayıları ise amaç için .87, görev ve sorumluluk için .86 ve sınır için .68 olarak bulunmuştur. Bu çalışmadaki Cronbach alfa güvenirlik katsayıları ise amaç için .85, görev ve sorumluluk için .87 ve sınır (bağ) için .86 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analize Hazırlanması

Alanyazında çoklu regresyon analizi öncesinde doğrusallık ve normallik varsayımları ile ilgili olarak uç değerler olup olmadığı ve bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı probleminin olup olmadığına incelenmesi önerilmektedir (Pallant, 2007; Tabachnick ve Fidell, 2013; Büyüköztürk, 2017). Bu nedenle verilerin analize hazırlanması için kayıp veri analizi, normallik, doğrusallık analizleri yapılmıştır.

Çoklu Bağlantı (multi-collinearity)

Çoklu bağlantı problemi bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon katsayısı $r = .9$ ve üstünde olduğunda gerçekleşmektedir. Ayrıca VIF değerlerinin 10’un üstünde, tolerans değerlerinin .10’un altında olması durumunda da çoklu bağlantı problemi ortaya çıkmaktadır (Pallant, 2007). Bu araştırmada ön analizler olarak çoklu bağlantı problemine ilişkin bağımsız değişkenlere ait Tolerans ve VIF değerleri ile bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları incelenmiştir. Bağımsız değişkenler arası korelasyon katsayısının $r = -.06$ ile $r = .85$

arasında değiştiği görülmüştür. VIF ve tolerans değerleri incelendiğinde ise VIF değerlerinin 1.01 ile 1.24 arasında olduğu tolerans değerlerinin ise .80 ile .90 arasında olduğu görülmüştür. Sonuç olarak herhangi bir çoklu bağlantı problemi olmadığı değerlendirilmiştir.

U Veri Analizi

Araştırma verisinde yer alabilecek ve araştırma sonucunu etkileyebilecek olası çok değişkenli uç değerlerin ve aykırı değerlerin tespit edilmesi için Mahalanobis uzaklığı kullanılmıştır. Bu kapsamda 0.01 anlamlılık düzeyi için Mahalanobis değerleri hesaplanmış ve uç veri olarak belirlenen veriler analiz dışı bırakılmıştır. Bu kapsamda ard arda gerçekleştirilen dört analiz sonrasında 11 öğrenciye ait gözlem veri setinden çıkarılmıştır.

Artık Değerler

Ardışık gözlemler ya da hata terimleri arasındaki bağımlılık otokorelasyon olarak tanımlanmaktadır (Karagöz, 2017). Yapılan bu çalışmada otokorelasyon olup olmadığını belirlemek için Durbin Watson testi uygulanmıştır. Durbin Watson testinden elde edilen değerler 0-4 arasında değişmekte olup değerlerin sifıra yaklaşması pozitif korelasyon, değerlerin 4'e yaklaşması ise negatif korelasyon olasılığını göstermektedir (Karagöz, 2017). Yapılan bu çalışmada ise Durbin Watson testinden elde edilen değerlerin 1,5 ile 2,5 arasında olduğu dolayısıyla çalışmada artık değer olmadığı görülmüştür.

Doğrusallık ve Normallik

Doğrusallık ve normallik varsayımlarının karşılanıp karşılanmadığını incelemek için histogram grafiği, artık değerlerin normallik grafiği ve saçılma diyagramı matrisi incelenmiştir. Çoklu doğrusal regresyon analizleri yapılmadan önce her bir regresyon modeli için ayrı ayrı varsayımlar test edilmiş ve çoklu doğrusal regresyon analizi varsayımlarının sağlanıp sağlanmadığına bakılmıştır. Bu Şekilde veri setinde normallik ve doğrusallıkla ilgili bir sorun olmadığı görülmüştür.

Verilerin Analizi

Psikolojik danışman adaylarının süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifakın ve bağlanma stillerinin, danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı yordayıp yordamadığını test etmek için öncelikle korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizinde ilişkisi ortaya konan değişkenlerin yordama güçlerini incelemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen her bir bağımlı değişken için dört ayrı

regresyon analizi yapılmıştır. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonucu elde edilen sonuçlar bulgular bölümünde paylaşılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde öncelikle araştırma kapsamında ele alınan değişkenlerle ilgili bazı betimleyici istatistiklere yer verilmiştir. Sonrasında araştırma hipotezlerinin test edilmesi amacıyla gerçekleştirilen analizler sunulmuştur.

Betimleyici İstatistikler

Araştırmanın bağımlı değişkenleri olan danışman-danışan terapötik ittifakının alt boyutlarından amaç, görev ve bağ ile danışman-danışan terapötik ittifakı toplam puanı ayrıca araştırmanın bağımsız değişkenleri olan bağlanma stillerinin alt boyutları güvenli, kaçınmacı ve saplantılı bağlanma ile süpervizyon terapötik ittifakı değişkenlerine ilişkin aldıkları değer aralıkları, ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Değişkenlere İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler	n	En az	En çok	\bar{x}	ss
Danışman-Danışan Terapötik İttifakı (toplam puan)	361	3,40	6,90	5,46	,70
Amaç	361	3,00	7,00	5,45	,83
Görev	361	2,43	7,00	5,59	,84
Bağ	361	1,67	7,00	5,30	1,01
Güvenli Bağlanma	361	3,43	7,00	5,67	,77
Saplantılı Bağlanma	361	1,00	6,86	3,69	1,07
Kaçınmacı Bağlanma	361	1,00	6,14	3,26	,93
Süpervizyon Terapötik İttifakı (toplam puan)	361	2,06	6,85	5,15	,96

Bağımsız Değişkenlerin Bağımlı Değişkenlerle İlişkisine Yönelik Bulgular

Regresyon analizine başlamadan önce değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson momentler çapımı korelasyonu ile incelenmiştir. Korelasyon değerleri Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Değişkenler Arası Pearson Momentler Çapımı Korelasyonu Katsayıları

Değişkenler	Amaç	Görev	Bağ	Danışan Terapötik İttifakı (toplam puan)	Güvenli	Saplantılı	Kaçınmacı	Süpervizyon Terapötik İttifakı
Amaç	1							
Görev	.71**	1						
Bağ	.29**	.32**	1					
Danışan Terapötik İttifakı (Toplam Puan)	.84**	.85**	.69**	1				
Güvenli	.46**	.47**	.31**	.52**	1			
Saplantılı	-.06	-.07	-.27**	-.17**	-.06	1		
Kaçınmacı	-.20**	-.21**	-.34**	-.32**	-.37**	.08	1	
Süpervizyon Terapötik İttifakı	.43**	.41**	.27**	.46**	.33**	-.07	-.26**	1

** p<.01

Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenlerle ilişkisine yönelik bulgular Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 3'e bakıldığında bağımsız değişkenlerden güvenli bağlanma ile süpervizyon terapötik ittifakının bağımlı değişkenlerden amaç ile orta düzeyde olumlu yönde ilişkili oldukları ($r = .43$ ile $.46$ arasında), saplantılı bağlanma stili ile amaç arasında da düşük düzeyde olumsuz yönde ilişki olduğu ($r = -.20$) olduğu, buna karşın, kaçınmacı bağlanma stili ile anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Görev alt boyutu açısından korelasyon değerlerine bakıldığında güvenli bağlanma ile süpervizyon terapötik ittifakının orta düzeyde olumlu yönde ilişkili oldukları ($r = .40$ ile $.48$ arasında), saplantılı bağlanma stili ile görev arasında ise düşük düzeyde olumsuz yönde ilişki olduğu ($r = -.18$) bulunmuş olup kaçınmacı bağlanma stili ile anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur.

Bir diğer bağımlı değişken olan danışman-danışan terapötik ittifakının bağ alt boyutu açısından korelasyon değerlerine bakıldığında ise güvenli bağlanma ile süpervizyon terapötik

ittifakının orta düzeyde olumlu yönde ilişkili oldukları ($r = .27$ ile $.31$ arasında), saplantılı bağlanma ve kaçınmacı bağlanma stili ile bağ arasında ise orta düzeyde olumsuz yönde ilişki olduğu ($r = -.27$ ile $-.34$ arasında) bulunmuştur.

Son olarak bağımlı değişkenlerden danışman-danışan terapötik ittifakının toplam puanı açısından korelasyon değerlerine bakıldığında güvenli bağlanma ile süpervizyon terapötik ittifakının orta düzeyde olumlu yönde ilişkili oldukları ($r = .46$ ile $.52$ arasında), saplantılı bağlanma ve kaçınmacı bağlanma stili ile danışman-danışan terapötik ittifakı toplam puanı arasında ise düşük düzeyde ve olumsuz yönde ilişki olduğu ($r = -.17$ ile $-.32$ arasında) görülmüştür.

Çoklu Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Bağlanma stillerinden güvenli bağlanma, kaçınmacı bağlanma ve saplantılı bağlanma ile süpervizyon terapötik ittifakı değişkenleri birlikte danışman-danışan terapötik ittifakının alt boyutları ve danışman-danışan terapötik ittifakının toplam puanını ne düzeyde yordadığını incelemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen her bir bağımlı değişken için dört ayrı regresyon analizi gerçekleştirilmiştir.

Danışman-Danışan Terapötik İttifakının Amaç Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Bulgular

Bağlanma stillerinden güvenli bağlanma, kaçınmacı bağlanma ve saplantılı bağlanma ile süpervizyon terapötik ittifakı değişkenlerinin birlikte danışman-danışan terapötik ittifakının alt boyutlarından amaç alt boyutunu ne düzeyde yordadığını incelemek amacıyla gerçekleştirilen çoklu regresyon analiziyle ilgili bulgulara Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Amaç Alt Boyutu İle İlgili Yapılan Çoklu Regresyon Analiz Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata B	β	t	p	R^2	ΔR^2	İkili r	Kısmi r
Sabit	1.85	.43		4.33	.00*	.295	.287		
Güvenli	.39	.05	.36	7.26	.00*			.46	.36
Saplantılı	-.01	.04	-.01	-.32	.75			-.06	-.02
Kaçınmacı	.01	.04	.02	.31	.76			-.20	.02
Süpervizyon Terapötik İttifakı	.27	.04	.31	6.46	.00*			.43	.32

* $p < .05$

Bağlanma stillerinden güvenli bağlanma, kaçınmacı bağlanma ve saplantılı bağlanma ile süpervizyon terapötik ittifakı değişkenleri birlikte danışman-danışan terapötik ittifakının amaç alt boyutu puanları ile olumlu ve anlamlı bir ilişki göstermektedir. Adı geçen dört değişken birlikte, danışman-danışan terapötik ittifakının amaç alt boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %29.5' ini açıklamaktadır ($R=0.543$, $R^2 = 0.295$ $p < .05$). Standardize edilmiş beta katsayısına göre, yordayıcı değişkenlerin danışman-danışan terapötik ittifakının amaç alt boyutu üzerindeki göreceli önem sırası güvenli bağlanma, süpervizyon terapötik ittifakı, kaçınmacı bağlanma ve saplantılı bağlanma şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin *t*-testi sonuçları incelendiğinde ise güvenli bağlanma ile süpervizyon terapötik ittifakının danışman-danışan terapötik ittifakının amaç alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Saplantılı bağlanma ve kaçınmacı bağlanma ise anlamlı bir etkiye sahip değildir.

Danışman-Danışan Terapötik İttifakı Görev Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Bulgular

Bağlanma stillerinden güvenli bağlanma, kaçınmacı bağlanma ve saplantılı bağlanma ile süpervizyon terapötik ittifakı değişkenlerinin birlikte danışman-danışan terapötik ittifakının alt boyutlarından görev alt boyutunu ne düzeyde yordadığını incelemek amacıyla gerçekleştirilen çoklu regresyon analiziyle ilgili bulgulara Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5. Görev Alt Boyutu İle İlgili Yapılan Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata B	β	<i>t</i>	<i>p</i>	R^2	ΔR^2	İkili r	Kısmi r
Sabit	2.00	.43		4.64	.00*	.294	.286		
Güvenli	.41	.05	.38	7.63	.00*			.47	.38
Saplantılı	-.02	.04	-.02	-.52	.60			-.07	-.03
Kaçınmacı	.00	.04	.01	.19	.85			-.21	.01
Süpervizyon Terapötik İttifakı	.25	.04	.28	5.93	.00*			.41	.30

* $p < .05$

Güvenli bağlanma, kaçınmacı bağlanma ve saplantılı bağlanma stilleriyle süpervizyon terapötik ittifakı değişkenleri birlikte danışman-danışan terapötik ittifakının görev alt boyutu puanlarıyla olumlu ve anlamlı bir ilişki oluşturmaktadırlar. Bu değişkenler, danışman-danışan

terapötik ittifakının görev alt boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %29,4' ini açıklamaktadırlar.

($R=0.543$, $R^2 = 0.294$ $p < .05$)

Standardize edilmiş beta katsayısına göre, bağımsız değişkenlerin danışman-danışan terapötik ittifakı görev alt boyutu üzerinde güvenli bağlanma, süpervizyon terapötik ittifakı, saplantılı bağlanma ve kaçınmacı bağlanma şeklinde önem sırasına girmektedirler. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin *t*-testi sonuçlarına bakıldığında güvenli bağlanma ile süpervizyon terapötik ittifakının danışman-danışan terapötik ittifakının görev alt boyutu üzerinde önemli bir yordayıcı oldukları anlaşılmakta olup saplantılı bağlanma ve kaçınmacı bağlanmanın ise önemli bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir.

Danışman-Danışan Terapötik İttifakı Bağ Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Bulgular

Bağlanma stillerinden güvenli bağlanma, kaçınmacı bağlanma ve saplantılı bağlanma ile süpervizyon terapötik ittifakı değişkenlerinin birlikte danışman-danışan terapötik ittifakının alt boyutlarından bağ alt boyutunu ne düzeyde yordadığını incelemek amacıyla gerçekleştirilen çoklu regresyon analiziyle ilgili bulgulara Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Bağ Alt Boyutu İle İlgili Yapılan Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata B	β	<i>t</i>	<i>p</i>	R^2	ΔR^2	İkili r	Kısmi r
Sabit	4.94	.54		9.12	.00*	.226	.217		
Güvenli	.22	.07	.17	3.22	.00*			.31	.17
Saplantılı	-.22	.04	-.24	-5.01	.00*			-.27	-.26
Kaçınmacı	-.24	.06	-.22	-4.39	.00*			-.34	-.23
Süpervizyon	.14	.05	.13	2.68	.00*			.27	.14
Terapötik İttifakı									

* $p < .05$

Süpervizyon terapötik ittifakıyla, güvenli bağlanma, kaçınmacı bağlanma ve saplantılı bağlanma değişkenleri birlikte danışman-danışan terapötik ittifakı bağ alt boyutuyla olumlu ve anlamlı bir ilişki göstermektedir. Değişkenler birlikte, danışman-danışan terapötik ittifakının bağ alt boyutundaki toplam varyansın yaklaşık %22.6' sını açıklamaktadır.

($R=0.475$, $R^2 = 0.226$ $p < .05$)

Standardize edilmiş beta katsayısına göre saplantılı bağlanma, kaçınmacı bağlanma, güvenli bağlanma ve süpervizyon terapötik ittifakı sırasıyla danışman-danışan terapötik ittifakının bağ alt boyutu üzerinde etkili olmaktadır. *t*-testi sonuçları çerçevesinde regresyon katsayılarının anlamlılığına bakıldığında güvenli bağlanma, kaçınmacı bağlanma ve saplantılı bağlanma stilleri ile süpervizyon terapötik ittifakı danışman-danışan terapötik ittifakının bağ alt boyutu üzerinde anlamlı birer yordayıcı oldukları görülmektedir.

Danışman-Danışan Terapötik İttifakının Yordanmasına (Toplam Puan) İlişkin Bulgular

Bağlanma stillerinden güvenli bağlanma, kaçınmacı bağlanma ve saplantılı bağlanma ile süpervizyon terapötik ittifakı değişkenlerinin birlikte danışman-danışan terapötik ittifakının toplam puanını ne düzeyde yordadığını incelemek amacıyla gerçekleştirilen çoklu regresyon analiziyle ilgili bulgulara Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Danışman-Danışan Terapötik İttifakı (toplam puan) İle İlgili Yapılan Çoklu Regresyon Analiz Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata B	β	<i>t</i>	<i>p</i>	R ²	ΔR^2	İkili r	Kısmi r
Sabit	2.82	.34		8.44	.00*	.387	.380		
Güvenli	.35	.04	.38	8.23	.00*			.52	.40
Saplantılı	-.08	.03	-.12	-2.81	.01*			-.17	-.15
Kaçınmacı	-.07	.03	-.09	-1.90	.06			-.31	-.10
Süpervizyon Terapötik İttifakı	.23	.03	.31	6.83	.00*			.46	.34

**p* < .05

Bağlanma stillerinden güvenli, saplantılı bağlanma ve süpervizyon terapötik ittifakı değişkenleri ile danışman-danışan terapötik ittifakı toplam puanı değişkeni arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki görülmektedir. Adı geçen üç değişken birlikte, danışman-danışan terapötik ittifakı toplam puanı toplam varyansının yaklaşık %38,7’ sini açıklamaktadır.

(*R*=0.622, *R*² = 0.387 *p* < .05)

Standardize edilmiş beta katsayısına göre, yordayıcı değişkenlerin danışman-danışan terapötik ittifakı toplam puanı üzerindeki önem sıraları güvenli bağlanma, süpervizyon terapötik ittifakı, saplantılı bağlanma ve kaçınmacı bağlanmadır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin *t*-testi sonuçları incelendiğinde ise güvenli bağlanma, süpervizyon

terapötik ittifakı ve saplantılı bağlanmanın danışman-danışan terapötik ittifakı toplam puanı üzerinde anlamlı bir yordayıcı oldukları görülmektedir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Bu araştırmada psikolojik danışman adaylarının süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifak ile bağlanma stillerinin danışmanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı ne düzeyde yordadığı incelenmiştir. Bu bağlamda danışman-danışan terapötik ittifakının her bir alt boyut (amaç, görev, bağ) ve toplam puanları için ayrı ayrı çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Bulgular öne sürülen her iki hipotezi de kısmen doğrulamıştır.

Bağlanma stillerinden güvenli, kaçınmacı, saplantılı bağlanma ile süpervizyon terapötik ittifakının danışman-danışan terapötik ittifakının alt boyutlarından amaç alt boyutunu ne düzeyde yordadığını incelemek amacıyla gerçekleştirilen çoklu regresyon analizi sonucunda, güvenli bağlanma ve süpervizyon terapötik ittifakının bağımlı değişkeni anlamlı düzeyde yordadığı, kaçınmacı ve kaygılı-saplantılı bağlanma stillerinin ise anlamlı yordamadığı görülmüştür. Bu sonucu destekler şekilde Meyer ve Pilkonide (2001) güvenli bağlanma stiline sahip olan danışmanların, kaygılı-saplantılı bağlanma stiline sahip danışmanlarla karşılaştırıldığında daha iyi terapötik ittifak kurdukları sonucuna ulaşmışlardır. Bordin'e (1979) göre amaç alt boyutu danışman ve danışanın birlikte belli ortak amaçları belirlemesi, amaçların ulaşılabilirliği ve nasıl ulaşılacağı ile ilgili ortak bir karara varmalarını ifade etmektedir. Black ve diğerlerinin (2005) yaptığı bir araştırmada güvenli bağlanma stiline sahip danışmanların danışanlarıyla danışma amaçları konusunda olumlu ve yüksek düzeyde terapötik ittifak kurabildiklerini ortaya koyan çalışmaları araştırma sonucunu desteklemektedir. Yine araştırma sonucuyla örtüşen şekilde Schauenburg ve diğerleri (2010) kaygılı-saplantılı bağlanma stiline sahip danışmanların direnç gösteren zor danışanlarla ortak amaçlar belirleyemedikleri için uzaklaşmak istediklerini, suçluluk duygusu yaşadıklarını ve danışanları için yeterli olmadıklarından korktuklarını belirtmişlerdir. Çocukluk döneminde, anne ya da bakım veren kişiyle güvenli bağlanma temsilleri gerçekleştiren danışman adayları, danışma sürecinde danışanlarıyla kuracakları terapötik ittifaka bu temsilleri genelleyebilirler.

Süpervizyon terapötik ittifakının bağlanma stillerinden amaç alt boyutunu anlamlı ve olumlu yönde yordaması ile ilgili bulgular incelendiğinde ise daha önce gerçekleştirilen çalışmalara benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bordin (1983) süpervizyon sürecine yönelik amaç ve hedeflerin süpervizör ve danışman adayı tarafından karşılıklı olarak belirlenmesi ve süpervizyon sürecinin erken dönemlerinde müzakere edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca

Bordin (1983), süpervizyon sürecine yönelik danışman adayının danışana yönelik algısını ve süreçle ilgili farkındalığını geliştirmek gibi süpervizyon amaçlarının danışman adayının iyi bir terapötik ittifak kurması için gerekli olduğunu belirtmiştir. Horvath ve Greenberg (1986) süpervizyon sürecinde amaçlar üzerindeki güçlü bir ittifakın danışma sürecinde danışman adayıyla danışanın amaçlar üzerindeki ittifakını etkilediğini belirtmişlerdir. Süpervizör ile danışman adayının danışma sürecindeki ortak amaçlar üzerinde ittifak etmeleri danışman adayının kendi danışanıya yaptığı ittifakı bu yönden etkilediği söylenebilir. Daly (2003) yaptığı nitel bir araştırmada danışman adaylarının planlı ve amaç yönelimli süpervizörleriyle daha etkili çalıştıklarını ve süpervizörleriyle terapötik ittifaklarının güçlendiğini bunun da danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Araştırma sonucunu destekler şekilde Trad (1995) danışman adaylarının süpervizörleri ile kurdukları süpervizyon terapötik ittifakının olumlu olması halinde danışman adaylarının danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakın olumlu olduğu fakat süpervizör ile danışman adayları arasında kurulan ittifak zayıf olduğunda ise danışmanın danışanıya kurduğu ittifakın zayıf olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Danışman-danışan terapötik ittifakının görev alt boyutuyla bağımsız değişkenlerin ilişkisine bakıldığında güvenli bağlanmanın ve süpervizyon terapötik ittifakının görev alt boyutunu anlamlı düzeyde yordadığı, kaçınmacı ve kaygılı-saplantılı bağlanma stillerinin ise anlamlı yordamadığı bulunmuştur. Görev alt boyutu psikolojik danışman ve danışanın psikolojik danışma boyunca üstlenecekleri görevler ya da kullanacakları tekniklerle ilgili olarak ortak bir anlayış geliştirmelerini tanımlamaktadır (Bordin, 1979). Benzer şekilde Petrowski ve diğerleri (2011) de güvenli bağlanma stiline sahip danışmanların danışanlarıyla üstlenecekleri görevleri belirleme, bunlara ulaşmak için takip edilecek yol ve tekniklerle ilgili ortak güçlü bir terapötik ittifak kurduklarını belirtmişlerdir. Güvenli bağlanma stiline sahip kişiler yakın ilişkilerinde kendilerini sevmeye layık görürken başkalarına yönelik sevinebilir ve güvenilebilir olarak görürler (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bundan dolayı danışman adayları çocukluk yaşantılarında güvenli bağlanma geliştirmişlerse danışanlarıyla ilişkilerinde danışanlarını bir tehdit ya da problem olarak görmeyecekleri için danışma süreci boyunca üstlenecekleri görev ve sorumluluklara yönelik daha güçlü ittifak kurabilecekleri söylenebilir.. Kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stiline sahip kişiler kendini değersiz hissetme, diğer bireylerle ilişkilerde tereddüt yaşama, kişilerarası ilişkilerden uzak durma, diğer bireylerle daha az temas kurma gibi özelliklere sahiptirler (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Danışman adaylarının anne ya da bakım verenle güvensiz ve sağlıklı ilişkiler yaşamaları neticesinde

kaygılı bir bağlanma stili oluşması durumunda danışana karşı kendini değersiz hissetme, diğer bireylerle ilişkilerde tereddüt yaşama gibi kaygılı bağlanma özellikleriyle yaklaşabilirler bu durumda güçlü bir terapötik ittifakın oluşmasını engelleyebilir. Danışman adayları kaçınmacı bağlanma stillerine sahipse kişilerarası ilişkiler kurmak istememe, diğer kişilerle az temasa geçme gibi kaçınmacı bağlanma özellikleriyle danışanlarıyla danışma süreci başlatabilir bu durumda danışman aday ve danışanın üstlenecekleri görev ve sorumluluklar noktasında net bir ittifakın ortaya çıkmasını engelleyebilir. Süpervizyon terapötik ittifakı değişkeninin danışan terapötik ittifak - görev alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğundan süpervizör ve danışman adayının süpervizyon sürecinde belirlenen amaçlara ulaşmaları için gerçekleştirmeleri beklenen görevlerle ilgili ortak bir karara varmaları süpervizyon terapötik ittifakı için kritik bir öge olarak görülürken benzer şekilde danışman-danışan terapötik ittifakı görev alt boyutunda da danışman aday ve danışanın psikolojik danışma boyunca üstlenecekleri görevler ya da kullanacakları tekniklerle ilgili olarak ortak bir anlayış geliştirmeleri beklenmektedir. Araştırma sonucunu destekler şekilde Burke (1991) yapmış olduğu bir araştırma sonucunda süpervizör nın danışman-danışan terapötik ittifakının güçlü bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu iki süreç içerisindeki süpervizör danışman adayının ortak görevleri ve danışman aday danışan görevleri birbirleriyle ilişkili olduğundan süpervizyon sürecindeki terapötik ittifakın güçlü veya zayıf olmasına bağlı olarak danışman-danışan terapötik ittifakının da güçlü veya zayıf olduğu söylenebilir.

Danışman-danışan terapötik ittifakı bağ alt boyutu ve bağlanma stilleri ilişkisi incelendiğinde bağımsız değişkenlerin (güvenli, kaygılı-saplantılı, kaçınmacı bağlanma stilleri ve süpervizyon terapötik ittifakı) danışan terapötik ittifak-bağ alt boyutunu anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunlardan güvenli bağlanma olumlu yönde yordarken, kaygılı-saplantılı ve kaçınmacı bağlanma olumsuz yönde yordamaktadır. Benzer şekilde Bruck ve diğerleri (2006) danışman adaylarının danışanlarıyla terapötik ittifak kurma düzeyleriyle güvenli bağlanma stilleri arasında olumlu yönde manidar; kaygılı-saplantılı ve kaçınmacı bağlanma stilleri arasında ise olumsuz yönde manidar ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bordin'e (1979) göre bağ alt boyutu, psikolojik danışman ve danışanın ilişkilerinde empatik anlayış, karşılıklı güven ve koşulsuz kabulü içeren bir ilişki biçimi oluşturma sürecidir. Bağ alt boyutunu yordayan bütün değişkenlerin manidar olması önemli bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Danışanların danışma sürecine olan bağlılıklarını artırmak için danışmanların empatik ve duyarlı olma, duygu kontrolünü sağlayabilme ve yansıtma yapma gibi olumlu danışman özellikleri olması gerektiği belirtilmektedir (Diamond

ve diğerleri, 2003). Bu özellikler genellikle güvenli bir bağlanma stili ile ilişkilendirilmektedir (Schauenburg ve diğerleri, 2010). Güvenli bağlanan bireyler, başkalarıyla kendi özerkliklerini kaybetmeden yakınlık kurabilirler, başkalarının da kendileriyle yakınlık kurmasına izin vermektedirler (Collins ve Read, 1990; Shaver ve diğerleri, 1988). Bu kişiler yakın ilişkilerinde tutarlı ve dikkatli olup güvenilir olmaktadır (Bartholomew ve Horowitz, 1991; Bartholomew ve Shaver, 1987). Ayrıca her danışman adayı için her bir danışan yeni bir bağlanma figürü olduğundan dolayı güvenli bağlanma stiline sahip danışman adaylarının danışma sürecinde hem kendini hem de danışanını değerli görme, empatik tepkiler verme, danışanına karşı duyarlı olma ve yakınlık kurabilme özelliklerinin daha iyi olduğu görülmektedir. Bu nedenle, güvenli bağlanma stiline sahip danışmanların danışanlarıyla empatik anlayış, karşılıklı güven ve koşulsuz kabul gibi bağ alt boyutunun özelliklerini karşılıklılarından daha güçlü terapötik ittifak kurdukları söylenebilir.

Bowlby (1988) yetişkinlikteki bağlanma stillerinin, tehdit veya sıkıntı zamanlarında tekrar aktifleştirdiğini belirtmektedir. Bu durum özellikle birçok insanın terapötik yardım istediği zamanlarda ortaya çıkmaktadır (Smith, Msetfi ve Golding, 2010). Bundan dolayı güvensiz bağlanma (kaygılı-saplantılı ve kaçınmacı) stillerine sahip kişiler danışmada da bu stillerinin ortaya çıkardığı olumsuz davranışları sürdürme eğiliminde olmaktadır (Smith, Msetfi ve Golding, 2010). Kaçınmacı bağlanma stiline sahip bireylerin başkalarıyla paylaşımda bulunmak istemedikleri, başkalarına karşı mesafeli durarak ve bağlanma ihtiyaçlarını reddederek herhangi bir reddedilme durumuna karşı olumlu kendilik algılarını korudukları belirtilmiştir (Collins ve Feeney, 2004). Kaygılı/saplantılı bağlanan bireyler ise yakın ilişkilerde sınırları korumakta zorluk çeken, kendilerini yetersiz gören, başkalarının onayını önemseyen ve bundan dolayı sürekli onay ihtiyacı içinde olan, tutarsız davranışlar sergileyen ve abartılı tepkiler veren kişilerdir (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bu durumun da danışman adayları ile danışan arasında kurulan terapötik ittifakı olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Araştırma sonucuyla örtüşen bir diğer çalışmada Dozier ve diğerleri (1994) güvensiz (kaygılı-saplantılı ve kaçınmacı) bağlanma stillerine sahip danışmanların kendilerini bağımlı ve kırılgan olarak niteleyen danışanlarına karşı süreç içerisinde daha uzun süreli müdahale girişiminde bulduklarını belirtmiş olup güvensiz bağlanma stiline sahip danışmanların içerisinde ise kaygılı bağlanma stiline sahip danışmanların kaçınmacı bağlanma stiline sahip danışmanlara göre danışanlarında daha çok bağımlılık ihtiyacı algıladıklarını belirtmişlerdir.

Süpervizyon terapötik ittifakının danışan terapötik ittifak - bağ alt boyutu üzerinde manidar bir yordayıcı olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer bağımsız değişkenlerle beraber bakıldığında bağ alt boyutu üzerinde en az etkiye sahip değişkenin süpervizyon terapötik ittifakı olduğu görülmektedir. Bunun sebebini ise Bordin (1983), süpervizyon sürecinin duygusal bağı bozabilecek bir doğaya sahip olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca süpervizör ve danışman adayları arasındaki güç farklılığından kaynaklı kaygı ve gerginliğin terapötik ittifakı zayıflatabileceğini belirtmiştir. Bordin (1983) bağ alt boyutuyla ilgili süpervizörün süpervizyon sürecinde kaydedilen ilerlemeyi sürdürmek için danışman adayına gerekli desteği sağlaması ve danışman adayıyla güvene dayalı bir ilişki kurması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca Burke ve diğerleri (1998) süpervizyon sürecindeki değerlendirmenin süpervizyon terapötik ittifakının önemli bileşenlerinden olan bağı zayıflatabileceğini vurgulamışlardır. Daly'nin (2003) yaptığı nitel çalışmada danışman adaylarının duygusal açıdan destekleyici ve objektif değerlendirme yöntemleri kullanan süpervizörleriyle daha etkili çalıştıklarını ve süpervizyon terapötik ittifaklarının daha güçlü olduğunu bunun sonucu olarak danışanlarıyla kurdukları danışman-danışan terapötik ittifakının güçlü olduğunu belirtmişlerdir. Süpervizörün danışman adayına karşı duygusal açıdan destekleyici olması, aralarında güvene dayalı bir ilişkinin oluşmasını sağlamaktadır. Bu durum da danışman adayıyla süpervizör arasında kurulan terapötik ittifakın güçlü veya zayıf olmasının danışman-danışan terapötik ittifakı bağ alt boyutunun da aynı ölçüde güçlü veya zayıf olmasını etkilediği söylenebilir.

Son olarak danışman-danışan terapötik ittifakı toplam puanı ile bağlanma stilleri ilişkisine bakıldığında güvenli bağlanma stili ve süpervizyon terapötik ittifakı ile danışman-danışan terapötik ittifakı toplam puanı arasında manidar bir ilişki olduğu, kaygılı-saplantılı bağlanma stiliyle danışman-danışan terapötik ittifakı arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve kaçınmacı bağlanma stiliyle terapötik ittifak arasında ise anlamlı ilişki olmadığı görülmüştür. Yusof ve Carpenter'da (2016) yaptıkları çalışma sonucunda güvenli bağlanma stiline sahip aile danışmanlarının danışanlarıyla daha iyi düzeyde terapötik ittifak kurduklarını belirtmişlerdir. Sauer, Lopez ve Gomley (2003) tarafından danışman bağlanma stilleriyle terapötik ittifak arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada araştırma sonucunu destekler şekilde kaygılı bağlanma stiline sahip danışmanların danışma sonunda geliştirdikleri terapötik ittifakın olumsuz bir ilişkiye dönüştüğü vurgulanmıştır. Bu sonucu benzer şekilde Kandemir'in (2017) çalışmasında da güvenli bağlanma stili ile genel terapötik ittifak arasında olumlu bir ilişki olduğu görülürken, güvensiz (kaygılı ve kaçınmacı) bağlanma stilleri ile terapötik ittifak arasında ise negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Güvenli bağlanma

stili geliştirmiş yetişkinlerin; kendine güvenen, sosyal olarak girişken, yakın ilişkiler kurmaktan rahatsızlık duymayan, sağlıklı yakın ilişkiler kuran kişiler oldukları ve bu kişilerin ilişkilerinin daha nitelikli ve sürdürülebilir olduğu bulunmuştur (Collins ve Read, 1990; Cooper ve diğerleri, 1998; Hazan ve Shaver, 1987; Shaver ve diğerleri, 1988). Bundan dolayı güvenli bağlanan danışman adayları danışanlarla koşulsuz kabul empatik anlayış ve güveni içeren bir ilişki içerisinde danışanlarla ortak amaç belirleme ve bu amaçlara ulaşmak için görev ve sorumlulukları üstlenme gibi terapötik ittifakın temel yapılarının gerekliliklerinin yerine getirdiklerinden daha iyi bir terapötik ittifak kurma eğiliminde oldukları söylenebilir. Rubino ve diğerleri (2000) terapötik ittifak ve danışan terkleri ile ilgili yaptıkları bir çalışmada bağlanma stilleri ile terk arasında doğrudan anlamlı ilişki bulmuşlardır. Güvenli bağlanma stiline sahip olan danışmanların, kaygılı bağlanma stiline sahip danışmanlarla karşılaştırıldığında, danışma sürecindeki kopmalarla daha kolay başa çıktıkları vurgulanmıştır (Meyer ve Pilkonis, 2001). Burada ise kaygılı bağlanma stiline sahip kişilerin yakın ilişkiler kurmak istemelerine rağmen reddedilme ve terkedilme durumlarından dolayı aşırı kaygı duymaları (Collins, Feeney, 2004) gibi bağlanma özellikleri terapötik ittifakı kurmaları ve sürdürmelerinde olumsuz bir etki oluşturduğu söylenebilir.

Süpervizyon terapötik ittifakı değişkeninin danışman-danışan terapötik ittifakı toplam puanı üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucuyla örtüşen Gray ve diğerlerinin (2001) yaptığı nitel çalışma sonucunda danışman adaylarının süpervizörleri ile süpervizyon terapötik ittifaklarının olumsuz olduğu durumlarda, danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakında olumsuz olduğunu belirtmişlerdir. Çalışma sonuçlarıyla örtüşen diğer araştırmalara bakıldığında ise Patton ve Kivlighan (1997) yaptıkları çalışmada süpervizyon terapötik ittifakı ile danışman-danışan terapötik ittifakı arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Bir diğer çalışmada ise Gnilka ve diğerleri (2012) psikolojik danışmanların danışanları ile kurdukları terapötik ittifak ile süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifak arasından anlamlı ilişki olduğu yönünde benzer sonuca ulaşmışlardır.

Araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde, bu araştırma sonuçları ile daha önce gerçekleştirilmiş araştırma bulguları arasında kısmen bir tutarlılık olduğu görülmektedir. Yani araştırma sonucunda danışman adaylarının bağlanma stilleri ve süpervizyon terapötik ittifakı ile danışanla kurulan terapötik ittifakının bazı alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuş ve bu sonuç alan yazınla tutarlılık göstermiştir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Psikolojik danışman adayları üzerinde yapılan bu çalışmada genel olarak alanyazınla uyumlu ve bundan sonraki araştırmalara katkı sağlayabilecek bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

- ✓ “Psikolojik danışman adaylarının bağlanma stilleri danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı yordamaktadır (H₁)” araştırma hipotezinin kısmen doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır.
- ✓ Bulgular çerçevesinde “psikolojik danışman adaylarının süpervizörleri ile kurdukları terapötik ittifak, danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifakı yordamaktadır (H₂)” araştırma hipotezinin doğrulandığını yani hipotezin kabul edildiği görülmüştür.
- ✓ Araştırma bulgularına göre danışman adaylarının bağlanma stillerinin danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifak üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu ortaya çıkmıştır.
- ✓ Bağlanma stillerinden özellikle güvenli bağlanmanın danışman-danışan terapötik ittifakını olumlu yönde ve anlamlı şekilde yordadığı görülmüştür. Saplantılı-kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stilleri ise danışman-danışan terapötik ittifakını bazı alt boyutlarda anlamlı şekilde yordamaktadır. Bu bulgulardan hareketle, güvenli bağlanmanın danışman-danışan terapötik ittifakının kurulmasında önemli bir değişken olduğu söylenebilir.
- ✓ Danışman-danışan terapötik ittifakı amaç alt boyutuna ilişkin bulgular, güvenli bağlanmanın bu boyutu anlamlı yordadığı, saplantılı-kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın anlamlı yordamadığını göstermektedir.
- ✓ Danışman-danışan terapötik ittifakı görev alt boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde güvenli bağlanmanın bu boyutu anlamlı yordadığı, saplantılı-kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın anlamlı yordamadığı bulunmuştur.
- ✓ Danışman-danışan terapötik ittifakının bağ alt boyutuyla bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelendiğinde ise güvenli bağlanmayla bağ alt boyutu arasında olumlu yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu, saplantılı ve kaçınmacı

bağlanmayla bağ alt boyutu arasında ise olumsuz yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- ✓ Danışanla kurulan terapötik ittifakın toplam puanıyla bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye bakıldığında güvenli bağlanmanın bağımlı değişkeni anlamlı yordadığı, saplantılı-kaygılı bağlanmanın olumsuz yönde anlamlı yordadığı ve kaçınmacı bağlanmanın ise anlamlı yordamadığı bulunmuştur.
- ✓ Araştırma bulguları incelendiğinde psikolojik danışman adaylarının süpervizyon terapötik ittifakının danışman-danışan terapötik ittifakının amaç, görev ve bağ alt boyutları ile danışan terapötik ittifakı toplam puanı üzerinde olumlu yönde ve anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmüştür.

Öneriler

Bu kısımda araştırmadan elde edilen bulgu ve sonuçlara dayalı olarak bazı önerilerde bulunulmuştur. Bu öneriler psikolojik danışmanlara, alan araştırmacılarına ve alan eğitimcileri ile süpervizörlere yönelik olarak ayrı ayrı verilmiştir.

Psikolojik Danışmanlar İçin Öneriler

- 1- Psikolojik danışmanların danışanlarla kuracakları terapötik ittifakı güçlendirmek için kendi bağlanma stillerinin farkında olmaları ve güvensiz bağlanma stiline sahiplerse danışma sürecinde bununla nasıl başa çıkabilecekleri konusunda yardım almaları önerilebilir.
- 2- Güvenli bağlanma stiline danışanla kurulan terapötik ittifakın bağ alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu bulunmuştur. Bağ alt boyutu danışmanın danışana karşı empatik anlayış, karşılıklı güven ve koşulsuz kabul gibi psikolojik danışmanın temel becerilerini barındırdığından, psikolojik danışmanlar bu becerileri etkin kullanarak danışanlarla kurdukları terapötik ittifakı güçlendirebilirler.

Alan Araştırmacıları İçin Öneriler

1. Bu çalışmada veriler sadece danışman adaylarının algıları üzerinden toplanmıştır. Sonraki araştırmalarda danışanların ve süpervizörlerin algıları da incelenerek karşılaştırmalar yapılabilir.

2. Bu çalışma tarama modeli ile yapılmıştır. Tarama modelleri değişkenler arasındaki ilişkiler hakkında veri sağlamakla birlikte neden-sonuç ilişkilerine yönelik bilgi vermemektedir. Bu nedenle, süpervizyon terapötik ittifakı ve danışan terapötik ittifakı arasındaki ilişkinin süpervizyon süreci içerisinde nasıl değiştiğini daha iyi anlamak için deneysel desende tasarlanmış araştırmalar yapılabilir.
3. Araştırma verileri danışma oturumları bittikten sonra toplanmıştır. İleride yapılacak çalışmalarda danışma süreci içerisinde, belirli zaman dilimlerinde veriler toplanıp danışma sürecinde kurulan terapötik ittifakın zamana bağlı olarak değişip değişmediği incelenebilir.
4. Araştırmalarda danışman-danışan terapötik ittifakının oluşması için en az üç oturum yapmış olmak gerektiği belirtilmiştir. Danışma sürecinde üç oturumdan sonra gerçekleşen danışan terkleri ve bunun terapötik ittifakın kurulma derecesiyle ilgili araştırmalar yapılabilir.

Alan Eğitimcileri ve Süpervizörler İçin Öneriler

- 1- Araştırma sonucunda güvenli bağlanma stiline sahip danışman adaylarının danışanlarıyla daha iyi terapötik ittifak kurdukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre psikolojik danışmanlık eğitiminde süpervizörler danışman adaylarının içsel çalışan modellerini etkileyerek, saplantılı ve kaçınmacı bağlanma stiline sahip danışman adaylarına süpervizyon ilişkisi içerisinde güvenli bağlanma özellikleri kazandırabilirler.
- 2- Psikolojik danışmanlık eğitiminde danışma sürecindeki ilişkinin başlatılması ve sürdürülmesi için kritik bir öneme sahip olan terapötik ittifak becerisinin güvenli bağlanma stiline sahip danışman adaylarında daha güçlü olduğu ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayı psikolojik danışmanlık eğitiminin teorik derslerinde danışman adaylarının bağlanma stilleriyle ilgili eğitim ve uygulamalar verilebilir.
- 3- Çalışmada danışman adaylarının süpervizörleriyle kurdukları terapötik ittifakın danışanlarıyla kurdukları terapötik ittifak üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu bulunmuştur. Bu nedenle süpervizörlerin danışman eğitiminde psikolojik danışma sürecine odaklanmalarının yanında, danışman adayıyla olan ilişkilerinde ittifakı artırıcı yöntemler kullanmaları danışma çıktılarına önemli katkılar sağlayabilir.

- 4- Süpervizyon terapötik ittifakının danışman-danışan terapötik ittifakı üzerinde anlamlı bir yordayıcı olmasından dolayı, psikolojik danışmanların danışma sürecinde güçlü bir süpervizyon desteği almalarının danışanlarıyla kurulacak terapötik ittifakı güçlendireceği söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Ainsworth, M. D. S. (1969). Object relations, dependency, and attachment: A theoretical review of the mother child relationship. *Child Development*, 40, 969–1025.
- Ainsworth, M. D. S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.
- Ainsworth, M. D. S. (1979). Infant-mother attachment. *American Psychologist*, 34, 932-937.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M., Waters, E. ve Wall, S. (1978). *Patterns of attachment*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.
- Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American psychologist*, 44(4), 709.
- Aladağ, M. ve Bektaş, D. Y. (2009). Examining Individual-Counseling Practicum in a Turkish Undergraduate Counseling Program. *Eurasian Journal of Educational Research*, 37,53-70.
- Aladağ, M. ve Kemer, G. (2015, 7-9 Ekim). *Türkiye’de psikolojik danışman eğitiminde bireyle psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyonu: Bir durum çalışması*. 13. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi’nde sunuldu, Mersin.
- Alpher, V. S. (1991). Interdependence and parallel processes: A case study of structural analysis of social behavior in supervision and short-term dynamic psychotherapy. *Psychotherapy*, 28, 218–231. DOI:10.1037/0033-3204.28.2.218
- Andersen, T. (1997). Researching client–therapist relationships: A collaborative study for informing therapy. *Journal of Systemic Therapies*, 16(2), 125–133.
- Arlow, J. A. (1987). The dynamics of interpretation. *The Psychoanalytic Quarterly*, 56(1), 68-87. DOI: 10.1080/21674086.1987.11927166
- Atik, G. (2012). Lisans düzeyindeki psikolojik danışman eğitiminde süpervizyon süreci: Ankara Üniversitesi örneği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bülteni*, 3(23), 24-27.
- Atik, G., Güç, E. ve Çelik, E. G. (2016). *Psikolojik danışma süpervizyonu sürecinde bir müdahale yöntemi olarak metafor kullanımı*. 6. Uluslararası Canik Sempozyum’unda sunuldu, Samsun.
- Bacaksız, Ö. (2011). *Boşanma sürecindeki bireylerin bağlanma stilleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Barber, J. P., Luborsky, L., Gallop, R., Crits-Christoph, P., Frank, A., Weiss, R. D., ve Siqueland, L. (2001). Therapeutic alliance as a predictor of outcome and retention in

- the National Institute on Drug Abuse Collaborative Cocaine Treatment Study. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 69(1), 119.
- Beck, J. S. (2005). *Cognitive therapy for challenging problems: What to do when the basics don't work*. Guilford Press. New York, NY.
- Beck, J. S. (2016). *Bilişsel davranışçı terapi: temelleri ve ötesi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Beck, A. T., Emery, G. ve Greenberg, R. L. (2005). *Anxiety disorders and phobias: A cognitive perspective*. Basic Books.
- Beck, A. T., Rush, J. A., Shaw, B. F. ve Emery, G. (1979). *Cognitive therapy for depression*. New York: Guilford Press.
- Bedi, R. P., Davis, M. D. ve Arvay, M. J. (2005). The client's perspective on forming a counselling alliance and implications for research on counsellor training. *Canadian Journal of Counselling and Psychotherapy/Revue Canadienne De Counseling Et De Psychothérapie*, 39(2).
- Bennett, S. ve Deal, K. H. (2009). Beginnings and endings in social work supervision: The interaction between attachment and developmental processes. *Journal of Teaching in Social Work*, 29(1), 101-117. DOI: 10.1080/08841230802238179
- Bennett, S., Mohr, J., Deal, K. H. ve Hwang, J. (2012). Supervisor attachment, supervisory working alliance, and affect in social work field instruction. *Research on Social Work Practice*, 23(2), 199-209.
- Bennett, S., Mohr, J., BrintzenhofeSzoc, K. ve Saks, L. V. (2008). General and supervision-specific attachment styles: Relations to student perceptions of field supervisors. *Journal of Social Work Education*, 44(2), 75-94. DOI: 10.5175/JSWE.2008.200700016
- Bennett, S. ve Saks, L. V. (2006). Field notes: A conceptual application of Attachment Theory and research to the social work student-field instructor supervisory relationship. *Journal of Social Work Education*, 42(3), 669-682. DOI: 10.5175/JSWE.2006.200500506
- Berant, E. ve Obegi, J. H. (2009). *Attachment-informed psychotherapy research with adults. Attachment theory and research in clinical work with adults*. Guilford Press. New York, NY, USA.
- Bernecker, S. L., Levy, K. N. ve Ellison, W. D. (2014). A meta-analysis of the relation between patient adult attachment style and the working alliance. *Psychotherapy Research*, 24(1), 12-24. DOI: 10.1080/10503307.2013.809561

- Beutler, L.E., Malik, M., Alimohammed, S., Harwood, T. M., Talebi, H., Noble, S. ve Wong, E. (2004). Therapist variables. In M. J. Lambert (Eds.), *Handbook of Psychotherapy and Behavior Change* (p.227-305). New York: Wiley.
- Black, S., Hardy, G., Turpin, G. ve Parry, G. (2005). Self-reported attachment styles and therapeutic orientation of therapists and their relationship with reported general alliance quality and problems in therapy. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 78(3), 363-377.
- Blow, A. J., Sprenkle, D. H. ve Davis, S. D. (2007). Is who delivers the treatment more important than the treatment itself? The role of the therapist in common factors. *Journal Of Marital and Family Therapy*, 33(3), 298-317. DOI:10.1111/j.1752-0606.2007.00029.x
- Bordin, E. S. (1979). The Generalizability of the psychoanalytic concept of the working alliance. *Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 16, 252- 260.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss: Attachment* (RUidnr.: M102591232). Basic books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss, vol. II: Separation* (Vol. 2). New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1977). The making and breaking of affectional bonds: I. Aetiology and psychopathology in the light of attachment theory. *The British Journal of Psychiatry*, 130(3), 201-210.
- Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: Retrospect and prospect. *American Journal Of Orthopsychiatry*, 52(4), 664.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base: Clinical applications of attachment theory*. London: Routledge.
- Bowlby, J. (2008). *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*. Basic books.
- Bowlby, J. (2008). *Attachment*. Basic books.
- Brennan, K. A., Clark, C. L. ve Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview. J. A. Simpson ve W. S. Rholes (Ed.), *Attachment theory and close relationships içinde* (s. 46-76). New York, NY, US: Guilford Press.
- Bretherton, I. (1992). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*, 28(5), 759.
- Bretherton, I. (2003). Mary Ainsworth: Insightful observer and courageous theoretician. *Portraits of Pioneers in Psychology*, 5, 317-331.

- Bruck, E., Winston, A., Aderholt, S. ve Muran, J. C. (2006). Predictive validity of patient and therapist attachment and introject styles. *American Journal of Psychotherapy*, 60(4), 393-406.
- Bucci, S., Seymour-Hyde, A., Harris, A. ve Berry, K. (2016). Client and therapist attachment styles and working alliance. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 23(2), 155-165. DOI: 10.1002/cpp.1944
- Burke, W. R. (1991). *Weakenings and repairs of the working alliance in counselor supervision*. Unpublished doctoral dissertation, Fordham University, USA.
- Burt, S. (2013). *Therapist attachment, emotion regulation and working alliance within psychotherapy for personality disorder*. Unpublished doctoral dissertation, University of East Anglia, UK.
- Büyükgöze-Kavas, A. (2011). Bireysel ve grupla psikolojik danışma uygulamalarına yönelik bir değerlendirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 411-432.
- Büyüköztürk, Ş. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Akademi.
- Coates, S. W. (2004). John Bowlby and Margaret S. Mahler: Their Lives and Theories. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 52(2), 571–601. DOI:10.1177/00030651040520020601
- Cooper, M. L., Shaver, P. R. Ve Collins V. L. (1998). Attachment styles, emotion regulation, and adjustment in adolescence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1380-1397.
- Constantino, M. J., Arnow, B. A., Blasey, C. ve Agras, W. S. (2002). The association between patient characteristics and the therapeutic alliance in cognitive-behavioral and interpersonal therapy for bulimia nervosa. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 73, 203–211. DOI:10.1037/0022-006X.73.2.203
- Corey, G. (2005). *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları*. Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Daly, J. S. (2003). *A qualitative analysis of the supervisory working alliance as perceived by the supervisee*. Unpublished doctoral dissertation, University of Nebraska, USA.
- De Jong, P. ve Berg, I. K. (2002). *Interviewing for solutions*. New York:Brooks/Cole.
- DeLucia, J. L., Bowman, V. E. ve Bowman, R. L. (1989). The use of parallel process in supervision and group counseling to facilitate counselor and client growth. *Journal for Specialists in Group Work*, 14, 232–238. DOI:10.1080/01933928908412055

- De Shazer, S. (1988). *Clues: Investigating solutions in brief therapy*. WW Norton & Co.
- De Shazer, S. ve Coulter, M. (2012). *More than miracles: The state of the art of solution-focused brief therapy*. Routledge.
- Denizli, S. (2010). *Danışanların algıladıkları terapötik çalışma uyumu ve oturum etkisi düzeylerinin bazı değişkenlere göre yordanması: Ege Üniversitesi örneği*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Denizli, S. (2009). Psikolojik danışma süreç ve sonuç araştırmaları kapsamında psikolojik danışma becerileri üzerine bir tarama. *Ege Eğitim Dergisi*, 10(1)
- Denizli, S., Aladağ, M., Bektaş, D. Y., Cihangir-Çankaya, Z. ve Özeke-Kocabaş, E. (2009). *Psikolojik danışman eğitiminde bireyle psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyonu: Ege Üniversitesi Örneği*. 10. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresin'de sunuldu, Adana.
- Diamond, D., Stovall-McClough, C., Clarkin, J. F. ve Levy, K. N. (2003). Patient-therapist attachment in the treatment of borderline personality disorder. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 67(3: Special Issue), 227-259.
- Dickson, J. M., Moberly, N. J., Marshall, Y. ve Reilly, J. (2011). Attachment style and its relationship to working alliance in the supervision of British clinical psychology trainees. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 18(4), 322-330.
- Doehrman, M. J. G. (1976). Parallel processes in supervision and psychotherapy. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 40, 9-104.
- Dozier, M. (1990). Attachment organization and treatment use for adults with serious psychopathological disorders. *Development and Psychopathology*, 2(1), 47-60.
- Dozier, M., Cue, K. L. ve Barnett, L. (1994). Clinicians as caregivers: Role of attachment organization in treatment. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, 62(4), 793.
- Dryden, W. (2011). *Counselling in a nutshell*. London: Sage Publications. DOI:10.4135/97814 46288 351.
- Dryden, W. ve Feltham, C. (1994). *Developing counsellor training*. Sage Publications Ltd.
- Duff, C. T. ve Bedi, R. P. (2010). Counsellor behaviours that predict therapeutic alliance: From the client's perspective. *Counselling Psychology Quarterly*, 23(1), 91-110. DOI: 10.1080/09515071003688165
- Duffy, S. (2003). The insecurely attached intern in clinical supervision: implications for supervision. Unpublished doctoral dissertation, Chicago School of Professional Psychology, USA.

- Duncan, B. L., Miller, S. D. ve Hubble, M. (1996). *Handbook of solution-focused brief therapy*. Jossey-Bass Publishers.
- Duncan, L. G., Coatsworth, J. D. ve Greenberg, M. T. (2009). A model of mindful parenting: Implications for parent–child relationships and prevention research. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 12(3), 255-270. DOI:10.1007/s10567-009-0046-3.
- Dunkle, J. H. ve Friedlander, M. L. (1996). Contribution of therapist experience and personal characteristics to the working alliance. *Journal of Counseling Psychology*, 43(4), 456.
- Dyck, T. (2000). *Narrative therapy with individual adults*. Unpublished Master Dissertation. University of Manitoba. Winnipeg, Manitoba, Canada.
- Dykeman, C. (1995). *An Introduction to Working Alliance Theory for Professional Counselors*. ERIC veri tabanından ulaşılmıştır (Number: ED387755).
- Dzelme, K. ve Jones, R. A. (2001). Male Cross-Dressers in Therapy: A Solution-Focused Perspective for Marriage. *American Journal of Family Therapy*, 29(4), 293-305.
- Eames, V. ve Roth, A. (2000). Patient attachment orientation and the early working alliance-a study of patient and therapist reports of alliance quality and ruptures. *Psychotherapy Research*, 10(4), 421-434.
- Elvins, R. ve Green, J. (2008). The conceptualization and measurement of therapeutic alliance: An empirical review. *Clinical Psychology Review*, 28, 1167-1187. DOI:10.1016/j.cpr.2008.04.002
- Erkan Atik, Z. ve Yıldırım, İ. (2015, June). *Validity and reliability of Turkish form of the evaluation process within supervision inventory*. XI. International Interdisciplinary Conference on Clinical Supervision, Adelphi University, Garden City, New York, USA.
- Falloon, I. R. H. (1991). *Handbook of family therapy 2*. Philadelphia: Brunner/Mazel.
- Farber, B. A., Lippert, R. A. ve Nevas, D. B. (1995). The therapist as attachment figure. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 32(2), 204.
- Farber, B. A. ve Metzger, J. A. (2009). *The therapist as secure base. Attachment theory and research in clinical work with adults*. Guilford Press.
- Fitch, J. C., Pistole, M. C. ve Gunn, J. E. (2010). The bonds of development: An attachment-caregiving model of supervision. *The Clinical Supervisor*, 29(1), 20-34. DOI: 10.1080/07325221003730319
- Franklin, C., Trepper, T. S., Gingerich, W. J. ve McCollum, E. E. (Ed.). (2012). *Solution-focused brief therapy: A handbook of evidence-based practice*. New York: Oxford University Press.

- Freud, S. (1993). Observations on Transference-Love: Further Recommendations on the Technique of Psycho-Analysis III. *The Journal of Psychotherapy Practice and Research*, 2(2), 171–180.
- Friedlander, M. L., Siegel, S. M. ve Brenock, K. (1989). Parallel process in counseling and supervision: A case study. *Journal of Counseling Psychology*, 36, 149–157. DOI:10.1037/0022-0167.36.2.149
- Fuertes, J. N., Gelso, C. J., Owen, J. J. ve Cheng, D. (2013). Real relationship, working alliance, transference/countertransference and outcome in time-limited counseling and psychotherapy. *Counseling Psychology Quarterly*, 26(3-4), 294-312.
- Gehart D. R. (2017) , İlhan T. ve Cihan H. (Ed) *Aile Terapisi Yeterliklerinde Uzmanlaşma* Ankara: Pegem Akademi. DOI:10.14527/9786053185703.11
- Gelso, C. J. ve Carter, J. A. (1985). The relationship in counseling and psychotherapy: Components, consequences, and theoretical antecedents. *The Counseling Psychologist*, 13, 155-244.
- Gelso, C. J. ve Carter, J. A. (1994). Components of the psychotherapy relationship: Their interaction and unfolding during treatment. *Journal of Counseling Psychology*, 41(3), 296-306.
- Gentzler, A. L. ve Kerns, K. A. (2004). Associations between insecure attachment and sexual experiences. *Personal Relationships*, 11(2), 249-265.
- Gnilka, P. B., Rice, K. G., Ashby, J. S. ve Moate, R. M. (2016). Adult attachment, multidimensional perfectionism, and the alliances among counselor supervisees. *Journal of Counseling & Development*, 94(3), 285-296. DOI: 10.1002/jcad.12085
- Gnilka, P. B., Chang, C. Y. ve Dew, B. J. (2012). The relationship between supervisee stress, coping resources, the working alliance, and the supervisory working alliance. *Journal of Counseling & Development*, 90(1), 63-70.
- Grant, A. M. (2012). Making positive change: A randomized study comparing solution-focused vs. problem-focused coaching questions. *Journal of Systemic Therapies*, 31(2), 21-35. DOI: 10.1521/jsyt.2012.31.2.21
- Gray, L. A., Ladany, N., Walker, J. A. ve Ancis, J. R. (2001). Psychotherapy trainees' experience of counterproductive events in supervision. *Journal of Counseling Psychology*, 48(4), 371.
- Gray, A. G. ve Fiscalini, J. (1987). Parallel process as countertransference - countertransference interaction. *Psychoanalytic Psychology*, 4, 131–144. DOI:10.1037/h0079131

- Greenson, R. R. (1965). The working alliance and the transference neurosis. *The Psychoanalytic Quarterly*, 34(2), 155-181.
- Goolishian, H. ve Anderson, H. (1987). Language systems and therapy: An evolving idea. *Psychotherapy*, 24(3S), 529–538.
- Gunn, J. E. ve Pistole, M. C. (2012). Trainee supervisor attachment: Explaining the alliance and disclosure in supervision. *Training and Education in Professional Psychology*, 6(4), 229.
- Guterman, J. T. ve Leite, N. (2006). Solution-focused counseling for clients with religious and spiritual concerns. *Counseling and Values*, 51(1), 39-52. DOI:10.1002/j.2161-007X.2006.tb00064.x
- Habip, B. (1996). Çocuk Psikanizi Tarihi Üzerine Cogito" Yüzyılın Psikoanalizi. *İstanbul, Altan Matbaacılık*.
- Hartig, N. A. (2004). The relationship between supervisors and supervisees attachment patterns and their perception of the supervisory working alliance. Unpublished doctoral dissertation, University of Northern Colorado, USA.
- Hatcher, R. L. ve Barends, A. W. (1996). Patients' view of the alliance in psychotherapy: Exploratory factor analysis of three alliance measures. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 64(6), 1326.
- Hatcher, R. L. ve Gillaspay, J. A. (2006). Development and validation of a revised short version of the Working Alliance Inventory. *Psychotherapy Research*, 16(1), 12-25. DOI:10.1080/10503300500352500
- Hatcher, R.L. (2010). Alliance Theory and Measurement. J. Muran ve J. Barber. (Ed.) *The therapeutic alliance: An evidence-based guide to practice*, içinde (s. 7-28). The Guilford Press: London.
- Hazan, C. ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511.
- Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1-22.
- Henry, W. P., Schacht, T. E. ve Strupp, H. H. (1990). Patient and therapist introjects, interpersonal process, and differential psychotherapy outcome. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 58, 768-774.
- Henry, W. P. ve Strupp, H. H. (1994). The therapeutic alliance as interpersonal process. A.O. Horvath ve L.S. Greenberg (Ed.), *The Working Alliance: Theory, Research, and Practice* içinde (s.51-84.) New York: Wiley.

- Hill, C.E. ve Lambert, M.J. (2004). Methodological issues in studying psychotherapy processes and outcomes. M. J. Lambert (Ed.), *Handbook of Psychotherapy and Behavior Change* içinde (s. 84-135). New York: Wiley.
- Holtzworth-Munroe, A. ve Jacobson, N. S. (1991). Behavioral marital therapy. *Handbook of family therapy 2*. Routledge.
- Horvath, A. O. (1994). Research on the alliance. A. O. Horvath ve L. S. Greenberg (Ed.), *The working alliance: Theory, research, and practice* içinde (s. 259-286). New York: John Wiley ve Sons, Inc.
- Horvath, A. O. (2000). The therapeutic relationship: From transference to alliance. *Journal of Clinical Psychology*, 56, 163–173.
- Horvath, A.O., ve Bedi, R.P. (2002) The alliance. J. D. Norcross (Ed.), *Psychotherapy relationships that work: Therapist contributions and responsiveness to patients* içinde (s. 37-69). New York, NY: Oxford University Press.
- Horvath, A. O., Del Re, A. C., Flückiger, C. ve Symonds, D. (2011). Alliance in individual psychotherapy. *Psychotherapy*, 48(1), 9-16. DOI:10.1037/a0022186
- Horvath, A. O. ve Luborsky, L. (1993). The role of therapeutic alliance in psychotherapy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61, 561- 573.
- Horvath, A. O., ve Symonds, B. D. (1991). Relation between working alliance and outcome in psychotherapy: A meta-analysis. *Journal of Counseling Psychology*, 38, 139-149. DOI:10.1037/0022-0167.38.2.139
- Horvath, A. O., Flückiger, C., Del Re, A. C., Jafari, H., Symonds, B. D. ve Lee, E. (2014). The relationship between helper and client: looking beyond psychotherapy. In *45 Congress of the Society of Psychotherapy Research. Copenhagen, Denmark*. DOI:10.10503307.2014, p. 927601).
- Hubble, M. A., Duncan, B. L., Miller, S. D. ve Wampold, B. E. (2010). Introduction. B. L. Duncan, S. D. Miller, D. Scott, B. E. Wampold, ve M. A. Hubble (Ed.), *The heart and soul of change: Delivering what works in therapy* . Washington, DC: American Psychological Association. DOI: 10.1037/12075-001
- Huppert, J. D., Kivity, Y., Barlow, D. H., Gorman, J. M., Shear, K. ve Woods, S. W. (2014). Therapist effects and the outcome-alliance correlation in cognitive behavioral therapy for panic disorder with agoraphobia. *Behavior Research and Therapy*, 52, 26-34.
- Işık Terzi, Ş. ve Ergüner Tekinalp, B. (2013). *Psikolojik danışmada güncel kuramlar*. Ankara: Pegem Akademi.

- İlhan, T., Rahat, E. ve Yöntem, M. K. (2015, 7-9 Ekim). *Psikolojik danışman adaylarının süpervizyon sürecinde yaşadıkları danışma kaygısına ve süpervizyon eğitimine yönelik deneyimlerinin incelenmesi*. 13. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sunuldu, Mersin.
- İlhan, T., Sarıkaya, Y., Başkal, A. ve Yöntem, M. K. (2015, 7-9 Ekim). *Süpervizör Rollerini Ölçeği'nin geliştirilmesi: İlk psikometrik bulgular*. 13. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sunuldu, Mersin.
- İşlegen, G. (2011). *Danışanların, algıladıkları sosyal desteğin terapötik çalışma uyumunu yordama gücünün belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Jacobsen, C. H. (2007). A qualitative single case study of parallel process. *Counselling and Psychotherapy Research*, 7, 26 –33. DOI:10.1080/14733140601140410
- Kağnıcı, Y. (2015, 7-9 Ekim). *Çok kültürlü süpervizyon ve çok kültürlü süpervizyon yeterlikleri*. 13. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sunuldu, Mersin.
- Kaib, N. (2010). *Attachment style, affect regulation, and supervision outcomes*. Unpublished Doctoral Dissertation, George Washington University, USA.
- Kandemir, M. (2017). *Psikolojik danışmanlar açısından terapötik ittifakın incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Kandemir, M. ve İlhan, T. (2017, 12-14 Mayıs). *Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışması*. 2. Avrasya Pozitif Psikoloji Kongresi'nde sunuldu, İstanbul.
- Karagöz, Y. (2017). *SPSS ve AMOS Uygulamalı Nicel-Nitel Karma Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kazantzis, N., Freeman, A., Fruzzetti, A.E., Persons, J.B. ve Smucker, M. (2013). Unresolved issues regarding the therapeutic relationship element of collaborative empiricism in cognitive and behavioural therapies: An expert panel discussion at AACBT. *Behaviour Change*, 30, 1–11. DOI: 10.1017/bec.2013.1
- Kemer, G. ve Aladağ, M. (2013). *Psikolojik danışman eğitiminde bireyle psikolojik danışma uygulaması ve süpervizyonu: Ulusal bir tarama çalışması*. İstanbul 2013 Dünya Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sunuldu, İstanbul.
- Kesebir, S., Kavzoğlu, S. Ö. ve Üstündağ, M. F. (2011). Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(2).

- Kim, S. (1998). *Influence of trainee attachment on satisfaction with supervision, the supervisory relationship, and perceptions of supervisory style*. Unpublished doctoral dissertation, University of Maryland, USA.
- Kirschenbaum, H. ve Jourdan, A. (2005). The Current Status of Carl Rogers and the Person Centered Approach. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 42, 37-51. <http://dx.DOI.org/10.1037/0033-3204.42.1.37>
- Koç, İ. (2013). *Kişiler arası süreci hatırlama tekniğine dayalı süpervizyonun psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma becerilerine, özyeterlik ve kaygı düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Koçyiğit, M. ve İşleyen, F. (2015, 7-9 Ekim). *Psikolojik danışmada süpervizyon eğitimi: Lisansüstü ders örneği*. 13. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sunuldu, Mersin.
- Ladany, N., Lehrman-Waterman, D., Molinaro, M. ve Wolgast, B. (1999). Psychotherapy supervisor ethical practices: Adherence to guidelines, the supervisory working alliance, and supervisee satisfaction. *The Counseling Psychologist*, 27(3), 443-475.
- Lambert, M. J. (1992). Handbook of psychotherapy integration. J. C. Norcross ve M. R. Goldfried (Ed.), *Psychotherapy outcome research: Implications for integrative and eclectic therapists* içinde (s. 94-129). New York: Basic
- Lambert, M. J. ve Barley, D. E. (2001). Research summary on the therapeutic relationship and psychotherapy outcome. *Psychotherapy*, 38, 357-361.
- Lambert, M. J. ve Ogles, B. M. (2004). The efficacy and effectiveness of psychotherapy. M.J. Lambert (Ed.), *Handbook of psychotherapy and behavior change* içinde (s. 139-193). New York: Wiley.
- Lambert, M. J., Bergin, A.E. ve Garfield, S.L. (2004). Introduction and historical overview. M. J. Lambert (Ed.), *Handbook of Psychotherapy and Behavior Change* içinde (s. 3-16). New York: Wiley.
- Lawson, D. M. ve Brossart, D. F. (2003). Link among therapist and parent relationship, working alliance, and therapy outcome. *Psychotherapy Research*, 13(3), 383-394.
- Luborsky, L. (1976). Successful psychotherapy. J. L. Cleghorn (Ed.), *Helping alliances in psychotherapy* içinde (s. 92-116). New York: Brunner/Mazel.
- Marmarosh, C. L., Gelso, C. J., Markin, R. D., Majors, R., Mallery, C. ve Choi, J. (2009). The real relationship in psychotherapy: Relationships to adult attachments, working alliance, transference, and therapy outcome. *Journal of Counseling Psychology*, 56(3), 337.

- Marmarosh, C. L., Nikityn, M., Moehringer, J., Ferraioli, L., Kahn, S., Cerkevich, A. ve Reisch, E. (2013). Adult attachment, attachment to the supervisor, and the supervisory alliance: How they relate to novice therapists' perceived counseling self-efficacy. *Psychotherapy, 50*(2), 178. DOI: 10.1037/a0033028
- Mascher, J. (2002). Narrative therapy: Inviting the use of sport as metaphor. *Women and Therapy, 25*(2), 57-74. DOI: 10.1300/J015v25n02_05
- McNeil, B. W. ve Worthen, V. (1989). The parallel process in Psychotherapy supervision. *Journal of Counseling Psychology, 20*, 329-333.
- Meichenbaum, D. (1997). The evolution of a cognitive-behavior therapist. J. K. Zeig (Ed.) *The evolution of psychotherap* içinde (s. 62-76). New York: Brunner/Mazel.
- Menefee, D. S., Day, S. X., Lopez, F. G. ve McPherson, R. H. (2014). Preliminary development and validation of the Supervisee Attachment Strategies Scale (SASS). *Journal of Counseling Psychology, 61*(2), 232. DOI: 10.1037/a0035600
- Messer, S. B. ve Wolitzky, D. L. (2010). The Therapeutic Alliance: An Evidence-Based Guide to Practice. J. C. Muran, J. P. Barber (Ed.), *A psychodynamic perspective on the therapeutic alliance* içinde (s. 97-122). New York, NY, US: Guilford Press.
- Meydan, B. (2014). Psikolojik danışma uygulamalarına yönelik bir süpervizyon modeli: Mikro beceri süpervizyon modeli. *Ege Eğitim Dergisi, 15*(2), 358-374.
- Meydan, B. (2015). Bireyle psikolojik danışma uygulamasında mikro beceri süpervizyon modelinin etkililiğinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5*(43), 55-68.
- Meydan, B. ve Koçyiğit Özyiğit, M. (2016). Süpervizyon ilişkisi: Psikolojik danışma süpervizyonunda kritik bir öge. *Ege Eğitim Dergisi, 17*(1), 225-257.
- Miller, S. D., Duncan, B. L. ve Hubble, M. A. (1997). Escape from Babel: Toward a unifying language for psychotherapy practice. *Adolescence, 32*(125), 247.
- Mohr, J. J., Gelso, C. J. ve Hill, C. E. (2005). Client and Counselor Trainee Attachment as Predictors of Session Evaluation and Countertransference Behavior in First Counseling Sessions. *Journal of Counseling Psychology, 52*(3), 298.
- Moloney, L. (2016). Defining and delivering effective counselling and psychotherapy. *Child, Family, Community Australia Journal, 38*.
- Mostert, D. L., Johnson, E. ve Mostert, M. P. (1997). The utility of solution-focused, brief counseling in schools: Potential from an initial study. *Professional School Counseling, 1*(1), 21-24.
- Morgan, A. (2000). *What is narrative therapy?* . Adelaide: Dulwich Centre Publications.

- Muran, J. C. ve Barber, J. P. (2011). *The therapeutic alliance: An evidence-based guide to practice*. Guilford Press.
- Murdock, N. L. (2016). F. Akkoyun (Ed.) *Psikolojik danışma ve psikoterapi kuramları*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Myers, J. E., Mobley, A. K., ve Booth, C. S. (2003). Wellness of counseling students: Practicing what we preach. *Counselor Education and Supervision*, 42(4), 264-274.
- Nath, S. B., Alexander, L. B. ve Solomon, P. L. (2012). Case managers' perspectives on the therapeutic alliance: A qualitative study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 47(11), 1815-1826.
- Neswald-McCalip, R. (2001). Development of the secure counselor: Case examples supporting Pistole ve Watkins's (1995) discussion of attachment theory in counseling supervision. *Counselor Education and Supervision*, 41(1), 18-27.
- Newman, C. F. ve Beck, A. T. (1990). *Cognitive therapy of affective disorders. Depressive disorders: Facts, theories, and treatment methods*. New York: Wiley.
- Norcross, J. C. (2002). *Psychotherapy relationships that work: Therapist contributions and responsiveness to patients*. Oxford University Press.
- Norcross, J. C. ve Lambert, M. J. (2011). Psychotherapy relationships that work II. *Psychotherapy*, 48(1), 4.
- O'Hanlon, B. ve Beadle, S. (1999). *A guide to Possibility Land: Possibility therapy methods*. Possibility Press.
- O'Hanlon, W. H. ve Weiner-Davis, M. (1989). *In search of solutions: A new direction in psychotherapy*. New York: Norton.
- Obegi, J. H. (2008). The development of the client-therapist bond through the lens of attachment theory. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 45(4), 431.
- Paivio, S. C. ve Pascual-Leone, A. (2010). *Emotion-focused therapy for complex trauma: An integrative approach*. American Psychological Association.
- Pallant, J. (2007). *SPSS survival manual*. McGrath Hill.
- Petrowski, K., Nowacki, K., Pokorny, D. ve Buchheim, A. (2011). Matching the patient to the therapist: the roles of the attachment status and the helping alliance. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 199(11), 839-844. DOI: 10.1097/NMD.0b013e3182349cce
- Phelps, J. L., Belsky, J. ve Crnic, K. (1998). Earned security, daily stress, and parenting: A comparison of five alternative models. *Development and Psychopathology*, 10, 21-38.

- Pistole, M. C. ve Watkins Jr, C. E. (1995). Attachment theory, counseling process, and supervision. *The Counseling Psychologist*, 23(3), 457-478.
- Priebe, S. ve McCabe, R. (2006). The therapeutic relationship in psychiatric settings. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 113(429), 69–72.
- Reinecke, M. A. ve Freeman, A. (2003). Cognitive therapy. A. S. Gurman ve S. B. Messer (Ed.), *Essential psychotherapies: Theory and practice* içinde (s. 224-271). New York, NY, US: Guilford Press.
- Reiter, M. D. (2010). Hope and expectancy in solution-focused brief therapy. *Journal of Family Psychotherapy*, 21(2), 132-148.
- Renfro-Michel, E. L. ve Sheperis, C. J. (2009). The relationship between counseling supervisee attachment orientation and perceived bond with supervisor. *The Clinical Supervisor*, 28(2), 141-154. DOI: 10.1080/07325220903324306.
- Rogers, C. (2012). *Client Centred Therapy*. Hachette UK.
- Rogers, C. R. (1957). The necessary and sufficient conditions of therapeutic personality change. *Journal of Consulting Psychology*, 21, 95-103. DOI:10.1037/h0045357.
- Romano, V., Fitzpatrick, M. ve Janzen, J. (2008). The secure-base hypothesis: Global attachment, attachment to counselor, and session exploration in psychotherapy. *Journal of Counseling Psychology*, 55(4), 495.
- Rothbard, J. C. ve Shaver, P. R. (1994). Continuity of attachment across the life span. M. B. Sperling ve W. H. Berman (Ed.), *Attachment in adults: Clinical and developmental perspectives* içinde (s. 31-71). New York, NY, US: Guilford Press.
- Rubino, G., Barker, C., Roth, T. ve Fearon, P. (2000). Therapist empathy and depth of interpretation in response to potential alliance ruptures: The role of therapist and patient attachment styles. *Psychotherapy Research*, 10(4), 408-420.
- Sarıkaya, Y. (2017). *Süpervizör rolleri, tarzları ve süpervizyon terapötik ittifakının psikolojik danışma öz yeterliği ile ilişkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, Türkiye.
- Sarıkaya, Y. ve İlhan, T. (2016, 2-4 June). *Terapötik ittifak envanteri aday danışman formunun türkçe uyarlama çalışması*. International congress on education'da sunuldu, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina.
- Satıcı, B. ve Türküm, A. S. (2015 7-9 Ekim). *Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma öz-yeterlik algılarının süpervizyon yaşantıları ve mizah tarzları açısından incelenmesi*. 13. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sunuldu, Mersin.

- Sauer, E. M., Lopez, F. G. ve Gormley, B. (2003). Respective contributions of therapist and client adult attachment orientations to the development of the early working alliance: A preliminary growth modeling study. *Psychotherapy Research*, 13(3), 371-382.
- Schauenburg, H., Buchheim, A., Beckh, K., Nolte, T., Brenk-Franz, K., Leichsenring, F. ve Dinger, U. (2010). The influence of psychodynamically oriented therapists' attachment representations on outcome and alliance in inpatient psychotherapy. *Psychotherapy Research*, 20(2), 193-202.
- Searles, H. F. (1955). The informational value of the supervisor's emotional experiences. *Psychiatry*, 18, 135-146. DOI: 10.1080/00332747.1955.11023001.
- Selekman, M. D. (2008). *Pathways to change: Brief therapy with difficult adolescents*. Guilford Press.
- Shadish, W. R. ve Baldwin, S. A. (2002). Meta-analysis of MFT interventions. *Journal of Marital and Family therapy*, 29(4), 547-570.
- Shaver, P. R., Hazan, C. ve Bradshaw, D. (1988). The integration of three behavioral systems. *The Psychology of Love*, 68-99.
- Shaver, P. R. ve Mikulincer, M. (2002). Attachment-related psychodynamics. *Attachment & Human Development*, 4(2), 133-161. DOI: 10.1080/14616730210154171.
- Siviş-Çetinkaya, R. ve Kararımak, Ö. (2012). Psikolojik danışman eğitiminde süpervizyon. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 107-121.
- Sklare, G. B. (2018). *Çözüm Odaklı Kısa Süreli Psikolojik Danışma*. Ankara: Akademi.
- Smith, A. E., Msetfi, R. M. ve Golding, L. (2010). Client self rated adult attachment patterns and the therapeutic alliance: A systematic review. *Clinical Psychology Review*, 30(3), 326-337.
- Smothers, M. K. (2010). *Counseling self-efficacy: The contributions of early attachment and the supervisory relationship*. Unpublished Doctoral Dissertation, the University of Wisconsin-Milwaukee.
- Soygüt, G., ve Işikli, S. (2008). Terapötik İttifakın Değerlendirilmesi: Terapötik İttifak Ölçeği'nin Güvenilirlik ve Geçerlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(4).
- Soygüt, G. (2004). Bir düzeltici bağlanma ilişkisi olarak psikoterapi: Psikoterapi süreçlerinde bağlanma ve terapötik ittifak. *Türk Psikoloji Yazıları*. 7 (13), 63-77.
- Soysal, A. Ş., Bodur, Ş., İşeri, E. ve Şenol, S. (2005). Bebeklik dönemindeki bağlanma sürecine genel bir bakış. *Klinik Psikiyatri*, 8(2), 88-99.

- Sprenkle, D. H. ve Blow, A. J. (2004). Common factors and our sacred models. *Journal Of Marital and Family Therapy*, 30(2), 113-129. DOI:10.1111/j.1752-0606.2004.tb01228.x
- Sprenkle, D. H., Davis, S. D. ve Lebow, J. L. (2009). *Common factors in couple and family therapy: The overlooked foundation for effective practice*. Guilford Press.
- Sterba, R. (1934). The fate of the ego in analytic therapy. *International Journal of Psychoanalysis*, 15(2-3), 117-126. DOI:10.1177/000306519404200310
- Strupp, H. H. (1973). Psychotherapy: Clinical, research, and theoretical issues. *Psychological Medicine*, 4(4), 486-486. DOI:10.1017/S0033291700046213
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Allyn & Bacon/Pearson Education.
- Tolan, Ö. (2002). *Üniversite öğrencilerinde kaygı belirtileri ve bağlanma biçimleri ile kişilerarası şemalar arasındaki ilişkiler* (Uzmanlık Tezi). Hacettepe Üniversitesi: Ankara
- Trad, A. M. (1995). *The development of the working alliance in counselor supervision*. Unpublished doctoral dissertation, The Pennsylvania State University, USA.
- Trangucci, A. (2013). *The supervisory working alliance and self-efficacy of school psychology graduate interns*, Unpublished doctoral dissertation, Fordham University. USA.
- TÜİK. (2018). Sınıflamalar: Tüekiye istatistiki bölge birimleri sınıflaması. http://www.tuik.gov.tr/MicroVeri/GYKA_2014/turkce/metaveri/siiniiflamalar/index.html adresinden 23 Mart 2018 tarihinde ulaşılmıştır.
- Tyrrell, C. L., Dozier, M., Teague, G. B. ve Falot, R. D. (1999). Effective treatment relationships for persons with serious psychiatric disorders: The importance of attachment states of mind. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 67(5), 725.
- Wampold, B. E. (2001). *The great psychotherapy debate: Models, methods, and findings*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Wampold, B. E. (2010). *The basic of psychotherapy: An introduction to theory and practice*. Washington DC: American Psychological Association.
- Wampold, B. E. (2015). How important are the common factors in psychotherapy? An update. *World Psychiatry*, 14, 270–277.
- Wampold, B. E. ve Imel, Z. E. (2015). *The great psychotherapy debate: The evidence for what makes psychotherapy work*. Routledge.

- Waters, E., Merrick, S., Treboux, D., Crowell, J. ve Albersheim, L. (2000). Attachment security in infancy and early adulthood: A twenty-year longitudinal study. *Child Development*, 71(3), 684-689.
- Watson, J. C. ve Kalogerakos, F. (2011). The therapeutic alliance: An evidence-based guide to practice. J. Muran ve J. Barber (Ed.), *The therapeutic alliance in humanistic psychotherapy* içinde (s. 191-209). The Guilford Press: London.
- West-Olatunji, C. A. ve Rush-Ossenbeck, M. (2016). Counseling and Psychotherapy: Theories and Interventions. D. Capuzzi, ve M. D. Stauffer (Ed.), *Constructivist Theories: Solution-Focused and Narrative Therapies*, içinde (s. 419- 440)
- Wexler, J. (2006). *The relationship between therapist mindfulness and the therapeutic alliance*. Yayınlanmamış doktora tezi, University of Baston, Massachusetts.
- White, M. ve Epston, D. (1990). *Narrative means to therapeutic ends*. WW Norton & Company.
- White, M. (2011). *Narrative practice: Continuing the conversations*. WW Norton & Company.
- Van der Veen, F. (1998). *Core principles of the person-centered approach*. La Jolia, CA: Centre for Studies of the Person;
- Yusof, Y. ve Carpenter, J. (2016). Family therapists' adult attachment styles and the therapeutic alliance. *Journal of Family Therapy*, 38(1), 59-81.
- Zeanah, C. H., Boris, N. W. ve Larrieu, J. A. (1997). Infant development and developmental risk: A review of the past 10 years. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*. 36(2), 165-178.
- Zeren, Ş. ve Yılmaz, S. (2011). *Bireyle psikolojik danışma uygulaması dersini alan öğrencilerin süpervizyona bakış açıları: Yeditepe Üniversitesi örneği*. 11. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sunuldu, İzmir.
- Zetzel, E. R. (1956). Current concepts of transference. *International Journal of Psychoanalysis*, 37, 369-376.

EKLER

EK-1. Kişisel Bilgi Formu

1. Yaşınız:.....(Lütfen Yazınız)

2. Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

3. Kaç hafta süpervizyon aldınız:(Lütfen Yazınız)

4. Haftalık kaç saat süpervizyon aldınız:(Lütfen Yazınız)

5. Süpervizyon süresinde kaç vakayla çalıştınız?(Lütfen Yazınız)

6. Süpervizyon sürecinde kaç oturum danışma yaptınız?(Lütfen Yazınız)

7. Süpervizyon eğitimi sırasında hangi yaklaşımı takip ettiniz?

Psikanaliz () Adlerian () Birey Merkezli () Varoluşçu ()

Bilişsel Davranışçı () Gestalt () Çözüm Odaklı () Gerçeklik Terapisi ()

Diğer.....(Lütfen Yazınız)

8. Süpervizörünüzün ünvanı:

Prof. Dr. () Doç. Dr. () Yrd. Doç. Dr. ()

Öğretim Görevlisi () Araştırma Görevlisi ()

Diğer.....(Lütfen Yazınız)

9. Süpervizyonu ne şekilde aldınız?

Bireysel () Grupla () Bireysel ve grup birlikte ()

EK-2. Terapötik İttifak Ölçeği Psikolojik Danışman Formu (TİÖ)

Açıklama: Aşağıda, terapötik ittifak ölçeğini geliştirme amacıyla oluşturulmuş ve danışma süreciyle ilgili bazı maddeler bulunmaktadır. Bu maddeler, bir psikolojik danışmanın, danışma süreciyle ve danışanlarına yönelik düşünebileceği ya da hissedebileceği ifadelerden oluşmaktadır. Sizlerden beklentimiz, genel olarak danışmalarınızı düşünerek, ilgili maddelere göre kendinizi değerlendirmenizdir. Bu değerlendirme sürecinde, *bana hiç uygun değil (1)'den, bana her zaman uygun (7)'a kadar giden derecelendirmeden yararlanınız.*

No	Maddeler	Bana hiç uygun değil						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Danışanlarımla danışmanın amaçlarını belirginleştirdiğimi düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
2	Danışanlarım, danışmanın amaçlarını rahatlıkla anlayabilir.	1	2	3	4	5	6	7
3	Danışanlarımla belirlediğimiz amaçlar doğrusunda danışmayı yürütürüz.	1	2	3	4	5	6	7
4	Danışanlarım ve ben, danışmanın amaçlarının neler olduğunu biliriz.	1	2	3	4	5	6	7
5	Danışanımla sorun çözmeye ilgili aynı arabada yolculuk yapıyormuşçasına işbirliği içindeyizdir	1	2	3	4	5	6	7
6	Danışanlarımla birlikte, danışmanın amaçlarını kolaylıkla planlayabiliriz.	1	2	3	4	5	6	7
7	Danışanlarımla, danışmaya neden geldikleri konusunda hem fikirizdir.	1	2	3	4	5	6	7
8	Danışanım, verdiğim sorumlulukları yerine getirme konusunda isteklidir.	1	2	3	4	5	6	7
9	Danışanlarımla birbirimize karşılıklı geribildirimler veririz.	1	2	3	4	5	6	7
10	Danışanlarım, onlara verdiğim uygulamaları önemser.	1	2	3	4	5	6	7
11	Danışanlarım ve ben, danışmadaki sorumluluklarımızın farkındayız.	1	2	3	4	5	6	7
12	Danışanlarım, danışma sürecinde kullandığım yöntemlerimin doğru olduğunu düşünür.	1	2	3	4	5	6	7
13	Danışanlarım ve ben, danışmaya her ikimizde zamanında geliriz.	1	2	3	4	5	6	7
14	Danışanlarım ve ben, danışma sürecinin sorumlulukları konusunda işbirliği yaparız.	1	2	3	4	5	6	7
15	Sorumluluklarını yerine getirmeyen danışanlarıma içimden kızmaya engel olamam	1	2	3	4	5	6	7
16	Danışanlarımın yanında kendimi değerli hissetmediğim zamanlar olur.	1	2	3	4	5	6	7
17	Bazen danışanlarımla birbirimize saygı duymadığımızı hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
18	Her danışanımı olduğu gibi kabul edemem.	1	2	3	4	5	6	7
19	Bazen danışanlarımın düşünce ya da duygularını içimden eleştirdiğim olur.	1	2	3	4	5	6	7
20	Danışanlarım ve ben bazen birbirimize karşı içten davranmadığımızı hissederiz	1	2	3	4	5	6	7

EK-3. Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği (BSÖ)

Açıklama: Aşağıda, kişilerarası ilişkilerde bağlanma stilleri ölçeğini geliştirme amacıyla oluşturulmuş bazı maddeler bulunmaktadır. Bu maddeler, bireyin, başka bir kişiden yakınlık bekleme eğilimi ve bu kişi yanında olduğunda bireyin kendisini güvende ve değerli hissetmesine ifadelerden oluşmaktadır. Sizlerden beklentimiz, kişilerarası ilişkilerinizi düşünerek, ilgili maddelere göre kendinizi değerlendirmenizdir. Bu değerlendirme sürecinde, *bana hiç uygun değil (1)'den, bana her zaman uygun (7)'a* kadar giden derecelendirmeden yararlanınız.

No	Maddeler	Bağlanma Stilleri Ölçeği						
		Bana hiç uygun değil			Bana orta düzeyde uygun			Bana her zaman uygun
		1	2	3	4	5	6	7
1	Başkalarının yanında kendimi güvende hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
2	Başkalarıyla iletişimi kurma konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5	6	7
3	İhtiyaç duyduğumda, insanların bana yardımcı olacağını bilirim.	1	2	3	4	5	6	7
4	Başkalarının ne hissettiğini önemserim.	1	2	3	4	5	6	7
5	İnsanlar saygı duymayı hak eden varlıklardır.	1	2	3	4	5	6	7
6	İnsanlar tarafından sevildiğimi düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
7	İnsanlarla kolaylıkla yeni bir ilişki başlatabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
8	Başkalarına çok çabuk bağlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
9	Yanımda kimse olmadığında kendimi yalnız hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
10	Kararsız bir insan olarak tanınırım.	1	2	3	4	5	6	7
11	Yalnız kalmaktan korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
12	İnsanlar tarafından onaylanan birisi olmak benim için çok önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7
13	Çevremdeki insanları kendimden daha çok önemserim.	1	2	3	4	5	6	7
14	Başkalarıyla iletişimde hayal kırıklığı yaşamaktan çok korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
15	İnsanların dürüst olmadığını düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
16	Başkalarının benim hakkımda ne düşündüğü önemsemem.	1	2	3	4	5	6	7
17	Başkalarıyla yaşadığım sorunlarda hatalı olan genellikle karşı taraftır.	1	2	3	4	5	6	7
18	Başkalarının benden uzaklaşması beni çok fazla etkilemez.	1	2	3	4	5	6	7
19	İnsanların bana yakın olmasından rahatsız olurum.	1	2	3	4	5	6	7
20	Bazen kendim dahil kimseyi umursamam.	1	2	3	4	5	6	7
21	Babana bile güvenme sözüne çok inanırım.	1	2	3	4	5	6	7

EK-4. Süpervizör Terapötik İttifak Envanteri: Danışman Formu (STİE)

Açıklama: Aşağıda bir kişinin süpervizörüne karşı hissedebileceği ya da düşünebileceği durumları tanımlayan çeşitli ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyarak ne derecede katıldığınızı, aşağıda da gösterilen şekilde işaretleyerek belirtiniz.

1 2 3 4 5 6 7
Hiçbir Bazen Her zaman
zaman

Okuduğunuz ifade her zaman düşündüğünüz ya da hissettiğiniz bir durumsa ‘7’yi yuvarlak içine alınız; eğer hiçdüşünmediğiniz bir durumsa ‘1’i yuvarlak içine alınız. Diğer durumlar içinse size uygun gelen numarayı yuvarlak içine alınız. Boş madde bırakmayınız.

No	İfadeler	Hiçbir zaman			Bazen			Her zaman
1	Süpervizörümüyanında kendimi rahat hissetmezdim.	1	2	3	4	5	6	7
2	Süpervizörümle, süpervizyonda yapmam gerekenler konusunda hem fikirdik.	1	2	3	4	5	6	7
3	Süpervizyon oturumlarımızın sonucunun ne olacağı ile ilgili endişelenirdim.	1	2	3	4	5	6	7
4	Süpervizyonda yaptıklarım bir psikolojik danışman olarak kendimle ilgili yeni bakış açıları kazandırır.	1	2	3	4	5	6	7
5	Süpervizörüm ve ben birbirimizi anlardık.	1	2	3	4	5	6	7
6	Süpervizörüm amaçlarımın ne olduğunu doğru bir şekilde anlardı.	1	2	3	4	5	6	7
7	Süpervizyonda yaptıklarımı kafa karıştırıcı bulurdum.	1	2	3	4	5	6	7
8	Süpervizörümün beni beğendiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
9	Keşke süpervizörüm ve ben oturumlarımızın amacını açık bir şekilde ortaya koyabilseydik.	1	2	3	4	5	6	7
10	Süpervizyon oturumlarından ne elde etmem gerektiği konusunda süpervizörümle aynı fikirde değildim.	1	2	3	4	5	6	7
11	Süpervizörümle geçirdiğimiz zamanı verimli bir şekilde değerlendirmedimize inanıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
12	Süpervizyondaki sorumluluklarımın ne olduğunu iyi biliyordum.	1	2	3	4	5	6	7
13	Bu oturumların amacı benim için önemliydi.	1	2	3	4	5	6	7
14	Süpervizyondasüpervizörümle yaptıklarımızın, benim önem verdiğim şeylerle ilgili olmadıklarını düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7

No	İfadeler	Hiçbir zaman			Bazen			Her zaman
15	Daha etkili bir danışman olmak için gerçekleştirmek istediğim değişiklikleri başarmada, süpervizörümle yaptıklarımızın bana yardımcı olacağını hissediyordum.	1	2	3	4	5	6	7
16	Süpervizörümün gerçekten benim iyiliğimi istediğine inanıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
17	Süpervizyon oturumlarımızda süpervizörümün benden ne yapmamı istediğini iyi biliyordum.	1	2	3	4	5	6	7
18	Süpervizörüm ve ben birbirimize saygı duyuyorduk.	1	2	3	4	5	6	7
19	Süpervizörümün benimle ilgili hislerinde tam olarak dürüst olmadığını hissediyordum.	1	2	3	4	5	6	7
20	Süpervizörümün süpervizyon becerisine güveniyordum.	1	2	3	4	5	6	7
21	Süpervizörümle hem fikir olduğumuz amaçlar doğrultusunda çalıştık.	1	2	3	4	5	6	7
22	Süpervizörümün beni takdir ettiğini hissedirdim.	1	2	3	4	5	6	7
23	Neyin üzerinde çalışmanın benim için önemli olduğu konusunda aynı fikirdeydik.	1	2	3	4	5	6	7
24	Süpervizyon oturumlarının bir sonucu olarak, danışmanlık becerilerimi nasıl geliştirebileceğimi daha iyi biliyorum.	1	2	3	4	5	6	7
25	Süpervizörümle birbirimize güveniyorduk.	1	2	3	4	5	6	7
26	Ne üzerinde çalışmam gerektiği konusunda süpervizörümle farklı fikirlere sahiptik.	1	2	3	4	5	6	7
27	Süpervizörümle kurduğum ilişki benim için çok önemliydi.	1	2	3	4	5	6	7
28	Süpervizörümle birlikteyken, ‘doğru’ şeyleri söylememin ve yapmamın önemli olduğunu hissediyordum.	1	2	3	4	5	6	7
29	Süpervizyon sürecim için amaçlar belirlemede süpervizörümle birlikte çalıştık.	1	2	3	4	5	6	7
30	Süpervizyonda yaptıklarımız beni hayal kırıklığına uğrattı.	1	2	3	4	5	6	7
31	Üzerinde çalışmam gereken konularla ilgili iyi bir anlayış oluşturduk.	1	2	3	4	5	6	7
32	Süpervizyonumun sonucuna yönelik nasıl bir beklenti içinde olmam gerektiğini bilmiyordum.	1	2	3	4	5	6	7
33	Sorunlarımı ele alış biçimimizin doğru olduğuna inanıyordum.	1	2	3	4	5	6	7
34	Onun onaylamadığı şeyleri yapsam bile süpervizörümün beni önemseydiğini düşünüyordum.	1	2	3	4	5	6	7

EK-5. Ölçme Araçları Uygulama İzinleri

Gönderen: Mehmet Kandemir <mkandemir61@gmail.com>

Alıcı: İsmail Kuşci <ismail.kusci@gop.edu.tr>

Merhaba İsmail Hocam,

Ölçeklerin uygulama formlarını ekte gönderiyorum. Madde ve boyut sınıflandırmaları ve gerekli olan psikometrik sonuçlar tezimde var. Yök tezden tezi indirebilirsiniz. Ayrıca gerekli gördüğün her türlü psikometrik analizleri (raporlama şartıyla) ölçekler üzerinde uygulayabilirsiniz. Kolay gelsin. Selamlar

Gönderen: Yusuf Sarıkaya <yusufsarikaya@gmail.com>

Alıcı: İsmail Kuşci <kusci.ismail@gmail.com>

Merhabalar İsmail Hocam;

Öncelikle gecikme için kusura bakmayın. Uyarladığım ölçekle ilgilendiğiniz için teşekkür ederim. Ölçeği çalışmalarınızda kullanabilirsiniz. Ekte size ölçek formu ve puanlama anahtarını yolluyorum. Çalışmalarınızda başarılar ve bol şanslar dilerim.

Dr. Yusuf SARIKAYA

EK-6. Yazarın Özgeçmişi

Adı Soyadı	İsmail KUŞCI
Kişisel Bilgiler	Doğum Tarihi ve Yeri: 01.07.1988 / Gürpınar
İletişim Bilgileri	Adres: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi A 121 Taşlıçiftlik Yerleşkesi 60150 Tokat/TÜRKİYE Tel: 0 5378652749 E-posta: kusci.ismail@gmail.com
Öğrenim Bilgileri	Lise: 2002–2005 Gürpınar Lisesi Lisans: 2006–2010 Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü Yüksek Lisans: 2015-2019 Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Programı
İş Deneyimi	2007 - 2008 Tokat Milli Eğitim Müdürlüğü – Tokat -Memur 2013 - 2016 Türkan Ömer Okan Anadolu Lisesi Nizip / Gaziantep Rehber Öğretmen 2016 - 2017 Gebze Anadolu İmam Hatip Lisesi – Gebze/KOCAELİ Rehber Öğretmen 2017 - 2017 İnönü Ortaokulu – Gebze/KOCAELİ Rehber Öğretmen 2017 – halen devam ediyor. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi